Leto III., štev. 190 V Ljubljani, nedelja dne 13. avgusta 1922 Poštnina plačana. Današnja številka stane 2 Din.

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane mesečno 10·— Din
za inozemstvo 20·— „
Oglasi po tarifu.
Uredništvo: Miklošičeva cesta št. 16/I. Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.
Podružnice: Maribor, Barvarska ulica št. 1. Tel. št. 22. Celje, Aleksandr. cesta.
Račun pri poštn. čekovnem zavodu štev. 11.842.

Zmagoslaven prihod sokolskih armad

Sijajen uspeh naše vrste na mednarodni telovadni tekmi

Pozdravljeni, bratje in sestre!

Prihiteli ste, bratje in sestre, od vseh strani naše mlade Jugoslavije, da v naši beli Ljubljani manifestirate za svojo veliko sokolsko idejo. Prišli ste, bratje in sestre, iz češkoslovaških in drugih slovanskih pokrajin, da se pridružite našim vrstam v teh veličastnih dneh. Prišli ste, dragi gostje iz zaveznških držav, da tekmujete po svojih najboljših silah z našimi sokolskimi vrstami. Pozdravljeni pred vsem vi, ki s svojim delom vršite veliko narodno dolžnost, in služite domovini s tem, da ji nudite svoje mlade sile, ki ji pred svetom pridobivajo čast in ugled.

Z vami pa so dospele neštete množice iz vseh krajev naše domovine, iz bližnjih in daljnih krajev, da prisostvujejo velikim praznikom sokolskim. Pozdravljeni tudi vi, ki vas vežejo s sokolskimi vrstami najožje prijateljskeveze in ste prišli, da vidite kot gledalci sokolsko organizacijo, da pogledate na strnjene vrste sokolstva in daste zasluženo priznanje javnim nastopom, ki naj nam pokažejo uspehe sokolskega dela.

Naša bela Ljubljana še ni imela prilike pozdraviti v svoji sredi tako velikega števila slovanskih gostov. Vemo, da so sedanji dnevi težka skušnja za našo Ljubljano, ker vam ne bo mogla nuditi vsega v toliki meri, kakor bi to hotelo naše staro slovansko gostoljubje. Toda sokolski dnevi niso dnevi zabav, ampak dnevi dela, zato je dolžnost nas vseh, da potrpimo in omogočimo Sokolstvu kar najlepši uspeh.

Velikanske zasluge ima Sokolstvo za probudo in razvoj malih slovanskih narodov zadnjih 60 let. Veliko vprašanje je, ali bi imeli Čehi in Jugoslovani današnje svoje države, ko bi ne bilo Tyrša in Fügnerja ter njihovih prvih praških sokolskih delavcev in ko bi ne bilo «Južnega Sokola» ter sokolske organizacije, ki se je na severu in na jugu razvijala z vedno večjo silo. Sokolstvo je nosilo narodno mizel svobode in neodvisnosti na svojih praporih iz kraja v kraj, iz dežele v deželo. Da smo postali avstrijski Slovani med svetovno vojno zreli misliti na svoje države, gre glavna zasluga sokolski ideji. Sokolstvo, zlasti češko, je bilo najjačji ekrazit za avstro - ogrsko armado in državo. Le s sokolsko mislijo smo mali narodi vzrastli v velike narodne države.

V svobodnih državah čakajo Sokolstvo nove naloge. Pri nas je igralo Sokolstvo največjo vlogo, ko smo pred 40. leti in preje za Slovence osvajali Ljubljano, ko smo delali ofenzivne pohode na Celje, Ptuj in druge kraje, kjer je po zaslugi avstrijsko-nemškega režima vladalo nemčurstvo.

Vse to spada pri nas danes že davno v preteklost. Nacijonalna ideja pa ostaja še naprej temelj sokolske organizacije. Velika misel vseslovanske solidarnosti ter mogočnosti je še vedno naša končna zvezda - vodnica. Žal, da je Sokolstvo danes primorano mesto tej ideji veliko svoje energije posvečati nacijonalnemu boju v lastnih državah, še bolj tužno pa je, da je Sokolstvo prisiljeno tukaj tvoriti fronto proti lastnim zaslepljenim bratom, ki ne znajo spoštovati pridobitve narodnega edinstva ter vzinoeti svobodne nacijonalne države.

Bolj in bolj postaja Sokol važna socijalna institucija v narodu. Sistem telovadbe se spopolnjuje s intenzivnim sokolskim delom na polju prosvete. Treba je le vzeti statistiko v roke, da se vidi, kako dragoceno kulturno in socijalno nalogo vrši že danes Sokolstvo s tem, da smotreno vzgaja mladino vseh stanov.

In komu naj bo danes posvečeno delo Sokolstva, ako ne mladini?! Ubitih idealistov ni več mogoče dvigniti. Le pojdite med te mlade vojake in dijake, govorite s Sokolicami in Sokoliči, in uverili se bodete, da Jugoslovanom ni treba obupavati. In če se tudi še ta najmlajši današnji rod ne bi mogel popolnoma zavarovati pred infekcijo starejše generacije, pa pride za tem rodom kmalu še mlajši rod ki bo spoštoval Jugoslavijo tako, kot bi jo morali že danes mi.

Vsesokolski zlet, ki se vrši te dni, je že dosedaj pokazal, koliko življenske sile je v naših mladih slovanskih narodih. Iz malih narodov smo vzrastli s sokolsko pomočjo v veliko narodno državo, s Sokolstvom hočemo svoje države preko vseh ovir in težkoč dvigniti, da bodo srečne in mogočne. Vam bratom in sestram, ki ste prežeti sokolskih misli, in vsem gostom našega sokolskega zleta kličemo v pozdrav naš sokolski: Zdravo!

Ljubljana — sokolsko taborišče

20.000 Sokolov in gostov. 5000 Čehoslovakov

Krasno vreme, diven pogled na mesto. Velikomesten promet, ki je spravil sicer tako zaspano Ljubljano popolnoma iz ravnotežja. Po ulicah izredno pestre slike. Tu slikovite narodne noše, češke in jugoslovanske, tam vidiš častitljivega pravoslavnega popa-Sokola z raznimi vojnimi odlikovanji, tam korakа zopet veselo prepevaje četa hrvatskih Sokolov - seljakov v belih hlačah in modrih jopičih s šajkačami na glavi in praporščakom na čelu. Vmes pa drve kočije in avtomobili na vse strani. Tudi vozovi električne železnice so okrašeni. Zdaj od tod, zdaj od tam je slišati viharne Zdravo! Na zdar! Živio! in po ulicah odmevajo zvoki godb. Vedno novi gosti prihajajo in ljudstvo jim hiti nasproti, da jih pozdravi v bratski ljubavi. Lica žare vsem navdušenja. Nikdo ne vpraša več, kaj si in od kod si prišel. Sokol si, član velike skupne slovanske družine, ki jo preveva isti duh svobode, ljubezni do naroda in ideja bratstva — in to zadostuje. Ljubljana je postala čez noč ogromno sokolsko taborišče, v katerem so se zbrali junaki iz vseh krajev slovanskega sveta, da pokažejo sadove tihega in vztrajnega sokolskega dela.

Mesto si je nadelo kar najbolj prazniško obleko. Skoro raz sleherno hišo plapolajo narodne, državne in deloma tudi zavezniške zastave, okna so bogato okrašena z zastavicami, balkoni polni cvetja. Narod plava v radosti in veselju in pričakuje nestrpno nastopa sokolskih trum.

Sprejem Čehov.

Včerajšnji dan je bil predvsem posvečen našim severnim bratom Čehom. Prišli so v tako ogromnem številu, da so kar poplavili mesto. Prvi vlak je bil napovedan za 9·47 in je točno dospel. Bil je slavnostno okrašen. Na vsej poti, od Jesenic do Ljubljane, je narod prirejal gostom viharne ovacije, ki so dosegle vrhunec, ko je vlak zavozil na ljubljanski glavni kolodvor. Godba je zasvirala in zaorili so urnebesni vzkliki gostom v pozdrav. Na kolodvoru je bilo zbrano celokupno starešinstvo JSS, starešinstvo ČOS in številno občinstvo, med drugimi generalni konzul dr. Beneš, predsednik češkoslovaško - jugoslovenske lige dr. Triller, mnogo pravoslavnih svečenikov v sokolskih čepicah, ki so vzbujali splošno pozornost, dalje seveda močne čete našega Sokolstva, med njimi polnoštevilni Sokoli - seljaki iz Bjele vode in Gline.

Prvi češki vlak je pripeljal 716 Sokolov in Sokolic. Ko je izstopilo starešinstvo, je pozdravil došlece dr. Ravnihar s kratkim nagovorom, v katerem je naglašal velike zasluge čeških bratov za zmagoviti razmah Sokolstva med Jugosloveni. Njihovo delo je bilo bogato poplačano, kajti danes imajo češki mojstri pred seboj svobodno in ujedinjeno jugoslovensko Sokolstvo v svobodni državi, kateri so najkrepkejša opora. Čeboslovaki so sprejeli govor jugoslovenskega starešte z viharnimi vzkliki Jugoslaviji in njenemu Sokolstvu. Za ovacije se je zahvalil podstarosta ČOS dr. Masák, nakar je izrekel dobrodošlico svojim rojakom še generalni konzul dr. Beneš.

Po oficijalnem sprejemu so Čehi izstopili iz vlaka, nakar se je takoj formiral sprevod, ki ga je otvorila rudarska godba iz Kladna in 12 češkoslovaških praporov; sledile so češke Sokolice in Sokoli, godba dravske divizije, naši Sokoli in Sokolice in hrvatska seljačka sokolska četa. Narod je na vsej poti napravil takoj špalir in prirejal gostom neprestano ovacije. Čehi so vzradoščeni odzdravljali in vzklikali: «Zdar! Ljubljana!» «Živela Jugoslavija!» Pri pošti je bil razhod in so odšli gosti v odkazana jim nastanišča.

S prvim češkim vlakom se je pripeljal tudi kompozitor zlatnih prostih vaj br. Karel Pospišil iz Prage.

Kmalu za prvim praškim vlakom, ob 10·30, je prispel drugi češki vlak, ki pa se je ustavil na državnem kolodvoru. Ljudstvo žalibog o tem ni bilo obveščeno in zato sprejem ni bil tak, kakor bi bil želeti. A Čehov to ni motilo; bili so kljub temu radostno razpoloženi in so komaj čakali, da pridejo v mesto, kjer so bili potem tem prisrčneje pozdravljeni od številnega, na ulicah zbranega občinstva.

Tretji posebni češki vlak je točno ob 12·18 zavozil na državni kolodvor. Občinstvo je očividno pravočasno izvedelo za njegov prihod in pozdravilo goste iz južne Češke kar najprisrčneje. Ljudstvo je kar spontano odhitelo k vlaku in pomagalo nositi prtljago. Prizori na pohodu v mesto pa so bili naravnost ginljivi. Z novega poslopja pivovarne «Union» so tamkaj zaposleni delavci radostno vzklikali in mahali z rokami, na Gosposvetski cesti pa ovacij ni bilo ne konca ne kraja. Pri slehernem oknu stari in mladi z zastavicami v rokah. Češka sokolska godba je pri prihodu v mesto zasvirala sokolsko koračnico, ki je privabila narod iz vseh bližnjih ulic.

S tretjim češkim posebnim vlakom se je pripeljal tudi zastopnik lužiških Srbov iz Nemčije br. Šleca Herman.

Naravnost ogromen pa je bil četrti češki posebni vlak, ki je prispel z enourno zamudo v Ljubljano po južni železnici. Imel je 55 vagonov in je pripeljal okoli 1600 članov in članic moravskih, slovaških in vzhodnočeških žup. Prvotno sta bila to dva vlaka, ki pa sta se na Dunaju združila v enega. Sprejem v Mariboru sicer ni bil ravno veličasten, ker občinstvo ni pravočasno izvedelo za prihod, ki je bil šele v petek ponoči naznanjen. Tem prisrčneje pa so pozdravili došle goste mariborski Sokoli in občinstvo, ki se je vendarle zbralo. Vlak je na mariborski postaji stal eno uro ter je vladalo okrog kolodvora ves čas skrajno živahno vrvenje in pozdravljanje; vmes je igrala češka sokolska godba iz Kraljevega Gradca, Sokoli Slovaki pa so prepevali svoje narodne pesmi. Ob prihodu je pozdravil Sokole imenom Mariborske Sokolske župe br. Novak, za mariborskega Sokola br. dr. Sernec, za Jugoslovansko - češkoslovaško ligo v Mariboru br. dr. Reisman. Tekom odmora je bil posebno velik naval Čehov pred menjalnico in prodajalnami časopisov in razglednic. Do odhoda se je nabralo še precej našega občinstva, ki se je viharno pozdravljalo z milimi gosti, ko je vlak odpeljal proti Ljubljani in jim vzklikalo: Na veselo svidenje!

V Ljubljani so bili gosti predmet najživahnejših ovacij, posebno člani in članice Masarykove župe. Skupno je prispelo včeraj okoli 5000 češkoslovaških Sokolov in Sokolic v slovensko prestolico.

Naravnost vihar aplavza pa so izzvali uniformirani telovadci vojaške šole iz Prage, 46 po številu, ki so prikorakali z godbo dravske divizije na čelu v mesto. Ljudstvo jih je obsipalo s cvetjem in jih pozdravljalo kakor ravnoka vračajoče se zmagovalce.

Nove čete domačega Sokolstva.

Okoli 11. ure so se pripeljali člani sarajevske in tuzlanske župe pod vodstvom staroste, br. Stevana Žakule, priznanega sokolskega delavca in organizatorja. Sarajevska župa je odposlala: Sarajevo 92, Visoko 27, Zenic 21, Višegrad 6, Foča 3 člane in članice, tuzlanska nad 100 Sokolov in Sokolic. S Sarajevčani je prišel tudi ruski kadetski korpus iz Sarajeva, obstoječ iz 26 gojencev.

Tekom večera sta prispela še posebna vlaka iz Bečkereka z vojvodinskimi Sokoli in Sokolicami in pa iz Celja s celjsko župo. Večerni mariborski vlak je pripeljal nad 300 članov in članic mariborske župe. Vrh tega so še vsi drugi redni vlaki pripeljali številna posamezna društva iz vseh mogočih krajev. Med drugimi je prišlo 60 ruskih kadetov iz Maribora, 27 kubanskih kozakov in 17 čeških skautov, moških in ženskih, došlih z otoka Krka, kjer so taborili že dalj časa.

Vlak iz Bakra je v dveh oddelkih pripeljal goste z našega Primorja: Prvi del vlaka je prispel v Ljubljano na dolenjski kolodvor ob 12. Pripeljal je drugi del splitske župe in dalmatinski del mostarske župe z godbo. Došli so Sokoli iz Splita, Šibenika, Dubrovnika in Kotora, vsega skupaj okoli 600 članov in članic. Gostje iz Kotora so se vozili od srede, z ostalimi navedenimi društvi so v petek zjutraj prispeli v Bakar, od koder so se v petek zvečer odpeljali dalje proti Ljubljani. Kljub dolgotrajni vožnji so došli v Ljubljano čili in veseli. Nastanjeni so deloma v vojašnici vojvode Mišiča, deloma pa v ljudski šoli na Grabnu.

Drugi del bakarskega vlaka je dospel v Ljubljano ob 15.30 popoldne. Privedel je s seboj reško župo z društvi iz Sušaka (z zastavo), Bakra, Kraljevice, ki so dospela skoro polnoštevilno, dalje društva Draga, Cirkvenica, Krk, Aleksandrovo, Baška, Kastav, Ogulin, Gospić, Otočac in Gračac, vsega skupaj okoli 600 oseb. Ta društva so se nastanila v šolskem poslopju na Viču.

Koliko je dosedaj zbranega v Ljubljani Sokolstva, je še težko reči, posebno ker bodo danes še ves dan prihajali vlaki s sokolskimi trumami iz naše ožje domovine, Slovenije. Z mirno vestjo pa lahko trdimo, da je že do včeraj zvečer poplavila Ljubljano nad 20.000 glav broječa sokolska armada.

Izid mednarodne tekme

Čehi prvi, Jugoslovani drugi!

Včeraj dopoldne so se mednarodne tekme nadaljevale in sicer v prostih tekmah: skok v višino, metanje kroglje, tek na hitrost in plavanje. Tekmi je tudi včeraj prisostvovala več tisočglava množica, ki je z zanimanjem zasledovala odločilni in srditi boj med češkoslovaško in našo vrsto. Uspehi, ki so bili doseženi pri prostih tekmah, so prav čedni, posebno pa se je potrudila francoska tekmovalna vrsta, ki je v znatni meri popravila svoje prve, manj ugodne rezultate.

Tekmovalci so izvajali najprej skok v višino, pri katerem je dosegljivih 60 točk. Naši tekmovalci so skakali prav čedno, posebno pa sta se odlikovala br. Šumi in br. Derganc, ki sta v prvi vrsti pripomogla naši vrsti, da si je v tej panogi proste tekme priborila prvenstvo.

Omeniti moramo, da so se Luksenburžani pri prosti tekmi odlikovali in dosegli lepe uspehe.

Pri metanju kroglje se je v naši vrsti posebno odlikoval br. Derganc, ki je vrgel 7.25 kg težko krogljo v veliko daljavo 10.17 m. Med Čehi in našimi se je v tej panogi proste tekme bil srdit boj, saj so Čehi na glasu, da imajo prav dobre metalce. Vendar pa so bili naši tekmovalci svojim konkurentom precej kos in so zaostali za njimi samo za 3 točke. Francozi in Luksenburžani so se držali še dokaj dobro, Belgijci pa so v tej panogi zelo zaostali in so dosegli le 6.50 točk.

Nato je sledila tekma v teku, pri katerem pa je naša vrsta precej zaostala za Čehi. Med občinstvom so se širili glasovi, da so se pri merjenju časa napravile neke nepravilnosti v škodo naših, v kolikо so te govorice utemeljene, ne vemo; vodja naše vrste br. Murnik je prijavil protest, ki pa ga je sodniški zbor zavrnil, vendar pa bi ostal končni rezultat isti, če bi bil tudi protest upoštevan. Toliko da ne bo razburjenja!

V teku je bila vzorna tudi belgijska vrsta, ki si je priborila lep uspeh — 24 točk. Pa tudi Francozi in Luksenburžani so za nami le malo zaostajali.

S tekom so bile tekme na telovadišču končane. Pri vseh tekmovalcih je vladalo veselo razpoloženje, ko so se med viharnimi ovacijami občinstva odpeljali v avtomobilih k zadnjemu boju, — k plavalni tekmi na Ljubljanici. Plavalna tekma se je vršila na prostoru Ljubljanskega sportnega kluba. Tudi tu se je zbralo mnogo občinstva, da vidi zadnjo in odločilno točko dvodnevnega napetega in ostrega boja. Čehi so plavali dobro, vendar pa so naši tekmovalci tudi v tej panogi bili mojstri in dosegli prvenstvo s 58.50 točkami. Trije med njimi so dosegli polnih 10 točk.

S tem je bila težka borba za prvenstvo VII. mednarodne telovadne tekme končana. Vse je nestrpno pričakovalo končnega rezultata, ki je bil objavljen šele v večernih urah: Rezultat je sledeči:

1.) Češkoslovaška (773 točk)
2.) Jugoslavija (764 točk)
3.) Francija (636 točk)
4.) Belgija (627.75 točk)
5.) Luxenburška (576.75 točk)

Iz rezultata tekme je torej razvidno da je naša tekmovalna vrsta pokazala veliko zrelost, tako, da jo smatrajo Čehi po vsej pravici za resno konkurentinjo. Ves jugoslovanski narod ji k temu iskreno častita.

Tekma članov

Včeraj zjutraj ob 6. uri so se pričele na telovadišču tekme članov za prvenstvo JSS. Včeraj so tekmovali le v nižjem in v srednjem oddelku. Tekme višjega oddelka so odložene na pondeljek, da se jih morejo udeležiti tudi naši vzorni mednarodni tekmovalci.

Vsi bratje so se energično potrudili, da dosežejo čim lepše uspehe. Danes še ne moremo podati nikakih rezultatov o izidu tekem, ker je bila udeležba naravnost ogromna in vsled tega tudi sodniška komisija še ni mogla pregledati vsega gradiva. Tekme so se udeležila skoro vsa sokolska društva Slovenije, zlasti odlična Ljubljana, Maribor, Celje, Krško, Kamnik, Kranj, Brežice, Radovljica in vatske (Zagreb, Karlovac), dalje Vršac, Novi Sad, Split, Korčula. Tudi bratje iz Srbije so bili dobro zastopani, med njimi sokolska društva iz Beograda, Kragujevca, Niša, Užic itd. Čim bodo rezultati ugotovljeni, jih bomo takoj priobčili.

Najstarejši ljubljanski Sokoli

V Ljubljani žive trije bratje Sokoli, ki so stali ob zibelki našega Sokolstva. To so gg. Fran Drenik, Rajmund Ravnihar in Peter Grasselli. Drenik, bivši uradnik deželnih stanov, prvi zastavonoša Južnega in Ljubljanskega Sokola, njegov dolgoletni odborник, leta 1878 do 1879. njegov starosta, ustanovnik Čitalnice, Dramatičnega društva, Glasbene Matice, bivši neutrudni pevec, igralec, diletant, govornik itd. — Rajmund Ravnihar, bivši medicinec, nato 20 let železniški uradnik v Pragi, 22 let v Tešinu, se je pred dvema letoma vrnil zopet v domovino. Bil je do zadnjih zdrav, žal, je prav te dni obolel. Ravnihar, stric staroste SS., je menda naš najstarejši sokolski brat. — Peter Grasselli! Pozna in spoštuje ga vsa Slovenija. Bivši jurist, ki je bil v svoji mladosti med najagilnejšimi kulturnimi delavci probujajoče se Ljubljane; še danes živi njegova slava kot izvrstnega igralca karakternih in tudi komičnih uloga, duhovit govornik, bivši ravnatelj Narodne tiskarne, eleganten novinar, slovenski župan, končno ravnatelj mestnega užitninskega zakupa itd. Vsem trem: Slava! Zdravo! (Več izpregovorimo o njih v prihodnji številki.)

Na Taboru igra v nedeljo in pondeljek zvečer poleg drugih godb tudi odlična muzika arminske komande v Zagrebu.

Historična razstava del naših starejših domačih umetnikov se otvori danes dopoldne. Opozarjamo občinstvo, naj v obilnem številu poseti to velezanimivo prireditev.

Predprodaja vstopnic za vse prireditve vsak dan dopoldne in popoldne v Narodnem domu.

Slavnostno serenado, ki se vrši v pondeljek dne 14. avgusta med 10. in 11. uro zvečer na ljubljanskem gradu, otvorijo trije topovski streli, na kar občinstvo opozarjamo. Pohod gradu je za ostalo občinstvo zabranjen.

Zdravniki: Vsak dan od 12. do 15. ure ob 6. popoldne sestanek vseh službujočih zdravnikov v rešilni postaji Mestnega doma.

Blagajniki morajo biti na mestu točno vsak dan na zletišču, zjutraj ob 6. uri, popoldne ob tričetrt na 2., na veseličnem prostoru v Tivoliju vsak dan ob pol 7. uri zvečer.

Današnja številka «JUTRA» obsega 20 strani in velja 2 Din.

Jutri izide «JUTRO» kakor druge dni ob 5. Posamezna številka bo veljala 1 Dinar.

Najnovejše vesti na 2. strani.

Najnovejše vesti

Zadeva kraljeviča Gjorgja

Beograd, 12. avgusta. (Izv.) Kakor je Vaš dopisnik že poročal, se je vlada na včerajšnji seji bavila z vprašanjem kraljeviča Gjorgja. Takoj po včerajšnji seji ministrskega sveta pa je kraljevič Gjorgje nepričakovano dvakrat posetil ministrskega predsednika Pašiča, ki je potem za 21. uro sklical novo sejo ministrskega sveta, na kateri je nastal v stališču vlade nenadoma popolen preokret. Po referatu Pašiča o razgovorih s kraljevičem Gjorgjem je vprašanje, ki se je do tedaj obravnavalo mirno, prešlo nenadoma v nervozno stanje in se je vlada končno odločila, da obvesti javnost o vprašanju kraljeviča Gjorgja s posebnim komunikejem. Danes zjutraj je šel nato sledeči komunike:

«Povodom vesti, ki so jih te dni objavili gotovi listi, kakor da vlada kraljeviču Gjorgju ni hotela iti materialno nasproti in da je bil on zato prisiljen podvzeti svoje korake, se izjavlja z merodajne strani, da je kraljevič Gjorgje prejemal redno 12.000 frankov mesečno in mu je vrhutega Njeg. Veličanstvo kralj ponovno iz svoje privatne blagajne dajal denarna sredstva in ga po povečanju svoje civilne liste zagotovil, da mu bo dajal iz svoje civilne liste 600.000 dinarjev letno, kadar bi bival v državi, oziroma 365.000 frankov v slučaju bivanja v inozemstvu. To vsoto bi sprejemal kraljevič Gjorgje poleg svoje redne apanaže. A kraljevič Gjorgje ni pristal na to, ampak je zahteval večjo vsoto. Medtem se je princ mudil v inozemstvu, kjer pa se ni obnašal, kakor bi bilo pričakovati od člana vladarskega doma, po svojem povratku v Beograd pa je nastopil proti osebi Njeg. Vel. kralja tako, da je dolžnost vlade, da v zmislu dvorskega statuta pomisli za odredbe, ki se bodo morale pod temi okoliščinami tudi izvesti. Iz kabineta ministrskega sveta». — —

Sestanek Male antante

Praga, 12. avgusta. (Izv.) «Narodna Politika» javlja o predstoječi konferenci Male antante v Marijanskih Laznih: Jugoslovanski ministrski predsednik Pašić pride v Marijanske Lazne, da obnovi zvezo obeh slovanskih držav, ki poteče ta mesec, in da jo razširi na večletno alianso. Razven Pašića pride tudi rumunski zunanji minister Duca, da bo zastopana tudi tretja država Male antante. Poleg vseh aktualnih vprašanjih bodo razpravljali tudi o skupnem postopanju glede pripustitve Madžarske k zvezi narodov, o kateri se bo sklepalo na prihodnjem zasedanju zveze narodov, ter o vprašanju zastopstva v vrhovnem svetu. Tudi gospodarska, finančna in carinska vprašanja bodo na dnevnem redu.

NAŠA KRALJEVA DVOJICA V MARIJANSKIH LAZNAH.

Marijanske Lazne, 12. avgusta. (Izv.) Jugoslovanska kraljeva dvojica bo stanovala pri svojem bivanju v Marijanskih Laznah v hotelu Weimar, in sicer v istih apartemanih, ki jih je svoj čas uporabljal angleški kralj. Sobe imajo še isto pohištvo ko takrat, ko je tamkaj stanoval kralj Eduard. Za kraljevsko dvojico in njuno spremstvo je določenih 20 sob.

SEJA EKSEKUTIVE DRUGE INTERNACIJONALE.

Praga, 12. avgusta. (Izv.) Danes so pričele razprave izvrševalnega odbora 2. internacionale. Od inozemskih delegatov so doseda! dospeli semkaj Vandervelde in De Man (Belgija), Andersen (Kodanj), Devlingen (Holandija), Enderson (Anglija) in Wels (Nemčija).

SESTANEK V LONDONU.

Pariz, 12. avgusta. (Izv.) Agence Havas javlja iz Londona: Finančni ministri in finančni strokovnjaki so soglasno sprejeli točke, glede katerih so se sporazumeli predsedniki vlad.

Večerne zletne prireditve

POZDRAVNI VEČER MEDNARODNIM TEKMOVALCEM

Obširni vrt in lepa velika nova veranda, restavracije «Zvezda» so bile nabito polne. Prihod tekmovalcev se je nekaj zakasnil radi večerje. Med tem se je na vrtu razvila neprisiljena živahna zabava. Zlasti belgijski gostje so prepevali živahno aklamirane svoje pesmi. Godba župe mostarske je potem z nervo zatrobentala nekaj koračnic, najpreje burno pozdravljeno sokolsko. Spomnili smo se pri tej priliki, da je pred malo leti moral naš človek stisnjenih zob mimo istih prostorov. Znotraj je igrala c. kr. vojaška godba, zunaj so visele prešerne frankfurtarice in nas bodle v oči in srca. Hej, nocoj pa igra godba iz Erceg-novog sokolsko koračnico, bratje Čehi so z nami ujedinjenimi jugoslovanskimi Sokoli, pri sosednjih mizah govore Francozi v svojem zvonkem jeziku in vse je radostno, ker vemo vsi: Današnje težave bodo mnogo bolj kratke, ko prejšnje že prestano trpljenje. Nocoj je pozdravni večer našega Sokolstva, nas vseh, ki smo verjeli v veliko svojo bodočnost in ki verujemo v njo vedno jednako trdno in jednako radostno.

UMETNIŠKE PRIREDITVE.

V drami se je igrala Tučićeva «Golgota» v znani stari zasedbi. Razpoloženje primerno, udeležba dobra, v prvi vrsti seveda Sokoli in Sokolice. — V operi v «Luizi» je v vlogi očeta gostoval g. Križaj. Njegov ogromen glas in prvovrstna igra sta občinstvo naravnost očarala. Saj pa tudi g. Križaj ni ostal ničesar dolžan svojemu zasluženemu slovesu. Hiša je bila razprodana; vsi sedeži, vse lože in obe stojišči nabiti. Pevci in pevke z orkestrom pod spretnim vodstvom g. ravnatelja Rukavine so si lahko v svesti, da so utrdili dobro ime naše opere.

Najboljša sinočna umetniška prireditev pa je bil gotovo koncert «Sredočeške filharmonije» iz Kladnega, ki se je vršil v «Unionu». Žal, dvorana je bila le pičlo zasedena in koncert se je mogel pričeti šele ob 9. uri. Upamo, da bo danes in jutri na koncertih tega odličnega orkestra bolje.

ZABAVE.

Taboru so imeli sinoči koncert godbe in pevskega zbora Sokola I. in zbrali so se menda vsi pripadniki tega simpatičnega društva, ki je kot ena družina, pa ne samo izvršujoči člani, temveč vse prebivalstvo okoliša. Seveda so imeli domačini tudi številne goste med sabo in improvizirana veselica šentpeterske družine je bila resnično prav lepa. —

V Narodnem domu so bili po večini Čehi, pomešani z ljubljanskimi svojimi rojaki in Slovenci. Igrala je vojaška god ba in razpoloženje je bilo prvovrstno. Čehe vežejo z nami pač zelo stare vezi in posebno češki Sokoli so pri nas dobro znani, kakor tudi naši na Češkem.

NA SLAVNOSTNEM PROSTORU POD TIVOLIJEM.

Središče sinočnega večera je bil obsežni slavnostni prostor pod Tivolijem, ki so ga že ob mraku pričele polniti množice občinstva. Po končanih gledaliških predstavah je večina publike došla pod Tivoli. Med dolgimi vrstami miz ter okusnimi in gostoljubnimi paviljoni se je razvila živahna promenada, številni kroji in narodne noše, češke, slovaške, srbske, bosanske, slovenske, so pod tisočem električnih žarnic poživele bujnost ugodno animirane zabave. Pevsko društvo Zveze jugoslov. železničarjev je zapelo več umetnih pesmi («Moj dom», «Va sovalec«, «Morje adrijansko», «Mi vstajamo» i. dr. ter za precizna izvajanja želo vselej buren aplavz. Ljubljanska železničarska godba pod taktiko vestnega kapelnika g. Bučarja, je bila neutrudna. Kolo, sremsko kolo, ki mu skoro ni bilo kraja, je povsem razigralo tisočero občinstvo in posebno še naše južne brate, ki jih je največ bilo na slavnostnem prostoru.

Na vrtu hotela Tivoli je koncertiral oddelek Dravske divizijske godbe; vrt je bil popolnoma zaseden, kakor sploh našim gostom zelo ugaja tivolska partija.

Danes:

Od 7.—11.: Telovadne skušnje na zletišču.

Ob 9.: Pohod Sokolstva izpred Narodnega doma na grob dr. Oražna.

Ob 10·30.: Matineja v operi (gospa Lovšetova, ga. Tierry - Kavčnikova, ga. Golia - Koblerjeva, Kozinov kvartet.

Ob 11·30.: Promenadni koncert Sredočeške filharmonije v Zvezdi.

Ob 15.: Javna telovadba.

Ob 20.: v drami «Deseti brat;
v operi koncertni in plesni večer;
v Unionu koncert «Ljubljanskega Zvona»;
v Filharmoniji koncert Kozinovega kvarteta;
na vrtu Narodnega doma koncert kladenske filharmonije;
na slavnostnem prostoru telovadna akademija, godbe;
na vrtu hotela Tivoli koncert dravske divizijske godbe;
na trgu Tabor koncert, petje, telovadna akademija.

*

Sokolska razstava v tehnični (obrtni) šoli od 8.—12. in 14.—15.

Historična razstava slovenskih slik istotam.

Narodna galerija (Šolski drevored 2) od 10.—12.

Razstava ženskih ročnih del, Turjaški trg 6.

Deželni muzej od 8. do mraka.

Koncertni odsek za vsesokolski zlet posluje od 12. do 15. avgusta v Narodnem domu, kjer se dobe vse informacije glede gledališča, koncertov, pevskih zborov godb in fanfar. Koncertni odsek za I. jugoslov. vsesokolski zlet v Ljubljani.

Vsa pojasnila glede nastopov godb in pevskih zborov daje koncertni odsek za I. jug. vsesokolski zlet v Narodnem domu (I. nadstropje, desno), vsak dan dopoldne od 9. do 13. ure. Kapelniki naj se oglase tam.

Na slavnostnem prostoru so na razpolago gorka in mrzla jedila ter druga okrepčila. Slavnostni prostor je otvorjen ves dan. Kozarci in jedilno orodje se oddajajo proti odškodnini.

Ljubljanski Sokol. Vse članstvo za slavnostni sprevod v torek dne 15. avgusta se zbere skupno z župo ob 7. uri in en četrt zjutraj v Tomanovi ulici pri Narodnem domu. Telovadci, ki nimajo kroja, pridejo v telovadni obleki s čepico. Kdor ne pride do določenega časa na zbirališče, ne bo mogel v sprevod!

Politične beležke

+ **Županska volitev v Loki.** V Loki pri Zidanem mostu je bil izvoljen za župana gosp. I. Koren, vrl narodnjak.

+ **Nova gospodarska stranka.** Gosp. Džamonja nam poroča, da ni v nobeni zvezi z ustanavljajočo se novo gospodarsko stranko v Mariboru in da je tozadevno poročilo mariborske «Straže» izmišljeno. Kot kronisti beležimo, da je novo ustanavljajoča se stranka že nalepila po Mariboru lepake za svoje nedeljsko zborovanje.

+ **Dr. Voja Marinković o demokratski stranki.** Bivši minister notranjih zadev dr. Voja Marinković se nahaja na oddihu v Splitu in je odgovoril uredniku «Života» na njegovo vprašanje o razmerah v demokratski stranki, da je stranka popolnoma kompaktna. Stranka se nahaja ravno v stadiju vidnega napredovanja, posebno v Srbiji. Na ostavko dr. Marinkovića niso vplivale nobene politične divergence.

+ **Kje je resnica?** «Slovenec» poroča po beograjskem «Novem Listu» iz Splita, da govori tam 80 odstotkov ljudi samo italijansko na javnih prostorih in doma, 15 odstotkov češko, srbo-hrvatsko pa samo par ljudi. V isti beležki, ki govori o tem, pravi «Slovenec», da je Split gnezdo najbolj radikalnega nacijonalizma in se menda niti ne zaveda nelogičnosti svojih trditev, ker ako je Split gnezdo najbolj radikalnih nacijonalistov, potem je naravnost smešno, očitati splitskemu prebivalstvu, da je tako nezavedno, da bi samo par ljudi v mestu govorilo srbo - hrvatsko!

+ **Simpatičen pojav.** Bitoljska «Južna zvezda» poroča, da nameravajo bitoljski pristaši jugoslovanske misli ustanoviti «Jugoslovanski klub», v katerem naj bi se — brez ozira na strankarsko mišljenje — zbirali Srbi, Hrvati in Slovenci, ki so pristaši narodnega edinstva. V klubu bodo stali na razpolago vsi važnejši jugoslovanski listi, v klubu ne bo nobenega šovinizma, nobenega separatizma, iz njega se bo razširjala prava bratska ljubezen, plemenska ravnopravnost, toleranca in solidarnost. Nad vse simpatičen je ta pojav in veseli nas, da jugoslovanska reč tako živo klije tudi na skrajnem jugu naše države.

+ **«Pravi, zdravi Hrvati.»** V Zatonu blizu Dubrovnika so sklicali blokaški agitatorji shod, na katerega so z lepaki pozivali vse «prave, zdrave Hrvate», ker bodo govorniki razlagali «program čisto hrvatskega duha» in na shod naj pridejo vsi, ki hočejo slišati «kako bije zdravo hrvatsko srce». In kdo je prišel na shod? Dva moža, ki sta leta 1914. klečala pred orožniškim stražmojstrom in ga prosila za aretacijo in izgon iz mesta nekaterih uglednih Jugoslovanov. Dalje neki drugi, ki je leta 1915. javno napadel učitelja radi srbske propagande in še nekdo, ki je v začetku vojne denunciral g. G., da je dajal z zastavo francoski mornarici signale. Zanimiv je tudi neki župnik, ki se je proslavil leta 1914. kot general nahujskane tolpe, ki je demonstrirala proti Srbom, v času prevrata je pa nosil jugoslovansko zastavo, istočasno pa sprejemal italijanski riž . . . Res, sami «pravi, zdravi Hrvati» so bili na tem blokaškem shodu in vsi so slišali, kako «zdravo hrvatsko srce bije . . .»

+ **Impertinenten napad glasila dr. Korošca na Sokolstvo.** V Mariboru izhajajoče glasilo voditelja klerikalne stranke dr. Korošca «Straža» si je dovolilo v pozdrav vsesokol. zleta nalilo v pozdrav vsesokolskega zleta napisati naslednje vrstice: **Naše stališče k Sokolstvu je znano.** Sokolstvo, kot brezverska svobodomiselna organizacija, je strup zdravemu in nepokvarjenemu ljudstvu. Da, še več! Sokolstvo naravnost ubija s posrednim vcepljanjem nemoralnosti, brez Boga in brez verske vzgoje, telesne in duševne vrline ljudstva. Sicer pa, kakor vsaka slaba stvar, je ta strupena organizacija že itak v začetkih razpadanja. Poljsko, hrvatsko, bolgarsko in ameriško Sokolstvo iz verskih ali političnih nagibov ne pride v Ljubljano. Kot strankarski privesek centralističnih in kapitalističnih vladnih krogov je jugoslovansko in češko Sokolstvo z dirigiranim vojaštvom in dijaštvom ter z milijoni državnega denarja uprizorilo svoj zlet v Ljubljani.» — Od ljudi, ki jim je Rim vse, nezavedno ljudstvo pa samo objekt za politično in materijalno eksploatacijo, seveda ne moremo pričakovati, da bi pisali o Sokolstvu drugače. Med Sokoli smo videli danes večje število duhovnikov, razume se, pravoslavnih, ki so brezdvomno mnogo bolj verni, nego je sotrudnik «Straže», četudi nosi ornat katoliškega svečenika. Za napad na Sokole v «Straži» delamo odgovornega dr. Korošca. Bo še prišel čas, ko bomo to klerikalno impertinenco poračunali.

Po svetu

— **Izgube francoske mornarice v vojni.** «Matin» je objavil te dni podatke o izgubah francoske mornarice ob času vojne, iz katerih je razvidno, da je bilo ubitih oziroma, da je izginilo 11.327 mornarjev.

— **Revolucija na Irskem.** Predvčerajšnjim je dublinska tajna policija odkrila vstaško zaroto, ki je že začela s podminiranjem vseh mostov, železnic itd. da bi mesto zaprla prometu. Policija je aretirala 180 oseb in zaplenila veliko razstreliva.

— **Svet Zveze narodov proti opiju.** Za najnevarnejših strasti, ki ubijajo človeštvo, je zloraba opija. Borba proti temu zlu pomeni velik problem za človeško družbo. Svet Zveze narodov se bavi s tem vprašanjem in zahteva, da se uvede v vseh državah brez izjeme stroga kontrola in da se izmenjavajo poročila o makovi kulturi. S tem bi dobila Zveza predpogoje za drugo stopnjo v tej borbi. Potem bi Zveza narodov sestavila načrt, po katerem bi posamezne države omejile proizvajanje opija ter uvedle strogo kontrolo izvoza in uvoza.

— **Največja radiopostaja na svetu** je bila otvorjena in izročena prometu 7. t. m. v Saint-Assise-u na Francoskem. Postaja lahko istočasno oddaja šest brzojavk, vsako uro skupno 30 — 40.000 besed. Nova postaja bo lahko občevala z vsemi drugimi brezžičnimi postajami po celem svetu.

Prosveta

«Češkoslovaška republika». Sestavil dr. Vinko Šarabon. Ljubljana 1922. Izdala in založila Društvena nabavna zadruga v Ljubljani. Lična knjižica priročnega formata prinaša jedrnat zemljepisni, morfološki, etnografski in klimatični popis Češkoslovaške, dalje obravnava kratko in pregledno češko rudarstvo, kmetijstvo, industrijo, trgovino in promet; v drugem delu je na 25 straneh podan pregled češke zgodovine, zadnjih 17 strani pa uvaja v «Družabne razmere» v republiki, v njeno ustavo, v pravice in dolžnosti predsednika in državljana. Knjigi je priložen dober zemljevid Češkoslovaške in slika njenega predsednika dr. Masaryka. S knjižico, ki na komaj 96 straneh obsega vse, kar se da v delu, ki je namenjeno širšim slojem, povedati o bratski nam državi, je marljivi naš geograf, prof. dr. Šarabon podal delo, ki nam je bilo prepotrebno. Češkoslovaška republika je na vseh poljih gotovo med prvimi državami kontinenta; po vojni je dobilo poslanstvo posredovanja med izhodom in zapadom in je — naša najboljša in najmočnejša zaveznica, za čije spoznavanje bo služila Šarabonova knjižica. Pisana je tako zanimivo, da je ne moreš odložiti, če si je začel. Knjižico najtopleje priporočamo. Prodajajo jo vse ljubljanske knjigarne.

«Gluma». Mesečni časopis udruženja glumaca SHS. Zvezka 7., 8. in 9. Končno imajo jugoslovenski gledališki člani glasilo, ki je dostojno in resno po vsebini in obliki, prosto vseh modnih pretiranosti in enodnevnih kapric, prožeto iskrene ljubezni do umetnosti, a ne brez kritike lastnega poklica. Zdrav, čist veter piše skozi te liste; grandomanija in suobstvo v «Glumi» nimata mesta. Umetnost je boginja, ki ne trpi narodnosti, domišljavosti in impertinence, nego ljubi le ponižne svečenike, ki se zavedajo, da so tudi v največji ambiciji še vedno majhni; zakaj ideal je nedosežen. Zato to glasilo, ki prinaša tudi slovenske članke in poročila ter izhaja v latinici in cirilici, prav toplo priporočamo. Sodelavce ima med jugoslov. pisatelji, glasbeniki, kritiki in gledal. člani.

Špicar Jakob: «K luči!» Sokolska župa Kranj je založila J. Špicarjevo simbolično igro «K luči!», ki obravnava poslanstvo sokolske misli med narodom. Knjiga stane 7 dinarjev in se dobiva v knjigarnah, pri JSS in pri župi Kranj. Čisti donos gre v sokolske namene. Bratje in sestre, posezajte pridno po tej knjigi in razširjajte jo med članstvom!

Vodja ruskih futuristov Velimir Hlebnikov je umrl dne 28. junija v Moskvi v starosti 63 let. Napisal je veliko knjig in počenjal vse mogoče v svojem prečudnem življenju, tudi derviš je bil v Perziji. Sovjetska vlada mu je bila silno naklonjena, ker ji je delal pesniško reklamo za boljševizem. Podpisoval se je: predsednik planeta zemlja Velimir Hlebnikov.

Dunajsko dvorno gledališče zopet nima ravnatelja. Njegov poslednji ravnatelj je bil baron Berger. Dvorni svetnik Millenković, ki je bil imenovan po cesarju Karlu na zahtevo dunajskega kardinala nadškofa Piffla, je moral naglo odstopiti. Nato ravnatelja sploh niso mogli najti in moral ga je nadomeščati igralec režiser Heine. Končno sta bila imenovana Andrian in stari H. Bahr, ki pa nista službe niti nastopila, ker je nastal namreč prevrat. Nato so imenovali Wildgansa, o katerem piše «Prager Tagblatt», da je morda pesnik, toda ni ravnatelj. Takoj spočetka ni imel nobene avtoritete. Zato so dunajski gledališki krogi zahtevali, naj se imenuje Reinhard Sedaj je Wildgans odstopil in ravnat. posle vodi igralec Maks Paneseu.

Hudožestveniki s Kačalovim na čelu so igrali nekaj časa v Moskvi, v jeseni pa odidejo na veliko mednarodno turnejo, na kateri bodo nastopali v Berlinu, Skandinaviji, Londonu, odkoder odidejo v Ameriko. Turneja bo trajala leto dni. Med drugimi se udeleže turneje tudi Kačalov, Sužskij in Leonidov.

XXIV. umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu. Zaradi neugodnih okoliščin se mora otvoritev razstave preložiti na konec avgusta. Zadnji rok za prijave in pošiljatve je 22. avgust.

*

* *Razstava ženskih ročnih izdelkov* Osrednjega zavoda za žensko domačo obrt v Ljubljani, Turjaški trg 6/II. bo odprta v času I. jugoslovenskega vsesokolskega zleta vsak dan od 9. do 12. ure.

* *Deželni muzej* bo z ozirom na množico gostov, prispelih k vsesokolskemu zletu v Ljubljano, odprt v soboto, nedeljo in pondeljek (12., 13. in 14. t. m.) od 8. ure zjutraj dalje do mraka. Pazniško službo je prevzelo sokolstvo samo.

Sport

OTVORITEV NOVEGA IGRIŠČA «PRIMORJE».

Včeraj popoldne so se na novem igrišču Primorja v Ljubljani nadaljevale v petek začete lahkoatletske tekme. Že v petek sta dospela v Ljubljano zastopnika J. N. S. gg. Schossberger in Kanders, da prisostvujeta otvoritvi igrišča, včeraj pa je dospel tudi predsednik, Jugosl. atletskega saveza g. Ugrinić. Vsi zagrebški sportniki so se zelo laskavo izrazili o lepem igrišču Primorja.

Pri lahkoatletskih tekmah, pri katerem smo opazili mnogo ambicije med posameznimi klubi, so bili doseženi nastopni rezultati:

Tek na 200 m: 1. Perpar (Primorje) 25, 2. Bellen (Hašk) 25.8, 3. Prelec (Hašk) 27.2.

200 m dame: 1. Škof (Jadran) 33.5, 2. Wider (Ilirija) 34, 3.) Zupančič.

Skok v daljavo brez zaleta: 1. Perpar (Primorje) 2.79, 2. Šlezinger (Hašk) 3. Spirter (Hašk).

Skok v daljavo brez zaleta za dame: 1. Perpar (Primorje) 2.15, 2. Erbežnik (Jadran) 1.98, 3. Cimpermann (Primorje) 1.95.

Skok v daljavo z zaletom: 1. Vidmajer (Ilirija) 6.07, (nov slovenski rekord), 2. Pažur (Concordia Zagreb) 5.75, 3. Perpar (Primorje) 5.58.

Skok v daljavo z zaletom, za dame: 1. Santel (Primorje) 4.60, 2. Cimpermann (Primorje) 3.94, 3. Erbežnik (Jadran) 3.75.

Skok v višino z zaletom, za dame: 1. Santel (Primorje) 1.165, 2. Cimpermann (Primorje) 1.115, 3. Vidmar (Jadran).

Tek na 400 m, gospodje: 1. Kojić (Hašk) 57.4, 2. Belan (Hašk) 59.6, 3. Beneš (Ilirija).

Tek na 3000 m, gospodje: 1. Bončina (Jadran) 10:31.6, 2. Butković (Concordia) 10:31.7, 3. Praunseis (Jadran).

Skok ob palici: 1. Kovačić (Hašk) 2.70 2. Skodler (Ilirija) 2.30.

Metanje kopja: 1. Sendrić (Concordia) 46.30, 2. Vidmajer (Ilirija) 37.25 (nov slovenski rekord), 3. Kojić (Hašk) 35.50.

Metanje krogle: 1. Kojić (Hašk) 8.59 2. Trić (Hašk) 8.43, 3. Kovačić (Hašk) 8.41.

Hoja na 6000 m: Dobrin (Hašk) 34:3. 2. Bašin II. (Primorje) 36:41.

Po lahkoatletičnih tekmah se je vršila nogometna tekma med kombiniranim moštvom Hašk-Concordia in Primorjem. Tekma je končala kljub temu, da so bili «Primorjani» nekaj boljši od včeraj, z izredno veliko zmago Zagrebčanov 13:0 (6 : 0). Upamo, da bodo naši Primorci iz tega poraza spoznali, da se v sportu ne dosežejo uspehi od danes do jutri. Moštvo ne bi smelo pozvati tako močnega tekmeca, ker s tem le škoduje ugledu svojega kluba. Naj bo ta tekma svarilo našemu sicer izredno agilnemu klubu «Primorčke», ki mu v ostalem na celi prireditvi in res lepem igrišču iskreno častitamo.

*

Plavalne tekme za prvenstvo Jugoslavije so se vršile v soboto in nedeljo v Beogradu. Oficielnih rezultatov ne moremo dobiti niti od edinega faktorja v Ljubljani, ki bi bil za to merodajen, namreč od «Ljubljanskega plivačkega podsaveza». Ker vemo, da se naša javnost zelo zanima, objavimo izide, ki smo jih dobili. Dosežene čase objavimo takoj, ko dobimo oficielne rezultate. Po naših informacijah, ki jih moramo smatrati za točne, so izidi nastopni: *100 m sprint* 1. Blažić (Hašk), 2. Szentgyörgy (Sombor). *50 m juniorji:* 1. Margreiter (Viktorija, Sušak), 2. Venturini (Viktorija, Sušak); *100 m dame prosto:* 1. Julika Krizmanić (Sombor); *100 m, hrbtno:* 1. Deak (Sombor), *100 m, stransko:* 1. Jambor (Sombor), *400 m gospodje, prosti stil:* 1. Szentgyörgy, *1500 m prosti stil: 1.* Szentgyörgy (Sombor), *300 m dame, prosto:* Julika Krizmanić (Sombor) *200 m gospodje, prsno:* 1. Hrkalović (Gradjanski-Karlovac), 2. Kern Srečko (Primorje), *400 m gospodje, prsno:* 1. Hrkalović (Gradjanski-Karlovac), 2. Trnkoczy (LSK.), 3. Kern (Primorje); *potapljanje:* 1. Müller (Baluni-Split) 66 m; *4krat 200 m stafeta, gospodje, prosto:* 1. Viktorija-Sušak, 2. Hašk-Zagreb, *4krat 100 m stafeta dame, prosto:* 1. in edina Viktorija-Sušak; *skoki:* 1. Grilc (LSK.), 2. Kovačec (Hašk-Zagreb), 3. Kordelić (Ilirija-Ljubljana); *waterpolo:* Sombor : Viktorija (Sušak) 10 : 0, Baluni (Split) : Hašk (4 : 0), Sombor : Baluni 7 : 2, Viktorija (Sušak) : Hašk 3 : 2, Viktorija (Sušak) : Baluni (Split) 3 : 3. Končna kvalifikacija v waterpolu je nastopna: 1. Sombor, 2. Baluni, 3. Viktorija (Sušak). — *Kvalifikacija po klubih v splošnem* je sledeča: 1. Viktorija (Sušak), 2. Sombor, 3. Hašk, 4. Baluni. — Prehodni pokal za waterpolo je dobil Sombor, prehodno darilo za stafeto pa Viktorija (Sušak).

Jugoslovanski veslački savez ima svojo glavno skupščino v nedeljo dne 13. t. m. ob 11. uri v posvetovalnici mestnega magistrata.

Klub kolesarjev in motociklistov «Ilirija» v Ljubljani, naproša vse sportne klube, da naslavljajo vse dopise le pod naslovom «Klub kolesarjev in motociklistov «Ilirija» v Ljubljani, kavarna Prešern». — Odbor.

Jugoslovanski zimsko-sportni savez se ustanovi v nedeljo, 13. t. m. ter ima svojo glavno skupščino ob 9. uri dopoldne v posvetovalnici magistrata.

Pridobivajte „Jutru" novih naročnikov!

Domače vesti

* **Parastos po kralju Petru Osvoboditelju. Iz kabinetne pisarne ministrskega predsednika** se poroča: V pondeljek, dne 14. avgusta se vrši v vseh cerkvah v državi letni parastos po blagopokojnem Petru Velikemu Osvoboditelju.

* **Proslava Kumanovske bitke.** Svečana proslava Kumanovske bitke se vrši dne 11. oktobra letos. Na Kumanovskem polju se vrše izključno vojaške svečanosti, katerih se udeleže delegati iz cele Jugoslavije. Narodna proslava bo v Beogradu. Dne 11. oktobra bo desetletnica slavne bitke.

* **Gradba železnice Kočevje - Brod Moravice.** Dne 10. t. m. se je vršila v Kočevju seja akcijskega odbora za gradbo železnice Kočevje - Brod Moravice. Zastopane so bile tudi vse interesirane občine. Soglasno je bilo sklenjeno, da se akcija za gradbo te, Sloveniji prepotrebne železnice, krepko nadaljuje.

* **Razmejitev z Italijo** nikakor ne gre naprej, ker Italijani zavlačujejo delo na najrazličnejše načine. Pa ne morda iz političnih vzrokov, ampak tehnično osobje, ki je pri tem zaposleno, ima prav lepe doklade in zato si želi, da bi dela trajala čim dalje. Ampak naj bo temu tako ali tako, z razmejitvijo se mora že enkrat končati, ker radi visokih dnevnic italijanskega tehničnega osobja pri razmejitvi mi ne bomo čakali sto let na razmejitev.

* **Še nekaj o dogodkih na Krnu.** Dne 6. avgusta so bili vsi mladeniči, ki so bili aretirani zaradi dogodkov na Krnu, izpuščeni na svobodo. Proti trem je vložil kr. prokurator tožbo zaradi tatvine, izvršene v družbi in poškodbe javne stavbe. V zadevi je bilo zaslišanih nebroj prič. Obtoženci se pritožujejo, da so bili v zaporu tepeni.

* **Na otoku Hvaru. Romantični dalmatinski** otok Hvar je bil vedno vabljiva točka za pisatelje in ljubitelje lepe narave. Pripoveduje se, da je bival tamkaj dalj časa Tician in slikal svoje večno lepe umotvore. Sedaj bivajo na Hvaru znani češki pisatelj in reditelj narodnega gledališča praškega Kvapil ter glasovita nemška književnika Kellermann in Evers. Kvapil je prišel pred kratkim s svojo rodbino.

* **Iz «Uradnega lista». «Uradni list» pokrajinske uprave za** Slovenijo **objavlja v včerajšnji številki zakon o deželni komisiji za promet z zemljišči na Slovenskem** ter predpise za izvrševanje **odločbe o pobiranju nadavka na luksuzno blago; nadalje naredbo pokrajinske uprave za** Slovenijo, s katero se zvišuje občinska davščina na obrtoma izvrševana prenočišča v Celju ter naredbo o pobiranju občinske davščine na ponočni obisk gostilen in kavarn in na igranje s kartami v Celju.

* **Razpisano notarsko mesto.** Ker je dosedanji notar v Trebnjem g. dr. Ivan Stojan premeščen v Ljutomer, razpisuje notarska zbornica notarsko mesto v Trebnjem, odnosno drugo notarsko mesto, ki bi se po premestitvi morebiti izpraznilo. Prošnje je vložiti do dne 25. avgusta 1922.

* **Notar v Idriji. Iz** Idrije poročajo «Edinosti»: Po dolgem času smo končno vendarle dobili notarja v osebi gospoda dr. Josipa Grušovina iz Gorice, ki ima pisarno v gradu.

* **Imenovanje.** Absolvirani pravnik g. Stanko Erhartič iz Celja je imenovan za pisarja prvega razreda pri ministrstvu za vnanje zadeve.

* **Svoj ambulatorij v Gradišču št. 2** je dal Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani na razpolago sokolskemu zletnemu odboru. Občinstvo se opozarja, da bo posebno za časa slavnostne povorke v torek dopoldne v slučajih omedlelosti, solnčarice in drugih nezgod lahko našlo zavetišče v tem v neposredni bližini ležečem ambulatoriju. Za zdravniško službo poskrbi zletni odbor; razen tega bosta imeli stalno službo dve skrbstveni sestri okrožnega urada. Službeni avtomobil urada bo pa v nedeljo in torek popoldne med telovadnimi prireditvami na zletnem prostoru na razpolago kot rešilni avtomobil.

* **Konec sodnih počitnic. Jutri,** dne 14. avgusta se končajo letošnje sodne počitnice in se prične zopet redno delovanje sodišč v vsej državi.

* **Draginjske doklade za oficirje.** Minister vojne in mornarice je odredil, da velja člen 39 zakona o draginjskih dokladah z dne 25. februarja 1922 za oficirje in ukazne vojaške uradnike tudi tedaj, ako se zdravijo v bolnici in da jim pripadajo vse draginjske doklade brez ozira na to, da-li so oženjeni ali ne — s pridržkom, da imajo plačati bolnici odškodnino za stvarne troške v znesku ene petine plače.

* **Smrtna kosa.** Na Rudniku pri Ljubljani je umrla gospa Ana Jesih, roj. Windisch, mati uglednega trgovca in posestnika, g. Milka Jesiha. N. v m. p.!

* **Otvoritev restavracije «Zvezda».** Včeraj so udeležniki ljubljanskega zleta že popoldne gledali zadnje priprave na vrtu restavracije «Zvezda», kjer so se dovrševala še zadnja dela. Zvečer ob sedmih so bila vitna vrata odprta in vkljub temu, da je plapolal nad vratom napis, da je vrt rezerviran samo za tuje goste, se je obsežni vrt ob osmih napolnil, tako da ni bilo več prostora. Krasna razsvetljava je dajala vrtu že od daleč posebno slavnosten izraz. Spomnili smo se časov, ko je tu gostovala nemška gospoda in so smeli Slovenci le od daleč gledati, kako se na najlepšem kraju Ljubljane zabavajo Nemci. Naši sokolski gostje so otvorili novo restavracijo, ki bo poslej naša «Zvezda».

* **Žalitev kraljice Marije.** «Slovenec» prinaša pod naslovom «Žalitev kraljice Marije» sledeče: «Delomržna Ivana Rabič je dne 23. junija z zelo grdimi besedami v družbi vojakov pogranične čete žalila v Mojstrani našo kraljico. Deželno sodišče je Rabičevi zato prisodilo 1 leto zapora». — Uredništvo je pozabilo komentirati, da je to posledica klerikalnega hujskanja, kateremu je sledila oziroma nasedla tudi Rabičeva, kar ji je nadelo eno leto ječe s klerikalnim blagoslovom.

* **Posebni vlak v Kamnik** vozi v dneh 13., 14. in 15. avgusta namesto ob 20.30 šele ob 21.28 iz Ljubljane, drž. kol.

* **Izdelava zimske službene obleke za poštne uslužbence.** Dne 21. avgusta se bo vršila v ekonomskem oddelku poštnega ministrstva druga javna ofertalna licitacija za izdelavo zimske obleke in čepic za poštne uslužbence. Pogoji licitacije so vsakomur na vpogled pri poštni direkciji (gospodarski odsek v Ljubljani.

* **Malo je pomagalo!** Od vseh strani se je apeliralo na ljubljanske trgovce, gostilničarje in druge obrtnike, da naj bodo ljudje, naj ne izkoriščajo sokolskega zleta, od katerega bodo imeli tako in tako lep zaslužek in naj ne odirajo gostov. Pa veliko to ni pomagalo, ker že prve dni se slišijo pritožbe, da so dvignjene cene povsod vsaj za en dinar pri litru vina itd. Dotični ki tako delajo, se menda niti ne zavedajo, da je njihovo postopanje sramotno in nevredno. —

* **Iz Zgornje Polskave nam poročajo:** Dne 15. avgusta ob 11. uri dopoldne se vrši pri Kacu občni zbor «Družbe za zgradbo ceste Bojtina-Zgornja Polskava» Kdor pozna razmere in kraje, kjer naj bi vodila ta cesta, bo uvidel ogromen pomen tega podjetja za najširši okoliš, vštevši mesto Maribor, ter tudi strategični moment, ker bi cesta vezala državno cesto s slemenom Pohorja. V soteskah na južnovzhodnem pobočju Pohorja gnijejo ogromne množine vsakovrstnega lesa, katerih vsled pomanjkanja komunikacij ni mogoče spraviti v promet. Vsi interesenti, zlasti pa gg. poslanci so naprošeni, da se udeleže občnega zbora.

R.—r.

* **Slika iz mariborske poštne carinarnice:** Ko je vlada dovolila pošiljanje poštnih paketov iz inozemstva, so mariborski gospodarski krogi upali na znatno olajšavo gospodarskega prometa z inozemstvom. Na kolodvoru v Mariboru se je osnoval posebni carinski oddelek za carinjenje poštnih paketov; ta oddelek pa je kmalu razočaral trgovstvo. Carinjenje je namreč trajalo tudi tu celo večnost in imamo sedaj v Mariboru celih 11 vagonov poštnih paketov, ki čakajo ocarinjenja. Vsak dan ocarinijo komaj 60 do 100 paketov, prihaja pa jih po dve do tri sto in je tako zaostanek vedno večji. Carinjenje teh 11 vagonov bo trajalo najmanje 3 mesece in si je torej predstavljati, kaka ogromna škoda nastaja pri tem.

* **Gospodarstvo v mariborski «Vesni».** Dekliški zavod «Vesna» v Mariboru, kjer je gospodinjska šola in tudi nekaj učenk iz ostalih šol, ima po prevratu slabo gospodarstvo. Magistratna večina je pa letošnjo pomlad nastavila za gospodinjo Nemko Sirk, sestro znanega živinozdravnika dr. Sirka, ki je to gospodarstvo še bolj zavozila. Neki trgovec toži sedaj mestno občino za v «Vesni» dodano blago na znesek 135.000 kron, kar pa se mestna občina po zastopniku SLS občinskem svetniku dr. Leskovarju brani plačati. Občinski svet je v zadnji tajni seji sklenil mesto voditeljice «Vesne» razpisati in je torej upati, da dobi zavod kako zmožno slovensko gospodinjo.

* **Nenavaden dogodek v Sarajevu.** Predvčerajšnjim popoldne se je v Sarajevu odigral nenavaden dogodek. Ob treh popoldne je prišel policijski stražnik Voger pred hišo svojega narednika Loje, katerega je sovražil zaradi službenih razmer. Ko je Loja opazil, da ima stražnik v rokah revolver, zaprl je vrata in okna, nakar je Voger oddal nekoliko strelov v zaklenjena vrata ter kričal: «Odpri, da te ustrelim!» Nato je Voger šel v neko sosedno hišo ter skozi okno začel streljati na pasante. Ranil je več oseb. Šele po triurnem obleganju je policija Vogerja ustrelila. Voger zapušča ženo in dva otroka.

* **Most čez Pesnico na okrajni cesti** Ptuj-Ormož, v župniji Sv. Marjeta nižje Ptuja, se zaradi nujnega popravila za težak promet zatvori in sicer velja zatvoritev za čas od 20. avgusta do dne 1. oktobra 1922. Avtomobili in vozniki naj vozijo po drugih prikladnih cestah iz Ptuja na Ormož ali obratno: čez Polenšak ali na Borlski most in Zavrč.

* **Drobne vesti.** Dijaku Vladimiru Vičiču iz Bosenskega Broda je bilo v vlaku med vožnjo iz Novega mesta v Ljubljano ročni kovček z vsebino, vredno 3000 kron ukraden. — V garderobi vsesokolskega telovadišča je bilo Vandi Zupan ukradena zapestna ura, vredna 2000 kron, Antoniji Vojevič na Tržaški cesti pa istotako srebrna ura iz njenega stanovanja.

* **Boj proti malariji.** V zadnjem času je boj proti malariji precej intenziven. V to svrho je bil te dni v Trogiru v Dalmaciji ustanovljen institut za pobijanje malarije. Za šefa tega instituta je imenovan dr. Sfarčič, ki je dve leti proučeval malarijo v tropskem institutu v Hamburgu. Institut v Trogiru je opremljen z vsem potrebnim in je že pričel svoje delovanje. Podoben institut se kma lu otvori tudi v Skoplju.

* **Slomškov oreh.** Na Slomškovem orehu na Ponikvi se namerava razbita plošča nadomestiti v kratkem z novo. Če bo mogoče dotlej vse potrebno pripraviti se nova plošča odkrije dne 24. septembra ob priliki 60letnice Slomškove smrti.

* **Tvornica tobaka za nosljanje.** Ljubljanska tobačna tovarna bo v kratkem prejela iz Nemčije nove stroje za izdelovanje tobaka za noslanje. To bo prva tvornica te vrste v naši državi.

* **Rusko srebro v Kotoru.** Leta 1920 je prispela v Kotor ruska ladja «Samara», ki je pripeljala srebrne zaloge Petrograjske depozitne banke v teži nad 100.000 kg. Ta zaloga je spravljena v nekem vojaškem poslopju. Preteklo leto je bil del te zaloge prodan in na nekem angleškem parobrodu odpravljen v inozemstvo. Sedaj se prodaja teh srebrnih zalog nadaljuje ter so kupci večinoma angleški agenti.

* **Na komisiji ... Redki so svetli dnevi** državnega uradnika, si je mislil gospod I. I. višji državni funkcionar, ko je lepega poletnega dne komisioniral v mariborski okolici in je vsled tega malo preveč kršil pravila Svete vojske. Z veliko težavo je priromal zvečer do gostilne «Wilson» pred mariborskim kolodvorom. Tam pa se ga je usmilil Franc Brajkovič, sedlar brez stalnega bivališča in ga spravil v sobo za tujce. Ko pa se je drugo jutro izletnik ves čemeren prebudil, je zaman iskal svojo zlato uro, vredno 10.000 kron. Potlačil je svoj moški ponos, javil nesrečo policiji, ki je kmalu izsledila samaritanca Brajkoviča in v njegovem raztrganem rokavu zlato uro. Okrožno sodišče v Mariboru je v petek prisodilo Brajkoviču 3 mesece težke ječe.

* **Atentat na lastnika beograjske borze.** Včeraj opoldne je doslej še neznani zločinec javno na ulici napadel lastnika beograjske borze, Lazarja Pavića, in ga dvakrat sunil z nožem v prsa, nakar je pobegnil. Pavić je bil težko ranjen prepeljan v bolnico.

* **Samomor avijatika Stürmerja.** Ruski kapetan, znani letalec Stürmer, je včeraj v Novem Sadu izvršil samomor. Ostavil je pismo, v katerem naznanja, da ga je sedanji njegov bedni položaj pognal v smrt.

Objave

* *Pevci! Zbirališče pevcev (v civilu), ki pojo, danes zjutraj na grobu dr. Ivana Oražna je točno ob 9. uri zjutraj pred sv. Krištofom. Naj Vas pride mnogo!*

* *Legitimacije za obisk obrtne razstave v Celju*, ki se vrši v času od 12. do 22. avgusta t. l. dobe interesenti v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Obiskovalci te razstave uživajo na poglagi teh legitimacij ugodnost polovične vožnje potniških vlakov na progah južne in državne železnice.

* *Gostilničarji in kavarnarji* v Ljubljani se obveščajo, da se bodo izdajali davčni bloki tudi v nedeljo od 8. do 10. ure dopoldne v mestnem knjigovodstvu.

* *Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo* opozarja, da se vrši prihodna javna odborova seja v sredo, dne 16. avgusta, ob 20. uri v veliki dvorani «Mestnega doma». Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta štev. 12, pritlično, desno.

* *Občina Dev. Marija v Polju* bo oddala v najkrajšem času službo občinskega tajnika. Prošnje za sprejem je treba vložiti najkasneje 14. avgusta dopoldne pri občinskem uradu Dev. Marija v Polju. Opremiti jih je treba s prilogami. Dokazila o šolski izobrazbi, domovinska pristojnost itd.

Po zunanjosti

pozna že večina naših gospodinj testenine **„Pekatete“**. Odločno zavračajo vsake druge, ker so spoznale, da z njimi najbolje postrežejo svojo družino. 42 ll

Krasna 2633

hiša z restavracijo

v sredini mesta Ljubljane

se ugodno proda.

Poizvé se: Konjušna ulica 13.

Otvoritev obrtne razstave v Celju

Celje, 12. avgusta.

Danes dopoldne se je slovesno otvorila obrtna razstava v prostorih celjske mestne osnovne šole. Razstavo je otvoril predsednik Obrtnega društva v Celju g. Ivan Rebek in pozdravil načelnika oddelka ministrstva za trgovino in industrijo g. dr. Rudolfa Marna, zastopnika finančne delegacije v Ljubljani g. dr. Martina Spindlerja, komandanta mesta pukovnika g. Naumovića, predsednika ljubljanske trgovske in obrtne zbornice g. Ivana Kneza, celjskega župana g. dr. Juro Hrašovca, narodnega poslanca g. dr. Vekoslava Kukovca, zastopnika pokrajinske uprave vladnega svetnika dr. Žužka. H koncu je predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Aleksandru, kar je prisotno občinstvo pozdravilo z navdušenim: Živio kralj Aleksander. Nato je zaigralo Celjsko godbeno društvo «Bože pravde».

Za g. Rebekom je imel v imenu mesta Celja pozdravni nagovor župan g. dr. Hrašovec, v imenu ministrstva za trgovino in industrijo pa g. dr. Marn. Na koncu je govoril še narodni poslanec dr. Kukovec. Govorniki so povdarjali važnost te prireditve za razvoj obrtništva in pozdravljali podjetnost obrtnikov, ki se niso strašili stroškov za to prireditev. Nato se je razstava otvorila.

Razstavni predmeti so razvrščeni v 27 sobah, po garderobah in na razstavnem in veseličnem prostoru na dvorišču. Sobe so zelo okusno okrašene. Na zabavišču igra Celjsko godbeno društvo. Razstavniki so obrtniki, tovarnarji in trgovci v veliki večini iz Štajerske, drugi iz Kranjske, Koroške in drugod, eden celo iz Velikega Bečkereka. Razstavljalcev je za celjske razmere ogromno število. Med razstavljenimi predmeti je najti tudi industrijske izdelke, o katerih malokdo ve, da se izdelujejo v Celju oziroma njegovi bližnji okolici. Med razstavljenimi predmeti se nahajajo lepi mizarski, kolarski, sedlarski, kovaški, čevljarski izdelki, kiparska dela; usnje, tapetniški predmeti, leseni cveki, kopita, razno pohištvo, krojaški predmeti, perilo, obleke, krznarsko blago, mlinski kamni, opeka, livarski izdelki, sodi, kemikalije, zlatnina, cinasti predmeti, konjske opreme, štedilniki, glinaste peči, jedilno orodje, barve itd. Splošno žensko društvo v Celju je razstavilo lepa ženska ročna dela, izvršena od raznih dam, v sobi, ki jo je za razstavo preslikal slikar g. Holubar po vzgledu spalnice kraljeve vile na Bledu. Na veseličnem prostoru ima tudi Kolo jugoslovanskih sester svoj pavljon, kjer prodaja mrzla jedila in brezalkoholne pijače. Med posebnimi zanimivostmi je omeniti električno uro, ki jo je razstavil izumitelj g. Motnikar Ferdo iz Zagorja ob Savi. Ura teče 24 ur. O. Filip Orešnik je razstavil velikanski sod, tkalnica Prebold tkalni stroj itd.

Kljub temu, da se vršijo sedaj sokolske slavnosti, je bil prvi dan obisk razstave razmeroma velik. Razstavo si je vredno ogledati.

Borza

Zagreb, 12. avgusta. (Izv.) Borza včeraj ni poslovala, izvenborzni promet pa je bil zelo živahen in so se tuje devize močno okrepile. Tendenca je postala šele okoli poldne mirnejša. Največ se je zahtevala Praga po 212.50 — 213, dolar 83.50, blago 83.75, Berlin 10.10, Pešta je oslabela na 6 — 6.10, popustil je tudi Dunaj, ki je notiral 0.1525. Pariz se je zahteval po 677.50 — 680, Milan 385 — 386.25, London 377.50.

Curih: Berlin 0.6525, Newyork 525.50, London 23.43, Pariz 42.80, Milan 24.08, Praga 13.5750, Budimpešta 0.39, Zagreb 1.5750, Sofija 3.12, Varšava 0.0725, Dunaj 0.01, avsrt. krone 0.0125.

Berlin: Italija 3585.50 — 3594.50, London 3495.60 — 3504.40, Newyork 781.52 — 783.48, Pariz 6367 — 6383, Švica 14.881.35 — 14.918.65, Dunaj 1.38 — 1.42, Praga 2072.40 — 2077.60, Budimpešta 5493 — 5507, Bukarešta 590, Zagreb 960 Sofija 454.40 — 455.60.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič.
Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra».
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

✝

Milko Jesih, veletržec in posestnik v Rudniku, Dolenjska cesta, naznanja v svojem in v imenu soproge ter ostalih sorodnikov, žalostno vest, da je njega mati, oz. tašča, sestra in stara mati, gospa

Ana Jesih

roj. Windisch

v soboto dne 12. avgusta, po dolgi mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v pondeljek dne 14. avgusta ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Rudnik štev. 24 na pokopališče k Sv. Križu. 2696

V Ljubljani, dne 12. avgusta 1922.

Odvetnik dr. Vekoslav Kukovec

naznanja, da se je preselil in začel izvrševati odvetniško službo

v Mariboru, Vrazova ul. 2. 2669

A. Pauli 2570

trgovina z žitom, moko in deželnimi pridelki na veliko

Sv. Petra cesta št. 38 Ljubljana Sv. Petra nasip št. 37

Brzojavni naslov: Pauli Ljubljana.

Sprejemanje oglasov za vse tu- in inozemske časopise, koledarje, kataloge itd. Telefon 174 Plakatiranje v Ljubljani in ostalih jugoslovanskih mestih

Aloma Company 2687

anončna in reklamna družba z o. z.

Ljubljana, Kongresni trg št. 3.

Prodaja legitimacij za razne vzorčne velesejme Telefon 174 Proračuni, nasveti in pojasnila brezplačno

I. jugoslovenski vsesokolski zlet :: Priporočamo v uvaževanje naslednje domače tvrdke:

AVTOMOBILI
**** KOLESA ****
MOTOCIKLI
USTANOVLJENO 1896.

J. GOREC, LJUBLJANA
LASTNE GARAŽE IN DELAVNICE

PNEVMATIKA
ZA AVTO IN KOLESA
MATERIJAL
ZA AVTO IN KOLESA
EN GROS * EN DETAIL
2644

OBRTNA BANKA
Ljubljana, Kongresni trg 4

preskrbuje nakazila in inkasso na vsa ta- in inozemska bančna tržišča. — Eskomptuje in vnovčuje menice. — Sprejema denarne vloge na tekoči račun. — Hrani in oskrbuje vrednostne papirje itd.
Telefon 508. *Telefon 508.*

Hranilne vloge obrestuje po 4½%.

2640

Pristou & Bricelj
Prvi in najstarejši specijalni artistični atelje
za črkoslikarstvo
na steklo, kovine, les, zid, platno i. t. d.
Ljubljana, „Hotel pri Maliču".
2641

Zaloga vseh sokolskih potrebščin

slavnostnih in telovadnih krojev za člane, članice in naraščaj; dalje **telovadnih čevljev, ovratnikov in jahalnih odej,** vse po meri. — Vsa naročila se izdelujejo najkesneje v osmih dneh. — Cenik na zahtevo zastonj.

PETER CAPUDER
dobavitelj J. S. S.
LJUBLJANA, Vidovdanska cesta 2.

2648

P. MAGDIĆ
Ljubljana
nasproti glavne pošte

Modna in sportna trgovina za dame in gospode.

2643

Medić, Rakovc & Zankl
Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov.
D. z o. z.

Centrala Ljubljana.	Podružnica Maribor.	Skladišče Novi Sad.

Brzojavi: MERAKL LJUBLJANA. :-: Telefon: 64.

Emajlni laki.	Pravi firnež.	Barva za pode.

Priznano najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, sube in oljnate, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

„MERAKL" Lak za pode. „MERAKL" Linoleumlak za pode. „MERAKL" Emajlni lak. „MERAKL" Brunolina.

Cenik se začasno ne razpošiljajo!

2602

Največja importna tvrdka Jugoslavije

2651

Amerikanska strojna in cilinderska olja, tovotna mast itd. Avtobencin in avtoolja ima stalno v zalogi

TOMAŽIČ & PIPAN, LJUBLJANA

Resljeva cesta 2 — Brzojavni naslov „Topiko"

RESTAVRACIJA PETER KOŠAK
Ljubljana, Krekov trg 1
(pred Mestnim domom)

z lepim, senčnatim vrtom. — Vsak dan
VEČERNI KONCERT
ob nedeljah in praznikih tudi dopoldne.

2650

„Jugoslavija"
splošna zavarovalna družba
v BEOGRADU
Ravnateljstvo za Slovenijo v LJUBLJANI

je vsled odkupa inozemskih družb „Feniks", „Franko Hongroise" in „Graške vzajemne zavarovalnice" ena največjih domačih zavarovalnih družb ter prevzema pod najboljšimi pogoji izredno nizkimi premijami:

a) *požarna zavarovanja,*
b) *življenska zavarovanja,*
c) *jamstvena in nezgodna zavarovanja,*
č) *transportna zavarovanja,*
d) *zavarovanja proti škodam vsled tatinskega vloma,*
e) *zavarovanja proti škodam vsled razbitja stekla.*

„Jugoslavija"
splošna zavarovalna družba.
Ravnateljstvo za Slovenijo v Ljubljani, Dunajska cesta 15.

2649

POZOR! **Pravkar izšel!**

Vodič kroz Jugoslovenske Alpe (Slovenija)

Sestavil znani naš alpinist R. Badiura

Praktičen kažipot. - Priročen format po vzorcu Baedekerjevem. - Točni in zanesljivi najnovejši podatki. - Okrog 500 strani, 75 slik, 7 semljevidnih kart, načrt Ljubljane. - Neobhodno potreben priročnik za ture, izlete, potovanja. Ležati mora v vsakem planinskem domu, hotelu, kavarni, domači knjižnici itd.

Posebno opozarjamo nanj udeležence „Sokolskega zleta" in „Velikega sejma". - Knjiga vzbuja pozornost! - Cena 110 Din.

Izdala in založila Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg, Ljubljana, Miklošičeva ul. 16.

POZOR! **Pravkar izšel!**

Pravkar je tudi izšel Rudolfa Badiure 2647

Na Trigláv!

Kažipot po Triglavskem pogorju. Za turiste, izletnike, sportnike, tujce in prijatelje krasot naše domovine. —

Izdala Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani. — **Cena 29 Din.**

Založnik sokolskih potrebščin

DRAGO SCHWAB
(prej Schwab & Bizjak)

Ljubljana, Dvorni trg 3 (pod Narodno kavarno)

priporoča prvovrstno specialno angleško in češko sukno, modne in sportne obleke, pelerine, površnike, raglane, dežne plašče, perilo itd. itd.

2652

V zalogi ima tudi vse sokolske potrebščine za članstvo in narašćaj po predpisih „Jugoslovenskega Sokolskega Saveza".

I. jugoslovanski vsesokolski zlet 1922

Pozdrav Sokolstvu

Videli že smo najmlajše med nami,
kri že na pol strohnelih kosti;
s smehom, žarečih lic so prišli,
ko je še dremal dan za gorami.

Pa je šla ž njimi mati Libuša
in jim zaòrila v jutra smehljaj:
„Dosti se je naplakala duša,
zima skopnela je, došel je maj!
Vstani, deca, in roko podaj!"

Da ste jih videli! Seme *kosti?*
O, to je bilo seme *življenja!*
O, to je bila kal *hrepenenja*
kvišku, do solnca, do velikih dni!

•

Nov del se pričenja.
Naših sanj mladeniški cvet
stopa na pozorišče:
ves razplamtèn od mladih moči,
z nožem opasan, s strelo prepet,
ni mu več lice robsko-sanjavo;
zre, kot da skritega vraga išče. —
Zdravo, vojnici, zdravo!

•

In še se ne jenja!
Za vrsto koraka vrsta,
a vsaka je čvrsta
in drugi enaka.
Kar včeraj še v šoli je pazno sedelo,
te dni se z zanosom in dvignjeno glavo
je zbralo za vojsko veselo. —
Zdravo, dijaška armada, zdravo!

•

In glej! Za jutránjo procesijo
— ni se še dan do poldneva razpel —
že Nemanja, Dušan in Črni Juri
odpirajo solncu nebeške duri.
In razobesijo
prapore, ki ostrina njih žêl
seže do smrti
sovragu, a bratu in sestri potrti
tolažba je v žalostni uri.

Glej, ako moreš, štej, ako znaš:
z vojsko pomlajeno stopa na plan
kraljevič Marko, ob njem kralj Matjaž.

Kakor da tromba je znova zapela
in se razlegla prek naših poljan,
kakor da veliki dan je nad sela
dahnil in zgrnil se v morje peneče!
Solnce v zenitu stoji in od sreče
noče v zaton, ker pod njim se krdela
zgrinjajo v valujoči orkan.

Prvi naš Sokol, naš narodni kralj,
v naši je sredi, ker z nami čuti. —
Ko utrdi se najšibkejša dlan,
ko Sokoličem zrastó še peruti,
jata vsa švigne v jadransko obal,
dvigne nad Krn se, Snežnik, Trst,
Gorico,
čez Karavanke nad naš Korotan
in se spusti med vinograde Soče
dajat ljubezen in terjat pravico. —
Kdor hoče
oholo-zvedavo in z glavo krvavo
se staviti v bran ji, naj morje
prebrede in Triglav razorje!
Zdravo, zdravo, zdravo!

Joža Bekš.

Primorskim Sokolom

Tudi ti lepi dnevi niso brez bridkosti. Med sokolskimi prapori jih je nekaj ovitih z žalnim trakom in v sokolskem sprevodu bomo pogrešali Sokole od sinje Adrije in zelene Soče — — Oj, težka rana, nikdar zaceljena, vedno bolj boleča, vsak dan bolj krvaveča! Kdaj Vam bo konec trpljenja, bratje?

Vemo, da ste z nami. Presilna je moč sokolske ideje, vcepljene v Vas tekom desetletij, da bi jo moglo zbrisati nasilje nekaterih let; pretrdna je vez krvi, da bi mogla raztrgati volja samodržcev; prevroča ljubezen do skupne domovine, da bi jo iztrgali iz trpečih src. Preko vseh umetnih mejà gredo želje in gre hrepenenje, in prišli ste tudi Vi.

Prišli ste k nam kot gostje, kot najdražji nam gostje izmed vseh. Prišli ste kot odposlanci vseh tistih, katere je napravila može sokolska vzgoja; vseh tistih, ki so se učili v sokolskih telovadnicah, da biva od Soče do Vardarja en narod; vseh tistih, ki se s solzami v očeh spominjajo kratkega sna ob dnevih prevrata.

Bodite nam pozdravljeni! In ko se vrnete, ponesite s seboj vest, da je vzrastla v naši državi mogočna sokolska armada, ki ima pred očmi en cilj: da so strnjena v njej vsa plemena in vsa veroizpovedanja in vsi sloji in vsi stanovi v eno samo telo; da ji stoji ob strani narodna vojska s čilim Sokolom na čelu; da so to stebri države, ki so jaki in nezrušljivi! Povejte, da smo v dneh veselja mislili na tužne brate!

Nesite jim vero v bodočnost!

Dr. Dinko Puc.

Dijaštvu in vojski

Naš II. predzletni dan, ki nas je pomaknil tikoma do vstopa v veličastvo zletnih dni, je uspel po našem pričakovanju tako, da mislimo nanj s ponosom in radostjo in da smo ga uvrstili med najlepše svoje spomine: zapisan ostane v zlati knjigi zgodovine Sokolstva kot prva prireditev tega naslova, takega pomena in tolikega obsega!

Vam, dijaki in dijakinje, vam, sokolski naši bratje vojniki, ki vam je bil ta dan namenjen, veljaj naša zahvala in naše priznanje za vašo pripravljenost, iz katere se je rodilo v vsakem pogledu dovršeno delo, delo sokolske požrtvovalnosti, vztrajnosti in discipline! Izvršili ste prostovoljno prevzeto dolžnost točno in vestno, kakor ob tako iskrenem pojmovanju bistva in jedra veličine sokolske misli, drugače tudi ne more biti!

Sami ste bili priča, s kakšnim navdušenjem in s koliko ljubeznijo so vas pozdravljale tisočbrojne množice ob vašem pohodu po Ljubljani in ob vaših nastopih na zletnem telovadišču. Kralj in kraljica sta dospela, da vidita v gibih vaših zdravih teles izraženo lepoto vaše nravnosti, da vidita plodove sokolske vzgoje, ki je ob tej priliki dokazala, da je izvir plemenitega nacionalizma, žarišče državnega jedinstva in vrelec nepotvorjenega demokratizma! In ko stopite iz sedanjih dolžnosti in obveznosti v samostojno življenje in zavzamete kjerkoli širom domovine po službi in poklicu vsak svoj položaj, boste poleg prej označenih prvin našega vzgojnega delovanja uveljavljali tudi načelo socialne pravičnosti, da bo iz vaših del in iz vaših besed, ki naj bodo znak in odmev vašega znanja in mišljenja, vselej in povsod odsevala lepota, vedrost in stalnost sokolske misli!

Sestre in bratje, ki ste s svojim delom izpolnili II. naš predzletni dan, ste ponos in ščit domovine! Toda — čujte sokolsko zapoved: Hvala naj te ne mami, graja naj te ne napravlja malodušnega! — Sokolstvo hoče zaradi sebe samega neprestanega dela, ki samo sebe dopolnuje in vznaša iznad plitvin vsakdanjosti k solncu svobode, k luči resnice! Le tisti, kdor svobodo črti in zameta resnico, bi želel zatreti vašo deloljubnost in v vaše duše zasaditi želo strupene sebičnosti! Sokolstvo pa ni jarek materialnih dobrin za posameznika, nego ono je neizčrpni slap duševnega in telesnega zdravja, ki ne pozna ovire in zapreke, ampak nosi moč in življenje z vedno stopnjujočo se silo od roda v rod, iz veka v vek!

In tej veličastni, neumrjoči sokolski ideji, ki je roditeljica bodočega našega zaroda, ki je jamstvo naše nacionalne in državne svobode, ki je porok ujedinjenju vsega našega naroda v eni edinstveni in nerazdeljivi domovini, ste se, bratje in sestre dijaki in dijakinje in Sokoli vojaki, zaobljubili služiti z vsemi svojimi telesnimi in duševnimi silami do zadnjega diha! To zakletev je slovesno izreklo vaše delo! Z radostjo jo jemlje na znanje vsa domovina, ki bo deležna njenih plodov v bodočih dneh, v dneh svoje nove slave in nepremagljive moči!

Zdravo!

V Ljubljani, dne 8. avgusta 1922.

Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega Saveza.

Veličastna organizacija

Razvoj češkoslovaškega Sokolstva

Ideja Sokolstva je v tesni zvezi z idejo husitske obrane proti narodom tuje vere in tuje narodnosti. Posebno društvo, ki naj bi skrbelo za duševno in telesno povzdigo češkega naroda. Ustanovitelji društva so bili: Dr. Miroslav Tyrš, Jindřich Fügner, dr. Greger in ostali prvaki sokolskega pokreta. Dobro poznanje naših narodnih pesmi in običajev so dali temu pokretu ime: Sokol in idejo pobratimstva, bratstva. Dne 9. decembra leta 1863. je Fügner za večno utrdil idejo Sokolstva. Tako se je že takoj v prvem letu osnovalo na Češkem 7 društev, ena na Moravskem in kmalu nato tudi prvo sokolsko društvo v Ljubljani.

Uspeh sokolskega dela je bil veličasten, društva so rastla, število telovadcev se je množilo od leta do leta. Leta 1865. pa je umrl duša češkega Sokolstva br. Jindřich Fügner. Naslednje leto je izbruhnila rusko-pruska vojska. Sokolstvo je takoj zbiralo svoje čete, da zaščiti češke meje, a vlada je to prepovedala. Po končani vojni pa je sokolska misel s podvojeno silo planila na plan.

Takoj po ustanovitvi Sokolskega društva v Pragi se je sokolska ideja pričela širiti tudi preko meje češke dežele. Leta 1865. se ustanovijo razna društva v Ameriki, kmalu nato tudi na Dunaju, v Lvovu, v Rusiji, leta 1874. pa se ustanovi prvo sokolsko društvo v Zagrebu.

V tej dobi se je začutila potreba, ustanoviti sokolsko glasilo. Tako je leta 1871. Tyrš izdal prvo revijo, ki je nosila naslov «Sokol». Uspeh tega sokolskega glasila je bil tako velik, da je sokolsko idejo vzljubilo celokupno Slovanstvo. Zato je Tyrš še istega leta skušal ustanoviti jedinstveno sokolsko organizacijo — vseslovansko. To se mu takrat sicer še ni posrečilo, zbral pa je več sokolskih društev v župe, kar je bil prvi začetek krepke sokolske organizacije. Toda Tyrš je s svojim delom nadaljeval in po desetih letih se je že vršil I. vsesokolski zlet v Pragi. V sokolski povorki je korakalo takrat 1000 članov iz raznih krajev Češke, Ljubljane, Zagreba in Amerike.

Dve leti nato — 1884. — je izdihnil svojo dušo najplemenitejši Sokol br. dr. Miroslav Tyrš. Njegova smrt je značila za Sokolstvo ogromno izgubo, toda on je v svojem življenju vzgojil mnogo sokolskih delavcev, ki so tudi po njegovi smrti korakali po začrtani poti naprej. Ko so se vse češke sokolske župe združile v Češko Obec Sokolsko, tedaj je tudi češko Sokolstvo odhitelo v Pariz, kjer si je pri mednarodni tekmi priborilo prve tri nagrade od 11. Leta 1891. je priredila Č. O. S. II. vsesokolski zlet, ki se ga je udeležilo 207 društev s 5520 člani v so- tudi Francozi in Poljaki. Naslednje leto kolskem kroju, ter razen Jugoslovanov se je ustanovila Moravsko-šleska Obec Sokolska.

Že leta 1895. pa se je vršil III. vsesokolski zlet. Prisotnih je bilo 346 društev s 7533 člani. Ob tej priliki je bila izdana svetovaclavska resolucija, kjer se je sklenilo *poleg telesnega vežbanja organizirati tudi prosvetno delo.* Naslednjega leta se je tako prerojeno Sokolstvo združilo v Savez češko-sloven. Sokolstva. Leta 1901. se je vršil IV. vsesokolski zlet in je bil najveličastnejši od vseh prejšnjih. Zletu je prisostvovalo že 571 društev z 11.055 člani, med katerimi je bilo 6705 telovadcev. Ker pa se je ideja Sokolstva razširila že po vseh krajih Slovanstva, je bil leta 1908. ustanovljen Savez slovanskega Sokolstva. Leta 1910. ima Č. O. S. 916 društev z 80.491 člani, razen tega 14.585 članic in 10.981 naraščaja. 16 tisoč sokolske moške dece in 11.088 ženske dece.

Leta 1907. se je vršil V. vsesokolski zlet. Leta 1912, ko se je obhajala 50-letnica ustanovitve Sokolstva, pa je bil prirejen VI. zlet, ki je bil obenem prvi vseslovanski zlet. Telovadilo je 12.420 telovadcev, 5457 članic. Bil je to zlet, pri katerem je ideja Slovanstva dospela do vrhunca. V naponu sokolske moči je dohitela idejo Sokolstva vojna leta 1914., ki je bila težka preizkušnja Sokolstva. Sokolska društva so se razpuščala, sokolski vodniki pa pometali v ječe in gnali na vešala. Toda češki vojaki-sokoli so na raznih frontah trumoma prekoračili mejo in prestopili kot dobrovoljci k srbski in ruski armadi. Češki Sokol iz Pariza je prvi med prvimi odhitel na bojišče, kjer so skoro vsi žrtvovali svoje življenje za svobodo in sokolsko čast. Preteklo je mnogo krvi, a iz krvi teh padlih junakov je vzklilo novo življenje, ki je prineslo svobodo češkemu in našemu narodu.

Kmalu po prevratu leta 1920. se je že vršil VII. vsesokolski zlet v znaku svobode in svobodne države. V svobodi je naraslo število članstva na 322.966 članov. Krasen uspeh na polju telesne in duševne kulture!

Današnje poljsko Sokolstvo

(Deloma po članku br. Dušana M. Bogunoviča v 176. štev. „Riječi".)

Tretji slovanski narod se krepko organizira v Sokolstvu. Za Čehi in Jugosloveni prihajajo Poljaki.

Pred vojno je bil poljski narod razdeljen med tri države, Rusijo, Nemčijo in Avstrijo. Na Ruskem je bil Sokol tako rekoč nemogoč, zlasti poljski. Laže se je organiziral v ostalih dveh državah; Lvov in Poznanj sta bila sokolski centri.

Po osvobojenju in ujedinjenju se je poljsko Sokolstvo koncentriralo ter se združilo v „Savez Sokolstva na Poljskem". Smernice nadaljnemu delovanju je dal Savezu poljski sokolski zlet v Varšavi leta 1921.

Prva naloga je bila, vzgojiti prednjake, sokolske učitelje za gimnastiko. Poljska je v svetovni vojni silno trpela; neprestano so se čez poljske zemlje valile armade: nemške, avstrijske, ruske, naprej in nazaj. V teh silnih bojih so Poljaki sami bili na eni in na drugi strani. Izgubili so silno mnogo sokolskih delavcev in sokolskih naprav. Vse to je bilo treba sedaj nadomestiti. Savez je odredil šesttedenske kurze za učitelje telovadbe; ti kurzi so stalni ter se vrše po provincionalnih mestih, zato v takih manjših mestih, da so udeležniki kurzov oddaljeni od mestne luke. Poleg teh kurzov in šol, ki jih prireja centralni Savez, prirejajo župe in društva tako zvane pripravljalne tečaje ki trajajo 14 dni. Nadalje je kakor smo že omenili, Savez izpremenil vso dosedanjo organizacijo; opustil je dosedanja središča, ki so nastala včasi bolj iz zadrege nego iz naravne potrebe, ter za Sokolstvo razdelil poljsko ozemlje v sledečih 7 okrožij (oblasti): oblast mazoviecka s sedežem v Varšavi, oblast velikopoljska s sedežem v Poznanju, oblast krakovska s sedežem v Krakovu, oblast malopoljska s sedežem v Lvovu, oblast torunjska s sedežem v Grudziadzu (Graudenz, ob Visli, prej na Pruskem), oblast gornješlezijska s sedežem v Katovicah, oblast berlinska (zagranična) s sedežem v Berlinu. Vsaka oblast je razdeljena na župe, a župe imajo po 4—10 društev.

Na čelu Sokolstva stoji „Odbor Saveza Sokolstva na Poljskem" (Zarząd Związku Sokolstwa w Polsce) v Varšavi, a ta odbor voli zopet Predsedništvo Saveza. Starosta Saveza je sedaj brat Bernard Churanowski iz Poznanja. Tehniško stran zastopa in vodi „Savezni odbor telesnega obrazovanja", ki mu je na čelu velezaslužni in slovanskemu Sokolstvu znani brat Rucinski — in sicer že 37 let.

Poljskemu Sokolstvu gre zasluga, da je ministrstvo javnega zdravja izdelalo načrt o obligatnem telesnem obrazovanju mladeži in odraslih od 24. do 35. leta.

Kakor češko in jugoslovensko Sokolstvo, ima tudi poljsko Sokolstvo tesne zveze s poljsko vojsko; celo kroj poljskega Sokola je sličen uniformi poljskega vojaka.

Najživahneje se giblje poljski Sokol v bivših pruskih delih poljskega naroda; tu se neprestano prirejajo zleti, sokolski shodi, predavanja ter se izdajajo propagandni listi, brošure in knjige.

V vprašanju: Ali Sokolstvo ali gimnastika? je Sokolstvo seveda na strani sokolskih načel.

Politično je poljsko Sokolstvo doslej bilo blizu političnim nazorom Narodne demokracije, t. j. stranke, ki je do svetovne vojne in pozneje delala za direkten sporazum z Rusijo. Narodna demokracija je v svojih načelih precej konservativna ter tvori danes jedro desnice v Sejmu (državnem zboru).

Naša pot

Sokoli, domu smo čuvarji
in borci smo za njega čast,
saj so krepili nas viharji,
pogum in moč nam dali v last!

Nihče ne bodi rob krivice,
v svobode dan iz teme zmot
vsakogar dvigne luč resnice —
naprej, navzgor gre naša pot!

E. Gangl.

Sokolski voditelji

† Dr. Ivan Oražen.

V teh slavnostnih dneh, ko triumfira v naši beli Ljubljani sokolska ideja, se moramo spomniti tudi našega prvega Sokola in prvega staroste «Jugoslovanskega sokolskega saveza», brata drja. Ivana Oražna. Dne 11. marca l. 1921. je jeknil glas zvona in naznanil smrt brata, v katerem je bila utelešena jugoslovanska državna in sokolska ideja tako popolno in mogočno, kakor v nobenem drugem bratu. Dr. Ivan Oražen, prvi starosta ujedinjenja jugoslovenskega sokolstva, je bil vzor človeka, ki je ostal do svojega zadnjega dihljaja zvest sokolskemu nauku: Ne koristi, ne slave! Kako vzhičena in kako radosti polna bi bila njegova duša, ko bi videla danes pred seboj trume Sokolstva, ki manifestirajo za idejo, za katero je on žrtvoval vse svoje sile in celo svojo srčno kri! Da bo vse v Ljubljani zbrano Sokolstvo, ki se pokloni njegovemu grobu, znalo pravilno ceniti zasluge velikega pokojnika, naj podamo obris njegovega požrtvovalnega sokolskega delovanja.

Dr. Ivan Oražen je bil starosta Slovenske sokolske zveze od leta 1907., torej v dobi, ko je pangermanski duh osvajal jug in vzhod Evrope. Dasi je bila ta doba temna, se je vendar pod njegovim vodstvom posrečilo Slovenski sokolski zvezi, da je ponesla v Luksemburg, v Pariz in Turin glas slovenskega naroda, da hoče kvišku k solncu svobode. Kot podstarosta Vsesokolske zveze je dr. Oražen udejstvoval svoj najmilejši ideal: svobodo Slovanstva. Ko so na Balkanu grmeli topovi, je leta 1912. hitel med svoje rojake, da kot zdravnik céli in hladi bratske rane. To mu je veleval čut, ker ni bil le Jugoslovan, nego Slovan, Sokol in človek, ki je delil dobroto za dobroto. Zaradi te njegove dobrote je bil vpisan v knjigo obsojencev. Ko je izbruhnila svetovna vojna, so imeli pripravljeno celico tudi zanj. Vse to pa ga ni potrlo, nego je delal dalje in polagal kamne v stavbo ujedinjenega jugoslovanskega Sokolstva.

Vidovdan leta 1919. je v Novem Sadu kronal njegov trud, ko se je obnovila vseslovanska sokolska organizacija, mogočna zaščitnica slovanske kulturne misli. Dr. Ivan Oražen je bil tudi eden izmed tistih redkih slovenskih mož, ki je že pred letom 1910. na vso moč delal načrte o Jugoslaviji, ki naj obsega ves naš narod in ves naš narodni jugoslovanski teritorij. Tudi te njegove sanje so se uresničile, in usoda mu je bila še tako mila, da mu je bilo dano gledati dan svobode, dan vstajenja jugoslovanskega naroda.

Ko ga je nenadoma ugrabila Sokolstvu in narodu smrt, smo začutili vsi pezo bolesti, a ne obupa. Iz njegovega groba se dviga sijajen zgled in kliče trumam Sokolstva, ki se klanjajo njegovemu duhu: **Bratje, na delo!**

Bodimo zvesti njegovim načelom in počastimo spomin prvega našega staroste s krepkim sokolskim delom!

Slava spominu dr. Ivana Oražna!

Dr. Josip Scheiner.

Dr. Josip Scheiner, starosta Československe Obce Sokolske in Češko-slovenskega-jugoslovenskega Sokolskega Saveza, se je rodil dne 21. septembra leta 1961. v Benešovu, prijaznem mestecu južno od Prage. Ondi je dovršil ljudsko šolo in nižjo gimnazijo. Svoje študije je potem nadaljeval v Pragi, kjer se je tudi vpisal na češko vseučilišče in se posvetil pravniškim študijam. Že v nežni mladosti je vzljubil sokolsko idejo; postal je učenec velikega sokolskega učitelja Tyrša in kot tak tudi telovadil v njegovem zavodu. Že leta 1884. je bil sprejet v vaditeljski zbor praškega Sokola, leta 1889. pa je sodeloval pri ustanovitvi ČOS. in bil takoj izvoljen v predsedstvo. Prevzel je tajniške posle. Kot tajnik in pozneje tudi kot predsednik zletnih odborov je sodeloval pri vseh vsesokolskih zletih. Bil je neumoren sokolski delavec in je kot tak leta 1896. na novo organiziral vzlic vsem zaprekam Zvezo Češko-slovanskega Sokolstva. Leta 1904. pa je postal starosta Češke Obce Sokolske, ki je postala središče vsega češkega Sokolstva. Leta 1908. je bil izvoljen za starosto «Vseslovanske sokolske Zveze», katera organizacija je tudi njegovo delo. Idejo sokolstva je razlagal in širil povsod, hitel iz kraja v kraj ter sejal seme sokolske misli.

Iskrena ljubezen do jugoslovanskega naroda ga je ponovno privedla tudi med Slovence in Hrvate ter med naše Sokolstvo. Tudi danes, ko manifestira združeno češkoslovaško in jugoslovansko Sokolstvo v Ljubljani, biva v naši sredi še čil in krepak, poln novih misli in načrtov. Velikemu Sokolu in našemu zvestemu pobratimu kličemo naš krepki: Zdravo!

Dr. Jindřich Vaniček.

Dr. Jindřich Vaniček, načelnik Češkoslovenske Obce Sokolske in Češko-slovenskega-jugoslovenskega Sokolskega Saveza, se je rodil dne 1. januarja leta 1862. v Pragi na Hradčanih. Po končanih študijah se je posvetil pravoslovju. Že v gimnazijski dobi je vzplamtel Vaniček za Sokolstvo, kateremu je posvetil vse svoje življenje. Prvo leto svojega sokolovanja je posvetil br. Vaniček predvsem lastni vzgoji, se poglabljal v sokolsko idejo in ko je prišla doba tesnejše spojitve češkega Sokolstva v «Česko Obec Sokolsko», je stal tu že popolnoma dovršen in dozorel Sokol. Leta 1888. je bil izvoljen za načelnika v smichovskem Sokolu, leto nato pa je postal načelnik «Středočeske župe». Leta 1889. je bilo poverjeno Vaničku vodstvo prve češke vrste pri mednarodni tekmi v Parizu, pri kateri je dobila vrsta tretje mesto. Kmalu nato je bil izvoljen za načelnika ČOS. — Ko je bila leta 1908. ustanovljena «Zveza Slovanskega Sokolstva», je dobil Vaniček vodilno načelniško mesto. Izpolnil je vse nade, ki so se stavile vanj. Tudi uspehi čeških Sokolov pri mednarodnih tekmah so v glavnem zasluga Vaničkova. Prvenstvo v mednarodni tekmi v Pragi leta 1907., II. mesto v težki luksemburški tekmi leta 1909., prvenstvo pri tekmi za srebrni ščit v Londonu leta 1910. in prvenstvo v Turinu leta 1911. — vse te sijajne uspehe je pripisati v veliki meri napornemu delu Vanička.

Poleg praktičnega sokolskega dela pa ima br. Vaniček lepe zasluge tudi na literarnem polju. Kakor Scheiner, tako je tudi Vaniček še čil in krepak, iz globine naših src kličemo tudi njemu: Zdravo in na mnoga leta!

Jugoslovansko Sokolstvo

Do l. 1919. ga ni bilo. Poznali smo le slovenskega, hrvatskega in srbskega. Na veliko čast naših dedov pa je, da so dali prvemu slovenskemu Sokolu v Ljubljani ime, ki kaže široko obzorje: «Južni Sokol»! Mari so hoteli z besedo «južni» reči «jugoslovenski»? — Dejstvo je, da niso hoteli biti izključno slovenski, nego univerzalni za ves naš jug. Torej je bil ljubljanski Južni v istini hkratu slovenski, hrvatski in srbski. Zato ga je tudi vlada tako hitro razpustila in dovolila le ljubljansko ime.

Takoj po vojni je Slovenska Sokolska Zveza marljivo in vztrajno pripravljala ujedinjenje jugoslovenskega Sokolstva in na Vidovo, 28. junija 1919. so se združile hrvatska, slovenska in srbska sokolska zveza v Sokolski Savez Srba, Hrvata i Slovenaca, ravnajoč se po geslu:

Kjer Jugoslavije moč se v eno stika,
tam pade sila še tako velika.

In nato se je lotil SS svoje organizacije. Težko, a slavno dovršeno delo.

Gotovo je, da je šele sokolski sabor v Novem Sadu l. 1919. ustvaril Sokolstvu prvo jugoslovensko ustavo. Na temelju Tyrš-Fügnerjevih načel je ta sabor ustanovil smernice, ki so poslej zakon vsem jugoslovenskim sokolskim društvom, župam in zvezam, zakon, ki mu je cilj in smoter duševno, narodno in državno ujedinjenje treh istokrvnih, po jeziku in usodi nerazdruženih plemen. Odtlej torej imamo Jugoslovensko Sokolstvo.

Za novosadskim je prišel leta 1920. mariborski, l. 1921. oseški zlet in leta 1922. se vrši kot krona obema I. jugoslovenski zlet v Ljubljani. Narodno jedinstvo Sokolstvu ni bilo le prazna beseda, nego pozitivno delo in pozitiven uspeh. Sokolski jezik je skupen, sokolske vežbe so skupne, zleti skupni, na zunaj in znotraj eno, vseobče, naše in veliko! Od Jadrana do Vardara, od grških, bolgarskih in albanskih mej do nemških, italijanskih in ogrskih mejnikov objema Jugoslovensko Sokolstvo mogočno rodbino, enotno v enotni državi, ki ne pozablja v vojem delu in svojih triumfih nikoli bratov in sester, katerim še vedno ni bila ura svobode.

Upravo Saveza tvorijo bratje Srbi, Hrvatje in Slovenci ter sestre vseh treh plemen. Koncem l. 1921. je štel SS 26 žup s 385 društvi in 7 odsekov; izven žup pa je včlanjenih še 11 društev. Sokolsko slovstvo se razvija in sokolsko časopisje postaja vedno bogatejše, klenejše in razširjenejše.

Župe in društva so:

Banjaluka (1920), Beograd (1920), Bjelovar (1920), Bitolj (1921), Celje (1910), Kragujevac (1920), Kranj (1910) Ljubljana (1910), Ljubljana I. (1909), Maribor (1913), Mostar (1920), Niš (1921), Novi Sad (1920), Novo Mesto (1910), Osijek (1920), Priština (1921), Rijeka - Kraljevica (1919), Sarajevo (1920), Skoplje (1921), Split (1919), Šabac (1921), Tuzla (1919), Veliki Bečkerek (1920), Zagreb (1920), Zaječar (1920) in končno sokolska društva izven žup v Bihaču, Clevelandu, Nikšiću, Faxellu (Amerika), v Pragi, Podgorici, Johanesburgu (Juž. Afrika), Ooklandu (Kalifornija), San Francisco (Kalifornija), Chicago (Amerika).

V treh svetovnih delih, v Evropi, Ameriki in Afriki, ima torej SS svoj delokrog! Na vsako župo prihaja povprečno po 16 društev. L. 1921. je štel SS okroglo 44.000 pravih članov ter 12.543 + 7000 naraščaja. K Sokolu Jugoslavije se je priznavalo leta 1921. okoli 63.000 oseb, gotovo pa je, da se je to število doslej dvignilo na okroglo 70.000 oseb.

A SS še daleko ni dosegel svojega začrtanga cilja, nego leti, leti z orjaškim vzmahom naprej in kvišku višje in višje.

Problemi Sokolstva

Sokolstvo in država

Ko se je prejšnji teden v ministrskem svetu govorilo o sokolskem zletu, je prišlo do malega incidenta seveda docela prijateljske narave. Minister poljoprivrede je priporočal čim večjo udeležbo na sokolskem zletu, na kar je minister prosvete izjavil, da spada to v njegov resort, zato naj se drugi ministri v zadevi zleta obračajo nanj, ki bo vlado zastopal kot resortni minister. Nato pa so začeli po vrsti godrnjati razni ministri: minister vojne, minister narodnega zdravja in tudi minister za socialno politiko so trdili vsak za svoj resor, da ima Sokolstvo z njegovim resortom obilo posla, celo morda več kakor z ministrstvom, ki upravlja naše šolstvo.

Celokupna vlada in *vsa* država je interesirana na Sokolstvu, saj vrši same naloge, ki so v programu vsake prosvetljene in narodne državne uprave. Sokolstvo razbremenjuje upravo. Svoje delo vrši po metodah, ki jih država nima na razpolago. *Prostovoljno* vrši Sokolstvo svoj poklic. *V tej prostovoljnosti je nravna sila nepregledne važnosti!*

Sokolstvo in državna uprava delujeta povsem nezavisno druga od druge; vendar bi noben državni funkcijonar nikdar ne smel pozabiti, da je cilj isti in da treba v vsem delati roko v roki. Še se spominjamo poskusov, ki so hoteli, da bi se sokolska organizacija stavila na isto stopnjo z drugimi društvi, ki goje telovadbo. Država je te poskuse z rahlo, vendar nedvomno gesto odklonila. Nastati so mogli le iz nezadostnih informacij, trenotnih političnih zvez in iz nepoznanja nalog, katere si je postavilo jugoslovensko Sokolstvo.

Sokolstvo ne uživa nikakšnih privilegijev in jih ne zahteva. Sokolstvo zahteva samo priznanja *državotvornosti in socialne koristnosti svojega dela* in odprto pot, da more to svoje delo razviti v vseh slojih naroda brez razlike krajev, stanov, spola in starosti. Kakor se Sokolstvo ne vmešava v državno upravo, tako tudi ono ne potrebuje nikakršnega državnega varuštva.

Sokolska ideja nam je prišla od češkega naroda. Sedaj se prilagoduje potrebam jugoslovenskih mas. Zato nahajamo med vodilnimi sokolskimi idejami pri nas na prvem mestu *idejo narodnega ujedinjenja:* Ne samo političnega ujedinjenja, kjer bo treba svoj čas izbrisati še poslednje bridke izjeme. Sokolstvo dela *na ujedinjenju src in glav, misli in čuvstev,* ki so danes marsikje še zelo zastarela. Jugoslovenstvo ni negacija Srbstva, Hrvatstva in Slovenstva, temveč integracija. Brez razvoja v tej smeri ni mogoče, da bi prestali notranje boje, ki nas pretresajo.

Zato je izvrševanje nalog Sokolstva za prvih deset, dvajset let največja usluga, ki jo Sokolstvo stori državi.

V sokolskem taboru je Jugoslavija.

G. Ž.

Dr. P. Pestotnik:

Sokolska načela in sedanjost

Skoro bo 40 let, odkar je nepričakovana smrt iztrgala iz sokolskih vrst velikega ustanovitelja Tyrša. Pred 27 leti je češko Sokolstvo priredilo svoj vsesokolski zlet v obsegu sedanjega jugoslovenskega vsesokolskega zleta. Že tedaj je bilo češko Sokolstvo nekako na enaki stopnji razvoja in organizacijske zrelosti, ki smo jo Jugosloveni dosegli danes. Bujno kot nobena druga organizacija je zrastlo Sokolstvo na severu, se proširilo in poglobilo. Zadnji zlet v Pragi leta 1920. nam je nudil sliko neverjetne popolnosti in sile. Zadivljeni so se izpraševali oni, ki so prvič občudovali pozorišče češke narodne vojske, odkod to, kako je to mogoče?

Tyrš je bil kot znanstvenik, filozof in estet prožet helenistične kulture; druga sestavina njegove notranjosti pa so bile ideje buditeljske dobe čeških romantikov. Temeljna načela je postavil na trdo etično osnovo v okviru premišljene realnosti, zato ga danes pogosto imenujejo prednika Masarykovega. Nasledniki v vodstvu češkega Sokolstva so se zvesto držali Tyršovega učenja, njegove ideje, so razvijali nadalje in jih vedno srečno aplicirali na razmere sedanjosti.

V dnevih, ko v toplem navdušenju sprejemamo v svoji sredi najodličnejše zastopnike Tyršovega učenja in najboljše sokolske delavce, nas spremlja gorečа želja, da bi se z enako brzim korakom razvilo Sokolstvo tudi v Jugoslaviji in da bi postalo enako važen preporoden činitelj med nami kakor je na severu. V dnevih veličastnih manifestacij sokolske misli in pri doseženih uspehih trdega sokolskega dela, v času, ko naša srca radosti prekipevajo, pa imejmo tudi smisel za trezno in hladno premišljevanje Tyrševih naukov, zlasti onih odstavkov, ki imajo najbolj tesno zvezo v sedanjosti:

«Mi Sokoli smo pred vsemi poklicani, da ohranimo narod *pri tej vsestranski svežosti,* ki ne dopusti narodom umreti, — pri *tej trajno mladi sili,* pri tem *telesnem,* duševnem in *moralnem zdravju,* ki nikdar ne dopusti, da se razvije kakšna pokvarjenost ali *zastoj* ali celo *nazadnjaštvo,* ki je *najhujši,* dà, samomorilen *zločin,* izvršen nad narodom.

Tyrševo stališče k verstvu: «In akoravno smatramo za pravico, dà, za dolžnost vsakega posameznika, da se brezpogojno priznava k katolicizmu ali protestantizmu (piše za razmere na Češkem pred 50 leti), vendar s tem nismo mnenja, naj bi naša društva kakorkoli v tej ali oni smeri demonstrirala, nego bo potrebno, da se v času, ki pride kaj kmalu, izogibajo vsemu, kar bi se moglo razlagati kot direktno izpovedanje v tem ali onem smislu.»

O razmerju Sokolstva k državi uči Tyrš: «Svoboden biti v družbi se pravi, ne le nje zakon nad seboj priznavati, nego obenem se iz lastnega nagiba temu zakonu podrejati. Kjer ni reda, ni svobode, ni trajne in zajamčene prostosti.» Država je skupina ljudi, ki so si sorodni po krvi ali ki jih vežejo skupni interesi na gotovem ozemlju. Ta skupina ljudi se dogovori o skupnih načelih glede gospodarskih, kulturnih in političnih odnošajev. Državo, ki je utemeljena na takih načelih, mora Sokolstvo spoštovati in čuvati. Glavni temelj vsake urejene države pa so zakoni in upoštevanje zakonov. Zakone si državljani dajejo sami po svobodno izvoljenih odposlancih; zakoni so takšni, kakoršne hoče imeti večinska volja državljanov. Večina in državni interes — ta dva pojma se formalno in stvarno v demokratičnih ustavnih državah krijeta. Na to dejstvo je pojem svobode ograničen tudi za Sokolstvo. Kdor z danimi zakoni ali s smerjo državnega vodstva ni zadovoljen ali meni, da so težnje enega stanu, stranke ali časovnega duševnega razpoloženja gotove skupine ljudi v zakonodaji upoštevane preveč in na škodo ostalih, ta mora pridobiti večino za svoje naziranje. Ako je naziranje pravo, z resnim delom zmaga. To delo pa mora temeljiti na prvovrstnem vzgojnem in gospodarskem temelju.

In tu smo pri vprašanju politike. Te ni mogoče ločiti od življenja, kot ni mogoče ločiti mišljenja glede države in vobče človeške družbe od lastne osebe. Od politike je v veliki meri odvisno uresničenje idealov. Nihče ne uteče politiki, če ima še tako averzijo proti njej, ker med političnim in nepolitičnim delovanjem ni mogoče potegniti stroge meje. Sokolstvo se je dosledno branilo proti zanašanju politike v svoje vrste.

Tyrš pravi:

«Politično strankarstvo, ki naša društva slabi in uničuje, pustimo na strani. Sokolska društva so društva narodna in domoljubna, ne pa društva politična v *ožjem smislu.* Sokolska stvar mora služiti vsemu narodu s splošno in trajno svojo vsebino; s telesno in nravno narodovo vzgojo je vzvišena nad dnevnimi vprašanji.»

Jasno je, da se nanašajo Tyrševi nauki edino na strankarsko politiko, ne pa na politiko vobče. V pravi splošni narodni politiki pa je Sokolstvo delovalo od svojega pričetka, deluje danes in bo delovalo. Sokolstvo je torej in mora biti v tem smislu predstaviteljica gotove politične moči. Ni se nam treba bati tega priznanja, s tem ničesar ne menjamo na svojih načelih. Politično delo Sokolstva kot celote pa bo stalo vedno izven politične stranke.

Sokolstvo ne more biti ravnodušno, ali so politične stranke, nositeljice vse javne moči, moralno zdrave ali ne. Iz tega sledi naravna posledica: vsak Sokol naj se politično organizira in sodeluje v stranki, ki je njegovemu prepričanju najbližja, in tam naj na polju strankarske politike uveljavlja sokolska načela. Naj pomaga politiko naprednih strank posokoliti! Sokoli naj pomagajo ozdraviti politično življenje, morajo dobiti vpliv v vodstvih političnih strank, da lažje izločujejo vse iz javnega življenja, kar je osebno in nizko. Sokolska načela jednakosti, bratstva, discipline, značajnosti, odkritosrčnosti in ljubezni do domovine, ki veljajo za Sokola v telovadnici in pri vseh društvenih sokolskih dejanjih, morajo priti v veljavo tudi na polju političnega tekmovanja.

Sokolska politika

Sokolstvo s svojim vzvišenim etično-moralnim programom je namenjeno, da služi celemu narodu. Zato ne more svoje moči naslanjati niti na politične stranke niti na verske organizacije. V tem trenutku bi sokolstvo postalo enostranska organizacija in bi ne moglo biti več nosilec uspehov, ki morajo priti v dobro celemu narodu brez ozira na spol in stan, na politično prepričanje ali na versko pripadnost. Sokolstvo ima, da v jugoslovenskem in slovanskem narodu vrši sveto misijo bratstva in ljubezni in da narod usposobi, da se dvigne iz močvirnih globin dnevnega sovraštva v višave etične popolnosti. Sokolstvo je poklicano, da tvori zlati most od stranke do stranke, od vere do vere, od plemena do plemena, da po njem prehaja sovraštvo v ljubezen, ljubezen v bratstvo in bratstvo v enakost. Kakor se v Ligi miru združujejo vsa plemena, vsa verstva, vsi sloji in stanovi vseh narodov, da s to združitvijo oživotvorijo ideal, ki je skupen vsem plemenom in vsem verstvom, vsem slojem in stanovom vseh narodov, tako so v Sokolstvo poklicani vsi, ki hočejo, da množica ne bo otrovana od slepega sovraštva do vsega, kar je druge vere, druge politične pripadnosti, drugih misli in drugih stremljenj. Sokolstvo pozna samo eno sovraštvo, ki mu daje silo in moč podzemeljskih orkanov, sovraštvo do krivice in neresnice, do nemorale, do družabnega izkoriščanja, do hinavščine in neodkritosti, do korupcije in brezobzirnosti, do nadutosti in lizunstva, do vsega, ki meče narod v etično propalost. To sokolsko sovraštvo je neupoglivo in neizprosno in išče predstavnike slabega, predmet svojega sovraštva v družinah in v družbah, v javnih zastopih, med lažiprijatelji, med svojimi lastnimi vrstami, vsepovsod v javnem in zasebnem življenju. Udar sokolskega sovraštva mora biti strašan in pod tem udarcem se mora zrušiti vse, kar je narodu zastavilo pot v kraljestvo miru in zadovoljstva.

Kdor blati in gazi sokolski duh, njegovo moralo in jasno odločnost, seje med narod pogubo. Ni pšenice brez plevela in radi plevela kmet ne bo zažgal cele njive, ki leži preko ravnine, kakor mašni plašč pred oltarjem Gospodovim.

Tako smo neznačajni in hinavski, da razne stvari označujemo z isto besedo, in isto stvar z raznimi besedami.

Pokvarjena, hinavska morala, ki preračunava, nas je tako naučila. Pred oltarjem Gospodovim klečita dva v udano molitev zatopljena. Ob zgodnji jutranji uri. Popoldan sem videl enega, ki je s svojo družino sedel v vrtu, trgal cvetove in z njimi obsipaval svojo ženo, hčere in sinove in jim govoril o ljubezni —; drugega pa sem videl ženo pretepati, sina sovražiti in hčer z vso silo svoejga povraštva proklinjati. Ljudstvo spoštuje oba in nazivlja oba bogaboječim. Za razne stvari, za moralo in nemoralo, imamo isto lepo besedo, ker imamo dvojno moralo.

Sokolstvo ima samo eno moralo in je razcepilo moralo od nemorale, da loči prijatelja od sovražnika.

Med narod vidimo hoditi dva človeka. Eden nosi v srcu ljubezen in poštenje. Narodov blagor mu je najvišji blagor. Drugi ima sebične namene, načrti goljufije in izkoriščanja spremljajo njegovo delo. Pa oba sta iste vere in stranke — in oba smo krstili s čistim imenom: poštenjak in oba z enakim spoštovanjem spoštujemo, ker smo naučeni nemorale.

Sokolstvo pa ne pozna nemorale — ter se klanja prvemu, drugega pa obsoja in ga izključuje iz svoje srede.

Med narod vidimo hoditi dva človeka. Ljubezen in poštenje je v njih srcih in nesebičnost spremlja njih delo. Pa eden je druge vere in druge stranke — a mi enega proklinjamo, sovražimo in uničujemo njegovo eksistenco — drugemu se klanjamo, ljubimo ga in spoštujemo. Za ljubezen in poštenje, za isto lepo stvar imamo razne besede. Ker v nas ni one nad vere in stranke vzvišene morale!

Sokolstvo pa ima moralo, ki gre preko ver in strank, preko oseb in prijateljev in jasno izpove, da je nepoštenost nemoralna in da je moralna samo poštenost.

Sokolska politika je politika morale. V tem čistem Tyrševem znamenju bo Sokolstvo zmagalo in peklenska vrata ga ne bodo premagala.

J. B.

Na sokolski razstavi

V prostorih naše lepe obrtne (tehnične srednje) šole je te dni posebno živo, kajti gostje iz daljnih in bližnjih krajev si hočejo ogledati razstavo, ki nam predočuje zgodovino sokolskega dela in življenja. Ta razstava je velika odprta knjiga, v kateri čitamo narodne dogodke zadnjih 60 let. Sobe so nabito polne najlepših spominov, ki jih bo chranila bodočnosti sokolska in narodna zgodovina.

Vemo, da ni na sokolski razstavi vsega, kar hrani naš narod v svojih hišah. Mnogo je še ostalo doma po društvih in v privatnih stanovanjih. Nemogoče je bilo zbrati prav vse, — saj bi za to ne zadostovali vsi obširni prostori obrtne šole. A že vse to, kar se nam kaže na preobloženih mizah in stenah, nam zadostuje, da vsaj površno pregledamo ogromno sokolsko delo za narodno vzgojo in prosveto. Mislimo, da ni na svetu organizacije, ki bi mogla pokazati na tako obširno svoje delovanje.

Ko tako hodimo po razstavi, nam nehote prihaja na misel, kako resničen je pregovor, da «čez sedem let vse prav pride». S kako radostjo n. pr. zagledamo med zbirkami gledališke listke, ki naznanjajo (1872) gledališke predstave v ljubljanski čitalnici s sodelovanjem Sokola! Koliko takih in enakih gledaliških listov se je poizgubilo! Koliko lepih spominov na one stare čase je bilo uničenih, ker se ni mislilo na to, da jih bodo potomci z zanimanjem gledali! Pa tudi mi bomo enkrat stari in naši potomci bodo gledali na razstavah spomine naših današnjih dnij, prvih let narodne države. Zato bi bilo ob tej priliki treba izpregovoriti resno besedo o sokolskih arhivih in muzejih.

Sokolstvo je organizacija, ki se je ob nji razvijal naš narod kakor ob svetlem svetopisemskem stebru, ki ga je vodil iz dežele sovražnikov v obljubljeno deželo. V sokolstvu je shranjena zgodovina naše narodne borbe za osvobojenje. V sokolstvu je podana podlaga prave in zdrave, telesne in duševne narodne vzgoje. Še pozni zgodovinarji bodo v sokolstvu iskali virov za svoja dela. Zato je treba, da sokolstvo zbira dokaze svojega dela v preteklosti in sedanjosti. Vsako društvo bi moralo zbirati ne le svoje lastne zgodovinske spomine, ampak tudi vse, kar ima važnost za duševni in kulturni razvoj njegovega okraja. Spomini, ki se hranijo v privatni lasti, so vedno v nevarnosti, da se porazgube. Nekatere rodbine še hranijo razne stare spomine, kar je sreča, ker so se na ta način ohranili — vendar bi bilo treba vse to čim preje spraviti v sokolske domove. Tu naj se zbirajo vsi spomini sokolskega in narodnega dela. Na ta način bi dobil vsak večji kraj nekak svoj sokolski muzej, ki bi bil važen za naše narodno življenje in za ljudsko prosveto. Mislimo, da bi k temu spadali tudi spomini na svetovno vojno in sploh na vse velike narodne dogodke. Razni časopisi, proklamacije, pisma, letaki, pozivi itd. — vse to tvori zanimivo zbirko za našo bodočnost. Naša mladina bo v zrelejših letih rada in s pridom gledala te spomine, ki ji bodo kazali težko našo borbo za osvobojenje. Po posameznih krajih je mnogo zbiralcev, ki so si nabrali lepe zbirke; bilo bi prav, ko bi take zbirke prešle v last sokolstva. Sokolski tajniki in arhivarji so zbrali marsikaj, mnogo pa se je razgubilo in sedaj bi bilo čas, da se še najde in spravi v sokolske muzeje. Marsikdo bo šele sedaj na razstavi videl pomen takega zbiranja. Tu in tam se nam zdi kaka stvar malenkostna in brezpomembna — čez čas pa dobi svojo vrednost. Mislimo n. pr. samo na čas naše deklaracije! Koliko bi se dalo zanimivega zbrati samo iz te dobe! Ali prvi čas osvobojenja!

Poleg listin so posebne važnosti slike in fotografije. Na razstavi se vidi, kako je zanimivo pogledati n. pr. zbirko plakatov. Vsako sokolsko društvo jih sprejema od bratskih društev in po večini se razgube. Vse to je treba spravljati. Istotako razna vabila, razglednice itd. Letošnji veliki zletni plakat bo n. pr. pravi okras za vse sokolske in tudi druge dvorane, treba bi ga bilo shraniti in spraviti v okvir. In vendar: koliko teh plakatov bo uničenih. Čez nekaj let bo to lep spomin na sedanje lepe dni v Ljubljani.

Mnoga društva v tem oziru nimajo ničesar, morebiti jih bo sokolska razstava navdušila, da vsaj sedaj začno zbirati. Na delo torej, bratje, za sokolske arhive in sokolske muzeje!

Mislimo, da ne bo nobenega gosta, ki bi si ne ogledal sokolske razstave. Saj na tuji obhaja vsakega Sokola ponos, da je član organizacije, ki more pokazati na takšno svojo zgodovino. Poseben oddelek o zdravju bo vsakega tem bolj navdušil za splošno vzgojo, da bomo zdrav in srečen narod. Ob zbirkah se bomo spomnili, ali nismo videli kje doma kaj primernega, kar bo treba ohraniti v sokolskih muzejih za bodočnost — in se bomo vračali domov navdušeni za novo delo, da bodo tudi zanamci gledali spomine našega dela, sliko našega razvoja.

Mali oglasi

Stanje do 20 besedi Din. 3·—, vsakih nadaljnjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanja, zamenjavanja do 20 besedi 5 Din., vsakih nadaljnjih 5 besedi 2 Din. — Plača se vnaprej. (Lahko tudi v znamkah.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanju priložena znamka za odgovor.

Službe

Korespondentinjo,

perfektno, porabno tudi za druga pisarniška dela, išče industrijsko podjetje. Pogoj popolno znanje slovenskega in nemskega jezika v pisavi in stenografiji. Ponudbe z zahtevo plače na upravništvo lista «Jutra» pod „Korespondenca". 2601

Išče se ženska,

srednjih let, samostojna gospodinja k družini brez otrok. Obširne ponudbe z naslovom za odgovora pod «Svoboda» do 29. avgusta t. l. na upravo «Jutra», Celje. 2668

Nepremičnine

Skoraj nova hiša,

enonadstropna, ob cesti, z velikim vrtom in dvoriščem, z velikimi kletmi in trgovskim lokalom, se proda v Gaberju pri Celju. Stanovanje takoj. Naslov v upravništvu «Jutra», Celje. 2622

Prodam

Dva psa, 2657

pristna, temperamentna foksterijerja, trimesečna, samec in samica, sta naprodaj. Poljanska cesta št. 59.

Dopisovanje

Mlad trg. poslovodja

se želi seznaniti z gospodično ljubke zunanjosti v starosti od 20 do 25 let v svrho ženitve. Prednost imajo trg. naobražene z nekaj premoženja. Cenjene ponudbe s sliko se prosi pod «Ljubezen-Eksistenca» na upravo „Jutra". Tajnost zajamčena. 2666

Razno

Soliden trgovec

išče tihega družabnika s kapitalom. Dopise pod «Tihi družabnik» na podružnico «Jutra» v Mariboru. 2639

Absolvirana visoko šolca 2627

Davorin in Božo Judnič, Ljubljana, Vodovodna cesta 28/I., poučujeta nižjo, srednjo, višjo matematiko in druge za življenje potrebne znanosti.

Spretne nakupovalce

za les proti dobri proviziji sprejme lesna družba «Ilirija», Ljubljana, Kralja Petra trg 8. 2667

Plavalne pasove

iz plutovine izdeluje tovarna zamaškov Jelačin & Komp., Ljubljana 25

Gospodarska vprašanja

Pred ljubljanskim velikim sejmom

(2. do 11. septembra 1922.)

Po vsesokolskem zletu, ki bo pokazal telesno silo in zdravje jugoslovanskega naroda, se bo vršila v Ljubljani septembra druga velika prireditev — Ljubljanski veliki sejem, ki bo pokazala razvijajočo se gospodarsko moč jugoslovanskega naroda, v prvi vrsti njegovega slovenskega dela. Lepi uspehi lanskega velikega sejma v Ljubljani, prve takšne prireditve v Jugoslaviji, so znani. Letošnji sejem se bo vršil na mnogo obširnejšem prostoru, nego lani, in bo ta prireditev mnogo večjega obsega, nego je bila lanska in nego je bil celo pomladni zagrebški veliki sejem. Sejmišče se je letos moralo povečati za 15.000 kvadratnih metrov, tako da obsega stari in novi prostor skupno preko 40.000 kvadratnih metrov.

Prijave razstavljalcev so letos tako narastle, da so bili že do 1. julija zasedeni razstavni prostori starega sejmišča. Prijavilo se je nad 600 tvrdk, med temi mnoge svetovnoznane veletvrdke, kakor Ferrum—Zagreb, Wolf—Magdeburg, Avstro-Daimler Puchwerke, Montecatini—Milan, Čehojug—Ljubljana, Češkomoravska Kolben—Praga, Eisen- und Stahlindustrie—Essen-Ruhr, Titania-Werke—Wels, Vogel & Noot—Dunaj itd.

Letos se je tudi prostor lepše preuredil. Med drugim sta se postavila dva nova lepa razstavna paviljona. Na veseličnem prostoru bo v polni meri poskrbljeno za zabavo. Poleg prodaje prvovrstnih vin in piva bosta na tem prostoru velesejmska restavracija s toplimi jedili in prvi bar v Ljubljani. Tudi godbe ne bo manjkalo. Veselični prostor je lanskim obiskovalcem sejma gotovo še v dobrem spominu, zlasti zaradi pristne domače kapljice, ki je mnogokaterega obiskovalca omotila.

Letošnji sejem se bo vršil že zelo po vzgledu svetovnih velikih sejmov, ker je letos mnogo boljše organiziran, nego lani in se bo marsikaj popravilo in preuredilo, na kar se je lani pozabilo, oziroma za kar se lani vsled premalih tozadevnih izkušenj še ni vedelo. Mirno lahko rečemo, da bodo obiskovalci letos s prireditvijo v vsakem oziru zadovoljni, saj je še lanski sejem navdušil zlasti one iz južnejših krajev naše kraljevine, ker mnogi do sejma niso vedeli, da se tudi v naši državi izdelujejo gotovi industrijski izdelki, katere so do takrat naročali le iz inozemstva. Mnoge domače tvrdke, ki so lani razstavile, še sedaj dobivajo naročilo od istih odjemalcev, ki so na lanskem velikem sejmu naročili pri njih blago.

Prodaja sejmskih legitimacij se vrši po vseh večjih mestih in trgih širom države potom denarnih zavodov in velesejmskih zastopnikov ter pri velesejmskem uradu direktno. Permanentne legitimacije stanejo po 40 Din. Na podlagi teh velja za posetnike polovična vožnja po železnici. Dnevne vstopnice stanejo po 10 Din. Za prenočišča posetnikov bo preskrbljeno. Glede zamudnikov-razstavljalcev poroča velesejmski urad, da se bodo vpoštevali le po možnosti razpoložljivega prostora, oziroma če se kakšna prijavljena tvrdka odjavi.

Na letošnji veliki sejem je pričakovati tudi mnogo večjega poseta inozemcev, nego lani. Slovenska solidnost, ki je še pri lanski prireditvi zaslovela, bo gotovo žela letos še večje uspehe, tako da bosta zadovoljna razstavljalec, ki bo prodal, in posetnik, ki bo kupil.

K problemu avstrijske krone

Pred vojno za časa Avstro-ogrske se je v širši javnosti malokdo zanimal za notiranje krone na tej ali oni zunanji borzi. Spremembe menjalnih tečajev so bile male. Dobre ali slabe posledice teh sprememb niso bile tolike, da bi jih širša javnost opazila. Med vojno pa je začela avstro-ogrska krona občutno padati. To padanje je našlo izraza v vedno večji draginji, ki si jo sicer širša javnost ni znala prav tolmačiti, ker si je pod avstrijsko strahovlado upal malokdo govoriti o padanju valute tako, kot danes, ko se pri nas že splošno na deželi «rešuje» valutni problem in se često iščejo vzroki slabega valutnega stanja tudi tam, kjer jih ni.

Razvoj krone od početka vojne do danes v novi Avstriji je naravnost katastrofalen. Istina je, da se je vrednost ruskega rublja razvijala še strašnejše, vendar nam je Rusija preoddaljena, da bi si mogli katastrofo rubljeve vrednosti tako predočiti kot padanje krone, kar smo deloma sami doživljali. Razvoj avstro-ogrske krone za časa vojne je razviden iz nastopne tabele:

Obtok bankovcev v Avstro-ogrski.
(Prve številke pomenijo obtok bankovcev v milijonih kron, druge kovinsko kritje, tretje menične tečaje za 100 kron v Zürichu.)

23. VII. 14.	2.129	74.62 %	104.50
31. XII. 14.	5.136	23.40 «	90.50
31. XII. 15.	7.162	11.50 «	66.67
31. XII. 16.	10.888	3.20 «	52.75
31. XII. 17.	18.439	2.00 «	52.00
31. XII. 18.	35.588	0.90 «	30.25

Iz tabele je razvidno, kako se je vojna finansirala potom tiskanja bankovcev. Vidi pa se tudi, da vrednost denarja ni padala niti daleko ne v razmerju z množenjem bankovcev in manjšanjem kovinskega kritja. Avstrijske zmage so vrednost krone vendar le še precej držale. Mnogo katastrofalnejše se je razvijala krona po preobratu v novi Avstriji, kar je razvidno iz nastopne tabele:

Obtok bankovcev v sedanji Avstriji:
(Prve številke pomenijo obtok bankovcev v milijonih kron, druge menične tečaje za 100 kron v Zürichu.)

23. III. 19.	4.804	21.50
31. XII. 19.	12.134	3.15
31. XII. 20.	30.645	1.55
31. XII. 21.	174.114	0.20
15. IV. 22.	321.925	0.06
31. VII. 22. ca.	780.000	0.01½

Vrednost krone v Zürichu je padla od 23. VII. 1914. do 31. VII. 1922. za skoro 99.99 %.

Iz sledeče tabele je razviden razvoj cen nekaterim devizam na dunajski borzi od početka tega leta:
(Na prvem mestu dne 30. XII. 1921., na drugem 12. VI. 1922., na tretjem 19. VI. 1922., na četrtem 9. VIII. 1922.)

London	22.300	97.200	61.000	230.900
Newyork	5.340	21.600	13.750	51.775
Zürich	1.042	4.125	2.600	9.843
Praga ca.	79	420	270	1.254
Zagreb ca.	18	75	46	156

Vrednost avstrijske krone je padala do junija t. l. večinoma le polagoma, potem pa je začelo hitro nazadovanje, kakor ga do takrat avstrijska krona še ni poznala in ki je trajalo do 12. junija, ko je nastopila avstrijska vlada s svojim projektom o novi notni banki, kar je vzbudilo med dunajskim prebivalstvom zopet upanje v zboljšanje valute. Začel se je naval lahkovernih malih imejiteljev tujih valut na banke in menjalnice. Vsi ti mali valutni hrčki so hoteli čimprej znebiti se svojih malih prihrankov v tujih valutah. Velikih ponudnikov tujih valut ni bilo. Zato vidimo na gornji tabeli, da so cene tujim devizam na dunajski borzi od 12. do 19. junija zopet znatno padle. To je bil zaenkrat ves uspeh načrta o notni banki, ki pa je izvabil le male hrčke, velikih pa ni spravil iz gnezd. Medtem je postal znan tudi finančni načrt, ki naj bi omogočil po gotovi predhodni dobi ustavitev tiskanja bankovcev in ki je predvideval povišanje davkov in drugih dajatev ter prisilno posojilo za kritje ogromnega državnega primanjkljaja. Ta ni spravil nikogar več na led in začel se je ponovno smrtni ples avstrijske krone. Valutni špekulanti so začeli ponovno svoje orgije. Naredba o zabrani prostega prometa z devizami, ki jo je izdal finančni minister Segur, ni pokazala uspeha.

Z gornjimi načrti je avstrijska vlada pokazala — sicer malo kesno — vendar končno dobro voljo za zboljšanje avstrijskih finančnih razmer. Doslej se je Avstrija preveč igrala sama s seboj. Nova notna banka z glavnico 100 milijonov švicarskih frankov se osnuje 15. septembra. Glavna njena naloga je čuvati z vsemi sredstvi avstrijsko krono pred nadaljnjim padanjem in zajeziti nadaljnje tiskanje bankovcev. Država ne bo smela brez kritja v zlatu in devizah iskati plačilnih sredstev pri novi banki.

To so sicer lepi načrti, toda kako se naj izvedejo pri ogromnem primanjkljaju v državnem proračunu in pri vedno večji pasivnosti plačilne bilance. Vse, kar vlada predlaga, so končno le tehničnofinančni ukrepi in s temi se Avstriji ne da več pomagati. Kar Avstrija potrebuje, ni notna banka, ne finančni načrt, temveč faktično zboljšanje njenih brezupnih gospodarskih razmer, to je povečanje produkcije in zmanjšanje uporabe. Gotovo največje zlo za Avstrijo je Dunaj — velik želodec malega možica, ki mnogo pojé, pa malo pridela. Država, ki plačuje letno 750 milijonov zlatih kron več v inozemstvo, nego dobi iz inozemstva, sicer še dolgo ne more priti do kolikortoliko znosnih gospodarskih in finančnih razmer, vendar je treba napraviti začetek.

Prvo, kar mora Avstrija začeti, je sistematično delovanje na to, da se produkcija poveča. Treba bi bilo poskrbeti, da dobe brezposelni delo in da izpremenijo svoje poklice vsi oni, ki ne dobijo v svojem sedanjem poklicu pravega posla, kar velja predvsem za Dunaj, ki v sedanjih razmerah ne potrebuje ne toliko trgovine ne uradništva. Zlasti bi bila potrebna tudi temeljita redukcija državnega uradništva, da se državni račun razbremeni, vendar bi se moralo poskrbeti, da odpuščeno uradništvo ne ostane na cesti. Končno pa bi bilo treba v Avstriji v teh izrednih razmerah vsaj začasno povečati osemurni delavnik. To vse bi bile sicer radikalne mere, toda le-te bi bile v zvezi z novo notno banko, z znosnim povišanjem davkov, z izdatnim zunanjim posojilom in eventuelno znosno oddajo premoženja pomagale Avstriji na noge.

Te mere uvesti je v vseh ozirih zelo težavna zadeva, ker bi se jim upiralo zlasti uradništvo in delavstvo. Zato je seveda dvomljivo, če se bo kedaj znašla v Avstriji vlada, ki bi imela takšno avtoriteto in ki bi znala vsem slojem dopovedati nujnost teh radikalnih mer. Prošnje in beračenje po svetu ne pomagajo. Najprej je treba začeti s samopomočjo, potem bi tudi zunanje posojilo zaleglo. Razpravljanje o avstrijskem problemu na mednarodnih konferencah tudi ne more rešiti Avstrije. Tudi londonska konferenca ne bo prinesla rešitve — kvečjemu, če se dovoli Avstriji priključitev k Nemčiji, kar pa za enkrat ne pomeni še rešitev Avstrije, ker gre Nemčija isto rakovo pot kot Avstrija, vendar pa ima Nemčija vsaj pogoje, da bo mogla zopet vzpostaviti svoje gospodarstvo.

— **Razne dobave: Dobava mesa.** Dne 19. avgusta ob 10. uri dopoldne se sklene v intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani in pri komandi mestnega okruga v Celju pismena pogodba glede dobave mesa za garnizijo Celje za mesec september. — Dobava kartona. Uprava državnih monopolov v Beogradu razpisuje na dan 28. avgusta ob 11. uri dopoldne ofertalno licitacijo glede dobave 52.000 kg kartona — Dobava vreč. Dne 26. avgusta se sklene v pisarni ekonomskega odelenja vojnega ministrstva v Beogradu pogodba glede dobave 100.000 komadov vreč iz jute. — Dobava ekonomskega in knjigoveškega materiala, vreč in papirja. Uprava državnih monopolov v Beogradu razpisuje na dan 26. avgusta ofertalno licitacijo glede dobave ekonomskega in knjigoveškega materiala, na dan 2. septembra ofertalno licitacijo glede dobave 400.000 komadov vreč iz jute in na dan 9. septembra ofertalno licitacijo glede dobave 35 vagonov ovojnega papirja. — Predmetni oglasi s podatki so na vpogled v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

SLOVENSKA BANKA
Delniška glavnica: K 30,000.000·—. Rezervni zaklad: K 5,000.000·—.
Se priporoča za izvršitev vseh bančnih poslov pod najkulantnejšimi pogoji.
Centrala v Ljubljani v lastni palači, Stritarjeva ulica štev. 9.
PODRUŽNICE: Novi Sad, Dolnja Lendava, Ljutomer. EKSPOZITURA: Vrhnika.
2761

Kaj zahtevajo Angleži od policajev?

Dober detektiv mora, kakor dokazuje primer Sherlock Holmesa, pravzaprav vse vedeti. Toda, da se iste tajne znanosti zahtevajo tudi od navadnih redarjev, to je posebnost Anglije. Neki londonski list pripoveduje, da stavilo na te mladeniče najvišje zahteve. Naj navedemo samo nekaj vprašanj, na katera mora odgovoriti vsakdo, kdor hoče biti sprejet v redarsko službo. Redarji morajo na primer vedeti, kako je sestavljena gornja zbornica, kakšne so davčne razmere, pa tudi, kako se napravijo razne torte in pletejo nogavice. V Liverpoolu je bil neki redar pri izpitu vprašan, kako dolg in širok je navaden biljard, koliko nog ima rak ali pajk. Redarji morajo poznati dalje najmanj 10 imen raznih avtomobilnih fabrikantov in 8 raznih vrst jabolk. Nato jih izpraševajejo o vzgojni vrednosti stenografije, o raznih železniških zvezah za tu- in inozemstvo in podati morajo kratek opis raznih osebnosti, kakor življenjepis angleškega vladarja, papeža itd. Vsekakor precej velike zahteve.

Ženski porotniki

V Angliji imajo, kakor znano, tudi ženske porotnike. V tem resnem delovanju pa jih mnogokrat premaga sočutje, prirojeno nežnemu spolu, katerim dajo duška s solzami. Nedavno se je v Leedsu vršil proces proti nekemu možu, ki je iz ljubosumnosti prerezal svoji ženi vrat. Bil je obsojen na smrt. Med porotniki so bile tudi tri dame, ki so soglasno glasovale za smrtno obsodbo ljubosumneža. Ko so se porotniki po posvetovanju vrnili v dvorano na svoje sedeže, se je sodnik pokril s čepico, se obrnil k obtožencu in mu lepo razložil, da ga bodo obesili. Sodnikove besede so silno vplivale na ženske porotnike, in iz treh porotniških klopi se je nenadoma začulo tiho ihtenje, ki se je končno razvilo v glasen jok. Solze so ravno tako nalezljive, kakor smeh: v jok se je spustila tudi publika. Porotniki so izrabili to priliko in hitro predložili sodniku prošnjo za pomiloščenje. Sodnik je prošnjo prebral in nato dejal obsojencu: «Prošnjo odpošljem, ne morem pa reči, da vas pomilostijo.» Sodnik torej edini ni bil sentimentalec.

Opozarjamo na današnji oglas tvrdke Minimax, katera izdeluje svetovno znano najboljše ročne brizgalne, kajti samopomoč v trenutku potrebe je vendar najsigurneje sredstvo, da se nevarnost in nesreča preprečita. 2566/s

Slaščičarna
Ema Ilich, Maribor
Slovenska ulica 5. 2682
Vsak dan sveže pecivo. Ob sezoni sladoled. Zaloga vseh vrst slaščic, čokolade in finih bonbonov. Naročila za gostije, veselice itd. se točno izvršijo. Gostilničarjem, kavarnarjem in trgovcem posebni popust.
Najnižje cene. Solidna postrežba.

Kolesarji in cenj. dame!
Prepričajte se v lastno korist in oglejte si veliko zalogo dvokoles in otroških vozičkov novih modelov 23
TRIBUNA, tovarna dvokoles in otroških vozičkov,
Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.
Trgovina: Stari trg št. 23.

Ali ste že okusili „LUKUL“ ? ? ?
naš prvi, edini domači juhini izvleček (zabela), kateri prekosi vsled izdatnosti okusa in cene vse druge izdelke.
Izdeluje: „Lukul“, družba z omej. zavezo, Ljubljana.
Zahtevajte v vseh trgovinah! Ne pošiljajte našega denarja v tujino!
2611

Leopold Bögel & sin
stavbeno kleparstvo in vodovodna inštalacija
Ljubljana, Gosposvetska 18
2672
Podružnica Kranj.

Ovratnike, zapestnice, srajce, batist-bluze
kakor druge pralne obleke
pere in svetlolika tovarna
Jos. Reich, Ljubljana
Sprejemališče: 2690
Šelenburgova ulica štev. 4.
Podružnice:
Maribor, Zagreb, Kočevje, Novo mesto.

J. N. Šoštarič
Največja in najcenejša mariborska trgovska hiša
Maribor
Aleksandrova cesta štev 13.
Trgovina z modnim, manufakturnim, suknenim in platnenim blagom, perilom, konfekcijo in pleteninami.
Na debelo in drobno.
Poštni čekovni račun štev. 12.565. Telefon štev. 222.

Staroznana gostilna 2689
„Pri belem Kranjcu“
Ljubljana, Sv. Florijana ulica št. 4
otvorjena.
Naznanjam, da je vsled restavriranja hiše začasno zatvorjena stara gostilna „pri belem Kranjcu“, ki se sedaj vodi po vzorcu mojih bivših in daleč na okrog znanih in renomiranih dunajskih restavracij, na novo otvorjena. Poskrbel sem, da se točijo najboljša, izrecno samo domača vina po najnižjih cenah, kakor tudi za dobro in ceno kuhinjo. V hiši so moderno urejena prenočišča z največjo snago in točno postrežbo. Hlevi za konje se otvorijo po Vseslovenskem zletu.
Za obilni poset se priporoča A. Kajfež.

Gradbeno podjetje
„Hitrozid“
v Mariboru, Vetrinjska ul. 30
zida s cementno votlo opeko, izdeluje stene iz heraklitove mase in deske iz mavca. Dobavi gramoz in pesek iz lastnih jam. 2685

PISALNI STROJI

CONTINENTAL

Ant. Rud. Legat

Prva specijalna trgovina s pisalnimi stroji in pisarniškimi potrebščinami.

Maribor, Slovenska ul. 7.

Telefon 100. 2675

CONTINENTAL

PISALNI STROJI

Kantinjera

traži parna pilana u Sloveniji. Reflektanti, koji imadu prakse u sličnim poslovima neka pošalju ponude na upravu „Jutra“ pod br. 2546. 2546

2553

Jože Krištof

Ljubljana, Opekarska c. 31.

Izdelovanje čevljev
Export
in naročeno delo.

SNOJ & MODIC manufakturna in modna trgovina

Ljubljana, Prešernova ulica 3 2572

priporočava sl. občinstvu najmodernejšo zalogo manufakturnega blaga za dame in gospode. Blago za perilo in preproge (tepihe).

2283

Trabi & Koveindl

Maribor, Stolna ulica 5.

Elektro-mehanična delavnica. Popravila in novo-ovijanje elektro-strojev in aparatov; elektr. likalniki, peči, kuhalni lonci itd. so najhitreje popravije.

Nakup in prodaja električnih strojev.

Solidna postrežba. Nizke cene.

Vlite hiše

Mestni stavbeni svetnik Zollingar v Göttingenu je izumil gradbeni način, ki ga v strokovnih krogih po njem imenujejo «Zollbauweise». Pri Zollingerjevih gradnjah se stene ne zidajo več, marveč se vlivajo iz zmesi cementa, kremenskega peska in žlindre med izgotovljene, po zakonu zavarovane ograde. Zollingerjev gradbeni način omogoča hitro in ceneno gradnjo ob dalekosežni uporabi neizučenega delavstva. V Merseburgu stoje že cele vrste in skupine takih vlitih poslopij. Letos nastajajo take naselbine v okolici Magdeburga, Halle in Kassela. V Göttingenu je letos «Družba za gradnjo železničarskih domov» pričela z gradnjo po Zollingerjovem sistemu. Tudi v Northeimu stoji že več vlitih hiš.

«Krstne hiša» Amerike.

V nekem malem mestecu v Vogezih, v Saint Dié, stoji hiša, v kateri je bilo v XVI. stoletju predlagano ime Amerika za novo odkriti del zemlje. Letos se je vršila v tej «krstni hiši» ameriška spominska slavnost. Udeležila se je je tudi soproga amerijškega veleposlanika v Parizu, ki je izjavila mestnim korporacijam, da je pripravljena kupiti hišo in jo podariti občini. Toda, ko je hotela izvesti svoj načrt, je dobila naznanilo, da bo morala razen drugih visokih davkov plačati še podarstveni davek v znesku 28% vrednosti hiše. Dar je seveda nato izostal in hoče sedanji lastnik uporabljati hišo še naprej za stanovanja, dokler mu ne razpade. Dosedaj se ni še nikdo javil, ki bi hotel rešiti zgodovinsko hišico razpada. Praktični Amerikanci, kakor vidimo, torej niso preveč dostopni sentimentalnim nagnjenjem in nimajo za tradicije nobenega smisla.

Steznike po meri in **oblikovalce** bokov za dame, kakor tudi **prsnike** in **lepotične steznike** po najnovejših modelih izvršuje točno 2678

Marija Repeš, Maribor,

Slovenska ulica 16/II.

Sprejemajo se vsa v to stroko spadajoča popravila.

JOS. MARTINZ

MARIBOR

Gosposka ulica štev. 18.

Ustanovljeno 1860.

GALANTERIJA

En gros. En detail.

Pravi malinovec

citronov sok i. t. d. — Esenci za brezalkoholne pijače. — Esenci za rum in likerje. — Sadni eteri za pecivo, kandite i. t. d.

priporoča

Srečko Potnik

tvornica sadnih sokov in esenc

v Ljubljani, Metelkova ulica.

Ravnokar na novo došla

PNEUMATIKA

najboljših svetovnoznanih tvrdk

se dobi pri tvrdki

FRANC FLORJANČIČU

LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA UL. 6

2960

Velika izbira otroških vozičkov, dvokoles in šivalnih strojev po ceni.

2673 **F. BATJEL, LJUBLJANA, STARI TRG 28.**

Sprejemajo se v polno popravo za emajliranje z ognjem in poniklljanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji. „Tribuna“. Tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4 - Zvonarska ulica 1.

CIE. GLE. TRANSATLANTIQUE

FRANCOSKA LINIJA.

Najkrajša in najudobnejša vožnja **v AMERIKO.**

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo: Slavenska banka, d. d. v Zagrebu.

Vozne listke in tozadevna pojasnila za to progo daje

IVAN KRAKER

zastopnik

LJUBLJANA

Kolodvorska ulica 41.

2581

Restavracija Lloyd

Ljubljana, Sv. Petra cesta. 2571

Vedno gorka in mrzla jedila ter izborna pijača. — Zmerne cene.

Sodar **JOŽEF TIŠLER** Sodar

Ljubljana (Sp. Šiška)

Celovška cesta štev. 71

sprejema vsakovrstne sode v popravilo ter izdeluje tudi nove po najnižji ceni.

Galanterija, drobnarija

Na debelo! **Drago Rosina** Na drobno!

Maribor. 2653

Dobrovoljačka banka d. d. u Zagrebu

Privremeno Kipri trg br. 9. — Telefon br. 5-66

Poziv na upis dionica II. emisije Dobrovoljačke banke d. d. u Zagrebu.

Po ovlasti glavne skupštine dioničara od 9. aprila 1922. objavljuje potpisano ravnateljstvo **povišenje dosada uplačene dioničke glavnice**

od Din 2,500.000·— na Din 5,000.000·—

izdanjem novih 25.000 komada dionica po nominali od Din 100·— s pravom na razmjernu dividendu prve poslovne godine od 30. septembra 1922. dalje

Upis ovih dionica provesti će se pod slijedećim uvjetima:

Starim dioničarima i svim dobrovoljcima nedioničarima osigurano je prvenstvo kod upisa u smislu § 9. zavodskih pravila.

Upis i polaganje uplate za nove dionice počinje 1. avgusta i traje do uključivo 30. septembra 1922. god. i to:

Na Cetinju: kod Saveza dobrovoljana za Crnu goru.

U Ljubljani: kod Oblasnog Saveza dobrovoljaca za Sloveniju, te kod svih mjesnih organizacija dobrovoljaca u Sloveniji.

U Novom Sadu: kod Oblasnog Saveza dobrovoljaca za Bačku, Baranju i Srijem, te kod svih mjesnih organizacija dobrovoljaca u Bačkoj, Baranji i Srijemu.

U Sarajevu: kod Oblasnog Saveza dobrovoljaca za Bosnu i Hercegovinu, te kod svih sreskih i mjesnih organizacija dobrovoljaca u Bosni i Hercegovini.

U Splitu: kod Oblasnog Saveza dobrovoljaca za Dalmaciju, te kod svih mjesnih organizacija u Dalmaciji.

U Velikom Bečkereku: kod Oblasnog Saveza dobrovoljaca za Banat, kod svih mjesnih organizacija dobrovoljaca u Banatu, te kod Banatske trgovačke agencije u Velikom Bečkereku, Kralja Aleksandra ulica br. 27.

U Zagrebu: na blagajni Dobrovoljačke banke d. d., kod Oblasnog Saveza dobrovoljaca, te kod svih mjesnih organizacija dobrovoljaca u Hrvatskoj, Slavoniji i Istri.

Cijena je novim dionicama utvrdjena za dioničare i sve dobrovoljce na **osnovu prava prvenstva** sa Din 110·— po dionici t. j. Din 100·— nominale i Din 10·— u ime upisnine po dionici. Za ostale upisivače bez prava prvenstva cijena je novim dionicama Din 115·— po dionici t. j. Din 105·— nominale i Din 10·— u ime upisnine.

Kod upisa imade se ujedanput sve uplatiti u roku kako je gore navedeno.

Ravnateljstvo pridržaje si pravo reparticije upisanih dionica.

Na položene uplate izdati će banka za sada privremenu potvrdu, a kasnije će u zamjenu za ovu potvrdu izdati dionice.

Poseban sindikat zajamčuje uspjeh upisa, te preuzima sve neupisane dionice.

Ravnateljstvo Dobrovoljačke banke d. d. u Zagrebu.

2697

Iz sokolske prošljosti

PETER GRASSELLI:

Bojstvo jugoslovanskega Sokolstva

(Reminiscence.)

Ob koncu šeste in začetku sedme dekade prejšnjega stoletja se je shajala na „Drenikovem vrhu“ nad Dolnim Rožnikom (ali — kakor ga je nekdo leta 1868. krstil — :„Podcvetličnikom“) vesela družba mladih ljudi. Tamkaj so gojili gimnastiko in si poleg tega kratili čas s petjem ter uganjali razne burke med sabo. Spadali so v to kolo predvsem domači sinovi, bratje Dreniki. Najmlajši med njimi, sedanji „veteran“ *Fran Drenik* je pred skoro enajstimi leti muhasto popisal v „Slovenskem Narodu“ začetek in razvoj te popolnoma nezakonite ‚organizacije“ brez vseh „pravil“ in drugih takih pritiklin, ki jo sam nazivlje „divje“ društvo.

Duša tega „društva“ pa je bil mož, ki ga je zanesla usoda zelo proti njegovi volji v naše kraje in v Ljubljano: *Štefan Mandič*. Markantna in velesimpatična ličnost, katere se gotovo še spominjajo nekateri naših starejših občanov.

Rodil se je Mandič leta 1813. kot sin krajišniškega častnika v Grašcu in prišel v vojničko akademijo v Dunajskem Novem mestu; neki konflikt, ki ga je ondi imel s tovarišem, je bil končan z dvobojem, pri katerem je Mandič ranil svojega nasprotnika. Zaradi te častne afere se je moral posloviti od vojaške službe in — iti po svetu. V Ljubljani se je vsekako pojavil pred letom 1840., ker mu je bila to leto tukaj rojena hči in za njo še dva sina, eden 1841., drugi 1843. leta.

Preživljal se je s poučevanjem telovadbe, borjenja in jahanja. Bil je mojster v vseh teh umetnostih in zlasti odličen borilec. Gimnastiko, t. j. telovadbo je učil tudi na javnih učnih zavodih, kakor pričajo „Programmi“ oziroma „Jahresberichti in Programmi“ c. kr. akademskega gimnazija Ljubljanskega iz let 1851—1854. Telovadilo se je na gimnaziju samo poleti in sicer na dvorišču za vojaško glavno stražnico, ki je stala med licejskim poslopjem in Mahrovo (nekdaj „Bahabirtovo“) hišo.

Živo se spominjam, kako smo zavistno gledali „mali“ gimnazijci skozi okna na stopnicah, ko smo hodili iz šole, na dvorišče, kjer so telovadili „veliki“ gimnazijci. Med njimi se je posebno odlikoval pri voltižiranju (že takrat!) preko „kozla“ in „konja“ poznejši prosluli baron Schwegel, tačas „Zvegl Josef aus Obergorjach“, ki je dovršil gimnazij 1854. leta kot prvi praemifer VIII. classis.

Iz poznejših letnih poročil Gimnazija ljubljanskega je izginil neobligatni predmet „Gymnastik“; za koliko časa, ne vem. Zato pa so se jeli zanimati intenzivneje za sistematično telovadbo drugi krogi in to največ po zaslugi Mandičevi.

Nevede je pripravljal jugoslovanski brat pri nas tla za seme, ki je vzklilo med severnimi našimi brati, in ko smo mi prejeli to seme in ga položili v vzrahljano svojo zemljo, je pognalo čvrsto in krepko rastlo. Prav hitro se pač ni razvijala mlada rastlina, vsaj ne tako hitro kakor smo si želeli: — boriti se ji je bilo s premnogimi težkočami in neizprosno ljuti sovražniki so ji stregli po življenju. A šibka bilka se je v neprestanem razmahu navzlic vsem oviram zredila v krasno mogočno deblo s košatim vejevjem, ki se razprostira po vsem slovanskem jugu!

Stevo Mandič! Pavle Drachsler! August Koblar! Viktor Coloretto! Ko bi Vi mogli danes gledati sad svojega truda, svoje vneme in svoje skrbi, ko bi mogli videti, kaj je vzrastlo iz ubitega „Južnega Sokola“, koliko čilih junaških Sokolov premore danes Ljubljana, koliko Slovenija, koliko vsa Jugoslavija, in če bi videli, koliko navdušenih bratov Sokolov je privrelo te dni iz vseh koncev in krajev v belo Ljubljano na praznik Sokolstva, na I. Jugoslovenski Svesokolski Zlet — ko bi Vi to videli, moralo bi se Vam milo storiti, a vendar bi Vam morale oči žareti od radosti in ponosa, kajti smete si reči:

„Naš trud ni bil zaman!“

Da, prijatelji! Da, bratje! Inicijatorji sokolske misli in sokolskega dela na slovanskem jugu!

Vaš trud za razširjenje Tyrševega nauka ni bil zaman! Slava Vam!

•

Izmed svojedobnih dobrovoljcev nekdanje telovadske bratovščine na Drenikovem, ki je in corpore pristopila k „Južnemu Sokolu“ o njega ustanovitvi in predstavljala njega elitni telovadski cadre, živi še edini brat Fran Drenik. Prvi telovadski načelnik „Južnega“ in pozneje „Ljubljanskega Sokola“. Stefan Mandič, ki je bil nekaj let tudi uradnik Ljubljanske cukrarne in potem, ko je le-ta pogorela, dobil službo pri ljubljanskem mestnem magistratu, je umrl 25. novembra 1880.

„Dijaški Sokol“ v Celju

(Reminiscenca.)

V nedeljo je bil dan našega v sokolskem duhu vzgojenega dijaštva, ki je o priliki prvega jugoslovenskega vsesokolskega zleta nastopilo ramo ob rami z našim vojaštvom. Ta dan se mi zdi najvažnejši za potrditev dejstva, da smo v resnici svobodni, da smo sami gospodarji svoje domovine, da je minul čas, ko smo bili Sokoli veleizdajniki in rušilci tuje države. Danes je vpeljan sokolski telovadni sistem v našo vojsko, ki ramo ob rami z dijaštvom v skupnem nastopu kaže svetu, kaj zmore sokolska vzgoja in sokolski duh.

Ob tej priliki se spominjam sledečega dogodka: O priliki odkritja Prešernovega spomenika v Ljubljani sem jo mahnil kot mlad gimnazijček celjske gimnazije v Ljubljano, da prisostvujem veliki narodni slavnosti. Biti sem hotel navzoč pri odkritju spomenika velikemu našemu pesniku, da ob tej priliki vidim in slišim govoriti može, ki sem jih doslej poznal le iz njih del, a jih še nisem poznal osebno. Srce mi je drhtelo navdušenja, ko sem, stoječ pri frančiškanski cerkvi, poslušal govor dr. Tavčarja, Jaroslava Vrchlickega i. dr. Vsi slovanski narodi so se po svojih odposlancih klanjali geniju velikega Prešerna. Ta dan se mi je zdel kot celjskemu študentu, ki sem že v zadnjih mladostnih letih občutil vso ostrino narodnega boja, prvi praznik protiavstrijskega, vseslovanskega čustvovanja. V slavo Prešernu sem tedaj napisal kot petnajstletni dijak v «Zvončku» dramatični prizor «Prijatelj mladine».

Povabil me je na slavnost ustanovitelj Južnega Sokola in njegov zastavonoša, stric Fran Drenik. Pri njem sem bil gost in od njega in njegovega sina Bojana sem se vračal v Celje z velikim načrtom v srcu: zasejati v srca celjske ga dijaštva sokolski duh, ki nam bo krepil duše in telo za odpor proti avstrijskemu suženjstvu, da bomo moralno in telesno močni in silni, ko pride odločilni trenutek — boj za svobodo!

Prišedši domov, sem šel takoj na delo. Na skrivnih sestankih smo ustanovili «Dijaškega Sokola». V zmislu inštrukcij Bojana Drenika smo se z vso silo vrgli na izobraževalno in telovadno organizacijo dijaštva. Ustanovili smo si svojo knjižnico, v kateri smo prirejali predavanja in izdajali svoj pisan dijaški list. Na dvorišču pri Zabukovcu v bivši «Gledališki ulici» pa smo imeli svojo telovadnico, kjer smo na skrivaj telovadili po dvakrat na teden. To je bilo v tistih časih, ko je bila v Celju že veleizdaja, če si na ulici malo glasneje govoril slovensko.

In danes je vpeljan sokolski telovadni sistem v naše šole in dijaštvo nastopa javno na sokolskem zletu! Kako velik razloček med nekdaj in sedaj, med dobo suženjstva in dobo svobode! A na tisoče naših bratov je še sužnjev, ki morajo še danes prirejati skrivne sestanke, na katerih si dajejo moč in pogum za veliki trenutek, ki mora priti. Tedaj bodo tudi oni javno nastopili v naši sredi — v veliki, svobodni domovini.

Mr. Fedor Gradišnik.

Sestre Sokolice

Srbske Sokolice

Brat Fr. Hofman je bil, ki je začel uvajati sokolsko misel in sokolski telovadni sistem tudi med srbsko ženstvo.

Srbkinja je že po svoji vzgoji, po svoji tradiciji prožeta z idejo Sokolstva. V vseh borbah za svobodo je igrala Srbkinja prevažno ulogo, in njene zasluge so zabeležene v srbski historiji in narodni pesmi. Srbska žena je bila dolga stoletja junaška čuvarica srbske narodne zavesti in neomahljiva prvoboriteljica za srbski jezik, srbske običaje in srbsko narodno umetnost. Ponos in pogum, redka bistroumnost in vzorna nravnost, mučeniška samopožrtvovalnost in uprav fanatična ljubezen do rodne grude so razvite v Srbkinji do idealnosti. Srbska majka, srbska sestra in srbska ljubica so najkrasnejši cvetovi na njivi srbskega naroda.

Majka Jugovićev in Kosovska devojka sta le dva tipa iz nebrojnega števila junaških in plemenitih Srbkinj, nastopajočih že davno pred smrtjo carja Lazarja in prav do poslednjih dni svetovne vojne.

Srbkinja je bila in je Sokolka tudi brez sokolskega telovadnega sistema. Danes pa je v Srbiji že 12 ženskih sokolskih društev in v samem Beogradu 2. Kakor pri nas so organizirana skupno z moškimi ter združena v župe: fruškogorska, beograjska, bosansko-hercegovska, zagrebška, baška, primorska itd. Načeljujejo jim načelnice; v Beogradu s. Mila Jovanovićeva. Vsako leto prirejajo javne nastope, akademije, javna vežbanja, izlete, župna vežbanja i. dr. Goje se tudi telovadni plesi ter dosezajo najresnejši uspehi.

Po prevratu so se sklenili ozki stiki s hrvatskimi in srbskimi sestrami ter prihajajo načelnice iz Zagreba, Ljubljane in od drugod v Beograd ter odondot na Hrvatsko in v Slovenijo. Med sestrami se sklepajo trdna prijateljstva ter je občevanje med njimi resnično sestrsko. Ideja sokolska je postala duševna vez, ki oklepa Srbkinje, Hrvatice in Slovenke v trdno enotnost. Najvišje stoje doslej ženske sokolske skupine v Beogradu, Nišu, Kragujevcu in v Užicah.

Sorazmerno z moškim naraščajem je dosti tudi ženskega. Goji se pa tudi skautstvo ter so prav letos srbski moški in ženski skauti pod nadzorstvom Sokolov in Sokolic prebili več tednov ob blejski Zaki na počitnicah.

V Beogradu se zdaj deluje za zgradbo velikega sokolskega doma, ki postane za razvoj sokolskega dela največjega pomena. Med članicami so po večini učenke raznih šol, dijakinje, vseučiliščnice ter vobče hčerke srbske inteligence.

V Ljubljano je dospelo samo iz beograjske župe (Beograd-Zemun-Stara Pazova-Pančevo-Kovin-Palanka-Smederevo) 106 članic, a zastopane so z močnimi deputacijami tudi druge župe; šabaška župa je poslala blizu 100 članic, župe kragujevaška, niška in celo štipska z bolgarske meje ter župi bosanske in hercegovske so takisto prav častno zastopane.

V današnjih prometnih razmerah, ko so se morala nekatera društva voziti z železnico skoraj 4 dni in so imela do nekaterih postaj skoraj dan vožnje ali pešhoje, so srbske Sokolice še posebno posvedočile svojo vztrajnost in plamtečo navdušenost za Sokolstvo in I. jugoslovenski vsesokolski zlet. Večina med njimi ni bila še nikoli v Sloveniji, malokatera v Ljubljani. Uverjeni smo, da jih sprejmo Slovenke z odprtim srcem. Pozdravljene, sestre!

Češkoslovaške Sokolice

Kakor si je priborila češkoslovaška žena popolno enakopravnost na političnem, socijalnem in kulturnem polju ter nastopajo Čehoslovakinje povsem samostojno v vseh poklicih in najrazličnejših strokah javnega življenja, tako je tudi vodstvo vseh sokolskih ženskih oddelkov v češkoslovaški republiki izključno samo v ženskih rokah. Ženski prednjaški zbori delujejo torej docela neodvisno od moških. Po nekaterih močnih društvih štejejo ti prednjaški ženski zbori nad 50 članic. In značilno je za češkoslovaške učiteljice, da tvorijo marsikje večino. Češkoslovaška učiteljica, vobče najagilnejša socijalna in kulturna delavka stoji torej tudi v Sokolstvu na prvem mestu.

Razvoj češkoslovaškega ženskega Sokolstva je dandanes že tako ogromen, da mu ne zadoščajo več le vaditeljice in voditeljice amaterke, ki delujejo le v službe svobodnih urah, nego imajo že celo vrsto Sokolic po poklicu.

Prirejajo se tudi ženski vaditeljski tečaji, ki trajajo nepretrgoma mesec dni, vsak dan od polsedmih zjutraj do sedmih zvečer s kratkim odmorom opoldne. Predavanja imajo večinoma starejše sestre, odlične in odlikovane prednjačice; le o organizaciji, fiziologiji, anatomiji in prvi pomoči predavajo Sokoli, zdravniki, i. dr. Predavanja in praktične vežbe se vrše v Sokolovni «u Strudanki» v 7. praškem okraju. Poleg teorije se hkratu podajajo praktične vežbe, tako da pouk lahko urno napreduje. Vrhu tega se posetnice tečaja udeležujejo kot gledalke telovadbe vseh ženskih sokolskih oddelkov po vseh praških društvih, raznih akademij in obče javnih nastopov.

Meseca aprila m. l. se je udeležila takega praškega žen. vaditeljskega tečaja Slovenka s. Anuška Cigojeva, članica župe Ljubljana I. Ona pripoveduje, da je življenje po praških žen. telovadnicah jako živahno. Od 4. popoldne do pozne noči so vse telovadnice polne vsak dan. Tako so spričo velikanske udeležbe prostori vseh telovadnic često premajhni. Zahteva se najstrožja točnost. Telovadba vsakega oddelka traja samo po eno uro; vsaka telovadka si mora po načrtu vaditeljice v tej dobi razgibati vse ude svojega telesa. Med češkoslovaškimi sestrami vlada najlepše soglasje, jasno pa je, da prednjači Praga vsem drugim mestom.

Kakor vselej so tudi to pot češkoslovaške sestre prihitele v Ljubljano, da nam pokažejo svojo idealno dovršeno sokolsko umetnost, prekrasni plod svojega neumornega truda in sistematskega delovanja. Še nikdar pa ni došlo med nas toliko češkoslovaških sokolskih sester kakor o priliki I. jugoslovanskega sokolskega zleta. Svobodna češkoslovaška republika je odposlala cvet svojih mladih žen in deklet v svobodno jugoslovansko kraljestvo v sestrski poset Slovenkam, Hrvaticam in Srbkinjam. Pozdravljene najprisrčnejše, vredne hčerke neumrle Libuše!

Posebej pozdravljena, praška načelnica s. Mala! Opetovano je prihajala z brezprimerno požrtvovalnostjo kot učiteljica in organizatorka naših Sokolic ter je spoštovana in ljubljena v Beogradu, Splitu, Zagrebu, Ljubljani in še marsikje!

Misli ob zletu

Sokolstvo in sport

Pod naslovom «Jugoslovanski vsesokolski zlet» priobčuje zadnja številka naše sportne revije «Sport» zanimiv članek o razmerju med sportom in Sokolstvom. Ta članek lahko razčisti marsikako nesporazumljenje in pomaga odstraniti še vedno obstoječe medsebojno nezaupanje, zato ga ponatiskujemo v celoti: Glasi se:

Sokolstvo, ta naša lepa in velika narodna organizacija, žanje te dni sadove svojega polstoletnega vztrajnega in smotrenega dela na polju narodne telesne in duševne vzgoje. Častni in silni so uspehi tega dela. Ogromne mase naroda so organizirane v Sokolstvu, daleč se razteza delokrog Sokola, v vse ljudske sloje, ki se zbirajo te dni v Ljubljani, da — čeprav oddaljeni in neznani — merijo med seboj v bratski tekmi svoje sile.

Ni še dolgo, ko je ležalo težišče Sokolstva v njega narodnopolitičnem pomenu. Sokolstvo je bilo predstavnik narodnega odpora proti tujerodnemu nasilju; bilo je šola za neustrašene narodne borce, opora in uteha za ogrožene narodne pokrajine. Da pri tem ni zanemarilo druge strani svoje naloge, smotrene in vztrajne telesne vzgoje, v tem leži pojasnilo za silen razmah Sokolstva, v katerem se mu ne more primerjati nobena druga organizacija, ne pri nas in menda tudi nikjer drugje ne. V tej točki pa je tudi vzrok, da je Sokolstvo obdržalo svoje pozicije in si jih še okrepilo tudi po narodnem osvobojenju in osamosvojenju, čeprav je s tem odpadla važna idejna sila, ki mu je poprej dovajala vedno nove življenske moči. Narodnovzgojno nalogo Sokolstva sta prevzela v narodni državi šola in javna uprava, zato pa je stopila zopet v ospredje z vso silo glavna prvotna sestavina sokolske misli: telesna vzgoja. Potreba po njej je bila po uničujočem delovanju svetovne vojne še mnogo večja kakor prej. Telesno ojačenje najširših narodnih vrst je postalo ravno tako nujna zahteva kakor zahteva po moralni obnovi. Zato se je Sokolstvo v smotreni preorientaciji s podvojeno energijo posvetilo tej strani svojega programa; še bolj sistematično in vztrajno je začelo gojiti gimnastiko kot sredstvo telesne vzgoje. Povsod opažamo zato nov razveseljiv razmah: vzgoja naraščaja, naraščanje sokolskih domov in telovadnic, naraščanje števila telovadcev in telovadk. Delo se je še bolj osredotočilo v telovadnici in postajalo vedno intenzivnejše. V teh slavnostnih dneh polaga Sokol časten in razveseljiv obračun tega dela.

Vendar pa telovadnica danes ne zadošča več vsem. Ko so odpadle umetne ovire za naš razvoj, se tudi mi nismo mogli in nismo smeli več upirati pokretu, ki je bil v tem okupiral že ves svet in ki zasleduje v bistvu isti cilj kakor gimnastika — sportu. Odveč bi bilo na tem mestu govoriti o važnosti in potrebi sporta, o njega upravičenosti ob strani gimnastike, Sokolstva. Jasneje od vseh razmotrivanj in dokazovanj govori dejstvo, da si je sport v prav kratki dobi osvojil ves kulturni svet in da je dosegel silni razmah tudi med narodi, ki so že imeli visoko razvito in

Izleti z Bleda

Včasih poslušam zanimive pogovore. Naši bratje z juga in severa čakajo v Lescah vlaka, da se vrnejo domov. In zagledajo Bled ter govore:

«Čudno. Zdaj šele, ko odhajam, vidim odtod, kako krasno okolico ima Bled. Vse tedne, ki sem jih preživel ondi, pa nisem videl skoraj ničesar. Razen izleta v Vintgar in z železnico v Bohinj nisem imel na Bledu nobenega doživljaja. Saj se nisem upal nikamor. Ako sem vprašal Blejca, kako bi dospel na to ali na ono goro, do tega ali onega gozda, sem vselej prejel odgovor: «Da, lepo je ondi, — ampak tjakaj more le veleturist.» Tako smo se torej kopali dan na dan ter sedeli nepremično na Bledu. A dasi je na jezeru divno, če večno tičiš v malem kotlu, ti končno le začne presedati in te obide občutek, da je včasih nekam enolično.»

Neki Rus je dejal: «Bled je pravcat bijou. Ko ga zagledaš prvič, si resnično očaran. Zaljubiš se vanj, da bi ga najrajši celo v postelj jemal s seboj, kakor delajo to otroci s svojimi najljubšimi igračami. Toda čez 5—6 dni bi ga takisto najrajši postavil v kot, kakor otroci prenežno igračo. Zakaj Bled je resnično prenežen, preveč sanjarski za zdravega človeka, ki kipi od energije. Ako nisi turist, na Bledu težko vzdržiš daljšo dobo.»

Take kritike so pravilne in hkratu povsem napačne. Pravilne, ker dela Bled resnično tak vtisk, ako ne poznaš njegove okolice; napačne, ker ni nikjer lepših partij za pešca kakor z Bleda. Izletavaš lahko brez truda in marsikam v komodnih čevljih. Treba bi bilo le malega «Vodnika po blejski okolici» s preprosto karto, da bi se gostje hitro orijentirali, kako lepi in prijetni izleti so jim na ponudbo. Hvaležni bi bili za tako knjižico in ljubili bi «naš otok bleški, kinč nebeški» le še bolj in še vztrajneje.

Mar ne mislite, da bi znalo naše prometno društvo to prav dobro napraviti? — V takem blejskem «baedekerju» bi se čitalo n. pr.: Izlet proti jugu:

Kamna Gorica. V promenadnih čevljih in promenadni obleki ali z izvoščkom. Greš skozi Ribno, lično vas med bujnimi polji in travniki, pod Bodeščami, zgrajenimi romantično na visoki pečini, preko mostu čez ljubeznivo Bohinjko, po njenem desnem bregu do Lančeva ves čas po ravnem. Odtod se vije cesta po ovinkih četrt ure po gozdu navzgor, nato teče znova po ravnem med gozdovi in tratami ob vznožju Jelovice prav do Kamne Gorice. Njena lega sredi gozda in njene velike kmetiške stavbe bodo vsakomur všeč. Iz Kapusovega skrbno gojenega vrta imaš krasen razgled po sočno zelenih gozdovih in z mahom poraslih pečinah. Hkratu je tudi dobra gostilna. Vrneš se lahko po isti cesti ali pa na postajo v Podnartu, kamor dospeš v eni uri. Nato z vlakom domov na Bled. Daljave: do Ribna ½, do Bodešč ½, do Lanceva ½, do Kamne Gorice 1 in do Podnarta 1 uro, skupno torej 3½ ure hoje.

Proti zahodu: Boh. Bela-Kupljenik. Takisto izprehod. Po cesti za Suvoborom polagoma vkreber. Krasen razgled preko doline Bohinjke, na Babji zob, dokler ne dospeš do cerkve v Boh. Beli. Tu vprašaj za pot v Kupljenik in kreneš na levo po stranski poti, ki se vije nekoliko v kreber po holmu Kupljeniku, poraslem s sadnim drevjem. Odtod uživaš lahko slikovit razgled preko Bleda, preko hribcev, in po dolini med Radovljico in Žirovnico s premnogimi cerkvicami in vasicami med zelenjem in drevjem, kakor da gledaš en sam ogromen naravni park. V vasi Kupljenik najdeš dobro gostilno. Potem se vrneš po cesti do Sela, greš preko Save in dospeš vedno po cesti hodeč zopet na Bled. Vsa partija zahteva 3½ ure pešhoda, torej prijeten izlet za pol dneva.

Takih manjših izletov je možno napraviti z Bleda še celo vrsto na vse strani. Opozorim naj le še na krasen izlet za ves dan, na partijo, ki je zelo zanimiva, ki je pa večinoma povsem neznana. To je izlet na Jelovico k Martinčku in na Selsko planino.

Naša Jelovica nudi toliko gozdnih krasot, da ne razumem, da jo tako malo posečajo. A vsak kmet ti poreče: «Naša Jelovica je tako lepa, da ji ni para». Prepotovala sem Češki les, poznam zahodnje Karavanke in lahko trdim, da nadkriljuje Jelovica s svojo krasoto vse druge, ker tvorita temelj njegovega značaja skalovito planinstvo in bujna, uprav pragozdna vegetacija.

Četrt ure od Radovljice ali poldrugo uro od Bleda leži vas Lancevo. Tam zveš pot do Martinčka. Spočetka stopaš vkreber med tratami in gozdovi; kmalu pa postanejo travniki redki in po eni uri hoje si v globokem gozdu. Pot je včasih strma, tudi kamenita, a pazi na markacije, da ne zaideš! Poti se namreč često križajo. Če zaideš na Jelovici, bi moral prenočiti pod milim nebom, zakaj gozd je kakor morje prostran in globok. Toda markacije so pogoste in dobro vidne, da se ne moreš izgubiti, ako količkaj paziš. Veličastvo gozda vplivatako očarjajoče na našo dušo, da se otresamo vseh malenkostnih skrbi vsakdanjosti in le še uživamo bohotnost gozda z vso njegovo oživljajočo tišino.

Kdor pozna Böcklinovo sliko «Molk v gozdu», si bo lahko često domišljal, da vidi, kako jezdi velikovka gozdna vila na predpotopnem samorožcu med debli tako počasi in tiho, da se ne zgane niti vejica.

Po trilnpolurni hoji od Lanceva dospeš do gozdne planote, kjer stoji gozdarska hiša. Tu je Martinček. Zala gozdarjeva sestra ti postreže s surovim maslom in mlekom. In odtod uživaš razgled! — pojdi in uživaj ga sam!

Preko Martinčka teče lepa cesta, po kateri bi lahko vozili avtomobili. Tehnično dovršeno izvedena, pelje do Soteske, postaje v bohinjski dolini. Lesna podjetja so zgradila to cesto, a vojaštvo jo je med vojno dovršilo. Po tej cesti stopaš eno uro po ravnem do Selske planine, kjer ti pastirji radi postrežejo z mlekom. Potem greš dve uri polagoma navzdol do Soteske, vedno skozi divni gozd in sem ter tja uživajoč razgled preko gorske planote Jelovice in na Triglavovo skupino. Ni je impozantnejše alpske panorame! — Z železnico si iz Soteske kmalu zopet na Bledu. Hodil pa si vsega skupaj osem ur.

S seboj vzemi v nahrbtniku nekaj prigrizka, površnik, palico, dobre, neokovane čevlje z nizkimi petami in solidno obleko. Vrneš se navdušen!

In ne pozabi posetiti Vrbe, Prešernove rojstne vasi, ki leži tako idilično med sočnimi polji ter med bujnim drevjem. Z Bleda si v treh urah tja in nazaj. In ne pozabi se vpisati v spominsko knjigo v Prešernovi hiši, ki je danes Vovkova! Tudi Zlatousta Pogačarja, vrlega škofa Slovenca rojstna hiša te bo na Vrbi zanimala.

Skratka: uživaj Bled z okolico; šele potem lahko porečeš, da poznaš najlepši kot naše domovine. Zakaj že Prešeren je pel v «Krstu pri Savici» o Bledu:

«Dežela Kranjska nima lepšega kraja,
ko je z o k o l š č ' n o tá, podoba raja!

O. B.

močno gimnastično organizacijo: Francozi, Belgijci, Nemci in — nam najbližji — Čehi. Bilo bi nezmiselno, da bi se ravno mi upirali temu splošnemu pokretu.

Bilo bi pa tudi narodnopolitično škodljivo. Premalo smo bili in premalo smo še znani v širokem svetu. Danes pa morda ni sredstva, s katerim bi lažje vzbudili zanimanje sicer težko dostopne zapadne javnosti za sebe kakor ravno s sportom. Menite, da so angleški listi, namenjeni širši publiki, kdaj prej toliko pisali o Čehih in Češki, kakor pred meseci, ko je bil v Pragi tepen angleški nogometni prvak «Celtic», ali pa ko je žela praška «Sparta» svoje triumfe po zapadni Evropi? In koliko smo že mi zamudili, ker se še ne moremo meriti z drugimi narodi na velikih mednarodnih tekmah! Vsem je še v živem številu, kakšno zanimanje so vzbudili na zadnji olimpiadi v Anversu finski sportniki s svojimi nepričakovanimi uspehi. Česar niso mogli doseči finski državniki, to se je posrečilo finskim sportnikom: popularizacija Finske po vsem kulturnem svetu. V tem pogledu pripada tudi našemu sportu še izredno važna naloga; naloga, ki je Sokolstvo v taki meri ne more vršiti.

Sport — gimnastika; dva sistema telesne vzgoje, oba z enakim plemenitim ciljem: dvigniti telesno sposobnost posameznika do čim popolnejše stopnje, obrniti vso pažnjo na smotreno vzgojo telesa, na izpopolnjevanje lastnega neizkoriščanega organizma do one stopnje, ki so jo odlikovali stari Grki z olimpijsko nagrado ter tako dvignili zdravstveni nivo vsega naroda z vzgojo krepkih in zdravih posameznikov. Z izpopolnjevanjem telesnega zdravja se pa dviga tudi duševni in moralni nivo posameznika. Ideja discipline do samega sebe, odpravljanje telesnemu razvoju škodljivega načina življenja, boj nemorali, alkoholu in nikotinu — vse to globoko vpliva tudi na duševno in moralno vzgojo mladine.

V tem oziru vrši tudi Sokolstvo izredno važno nalogo. S svojim velikim razmahom po deželi osvaja tudi kmečko ljudstvo, zbira mladino v telovadnicah in ji poleg telesne vzgoje vceplja zmisel discipline in požrtvovalnega dela. To je tem važnejše, ker si je ravno na deželi težko misliti možnost drugačnega sistema kakor sokolskega. V tem oziru gre Sokolstvu brez dvoma prednost pred sportom.

V dneh sokolskih praznikov se vnovič pojavljajo vprašanja o razmerju Sokolstva do sporta. Mnogo se je že pisalo in razpravljalo o tem pri nas in drugod, zlasti še pri Čehih. Vendar mislimo, da je razmerje povsod enostavno in ni nikake potrebe, da bi tvorilo kak «problem». Na vprašanje «sport ali Sokolstvo?» je najboljši in najpravilnejši odgovor: «sport in Sokolstvo!» Delo obeh organizacij je paralelno in stremi za istim ciljem, za povzdigo telesne in moralne moči naroda. Pobijanje ene izmed obeh panog bi bilo brezplodno delo, ker sta se obe v svetu že tako globoko ukoreninili, da ju je nemogoče zatreti. Vsak medsebojni napad pa škoduje s tem narodu samemu.

Tudi o kvarni konkurenci med sportom in Sokolstvom ne more biti govora, ker je za končni, obema skupni vzvišeni cilj pač vseeno, kako stremi kdo za njim. Glavno je, da prodira zavest važnosti in potrebe smotreno telesne vzgoje v najširše sloje in da so vedno številnejše vrste onih, ki hočejo na tem polju delati, pa najsibo potem v telovadnici ali v sportu. Čim bolj se prilega ta ali oni sistem naravi posameznika, tem večji bodo uspehi.

Letošnji vsesokolski izlet pa postane za nas tudi velike mednarodne važnosti, ker je združena z njim mednarodna telovadna tekma, ki bo zbrala v Ljubljani iz vseh delov sveta mnogo tujcev, ki so doslej bore malo vedeli o Jugoslovanih, kaj šele o Ljubljani in Slovencih. Drugače nas bodo sodili, ko bodo videli zbrane narodne armade Sokolstva, ko bodo spoznali, kako globoko pojmujemo tudi mi ono idejo, ki jo smatrajo vsi za eno najvažnejših in najlepših. V svetu bo lahko ljubljanska sokolska olimpiada zalegla v naš prid več, kakor bi mogla doseči dolgoletna draga propaganda kake druge vrste.

Ob slavnostnih dneh sokolske organizacije iskreno pozdravljamo našega sobojevnika za veliki cilj narodne telesne in moralne okrepitve. Prvi jugoslovanski vsesokolski izlet naj pokaže svetu naše dosedanje uspešno delo in odpre naj oči tudi onim doma, ki še nimajo pravega umevanja za to stran narodne vzgoje. Tako naj bo bodrilo za podvojeno nadaljevanje tega dela; potem nas ne bo skrbela bodočnost.

V Sokolstvu in sportu vzgojena mladina bo dala narodu in državi najboljših mož.

Pesem iz bodočih dni

(Iz zbirke «Moje obzorje».)

Iz dni bodočih k nam buči,
kot grom bobni, kot zvon doni
in kliče, vabi in budi:
Vstanite, bratje, dan žari!

Dovolj je spanja, miru je dovolj!
Kdor bol premišlja, boli ga še bolj,
junak ne boji se rane.
V duši bolest je dejanjem izvor,
bodočnost rodi pogum in napor,
kdor vzdiha in prosi, vzpota ostane!

Izdahne naj, v prsih speči lev,
ob tvoji sili pohlevna natura!
Že bije, odzvanja usodna ura:
vse zdravo zrnje očistimo plev!

Ponos naj dušo vzigra, vzvalovi —
in čelo pokonci, v daljavo oči,
izkreši iz prešlosti se spoznanje:
Če sebe imamo, imamo vse;
če sebe poznamo, poznamo vse,
kar treba, da gremo na vojevanje!

Ne mimo, ne nad —
ne! — ob bratu brat
kot eno telo s tisoč rokámi,
ki silo ravna jim ena zavest
mi svojo zemljó oplodimo sámi,
da kralj Matjaž se z vojsko vzdrami,
da ena zamahne mogočno pest,
da jake nepremagljive volje
na grobje — na Gosposvetsko polje
naš vojvoda zopet pojde sest!

Iz dni bodočih k nam buči
kot grom bobni, kot zvon doni...
Čuj, kliče, vabi in budi:
Vstanite, bratje, vojnikov ni!

Vsak vsem, a najprej sebi zvest,
koder jih ni, ne išči cest:
v življenje drži le ena — moč!
In ena le živi resnica:
Tvoja je in ostane pravica,
če sam si jo daš, v se upajoč!
Iz krhkih tvarin mečev ne kujmo,
doma za pečjo nikar ne možujmo,
zadosti je že modrostne drobnjave —
iz kotov je treba ven na dobrave,
koder sovrag pripravljen stoji!
Tik njega stopi, poglej mu v oči:
Če taka zapoved je, pa se bojujmo! —
Nikar načrtov samih ne snujmo —
življenje uči, kako se živi!

Tujcu je znoj naš njivo gnojil,
tujcu bogastvo naš glad množil.
Bratje, v svoje brazde sejmo,
sebi obresti od svojega štejmo —
če je kdo hlapec, mi nismo več!
— — — — — — — —
Iz dalje plava klic bobneč,
kot velikonočni zvon doni:
Vstanite, solnce že gori!

E. Gangl.

Vpliv nastopa v masi

(K nastopom sokolske armade.)

Nastop v masi mora prodreti v srce in mozeg gledalca. Še več: gledalec se ne čuti več gledalca, temveč energija nastopajočih priplava in omami tako, da se čuti z maso nastopajočih eno in isto.

Nastop posameznika nosi na sebi vedno vidne znake osebnosti, celo nastop dvojice, petorice ne napravi drugega vtisa. Gledalec ima namreč priliko, da nemoteno opazuje in motri vsakega posameznika posebej. Moč vtisa in iluzije je deljena na več delov. Pri nastopu mase pa posameznika niti ne opazimo, živo pa na miotsp uml uml umlh umlh rdgodd nam stopi pred oči nekaj, kar pri manjših skupinah redko zasledimo: osnovna, vodeča ideja nastopajočih. Zato nam mora biti princip: veliki ideji — velika oblika, veliki misli — nastop v masi.

Masa čudovito sugerira. Poglejmo v vsakdanjem življenju na slučaje, ki nam dokazujejo resničnost tega stavka: procesije, demonstracije in parade. Poglejmo v zgodovino: pred uporabo smodnika so vojskovodje razpostavili svoja krdela vedno tako, da jih je bilo veliko videti. In to je po navadi napravil tisti vojskovodja, ki je razpolagal z manjšim številom vojakov. — Vladarji, poveljniki in vplivne osebe so kazali ljudstvu svojo moč in slavo s sprevodi. Spomenike takih triumfov najdeš še dandanes zlasti v Rimu. V takem sprevodu je nastopilo poleg častnikov in vojakov velikansko število sužnjev, vojnih ujetnikov z ženami in otroki, celo divje zveri itd. Torej nič drugega kot nastop mase, namenjen, da vpliva na maso. Isto vidimo pozneje v srednjem veku pri slovesnih sprevodih vladarjev ob priliki dobljene zmage, srečno sklenjenega miru, ob rojstvu prestolonaslednika, ob porokah itd. Torej: velika novica, važna vest, slavnosten dogodek — je bil izražan z maso. Kakšni so bili ti slavnostni sprevodi, njih ogromnost in pestrost, nam ohranjeni material natančno opisuje.

Velika in najvažnejša stran nastopa v masi je: prepričevalni vpliv, zmagovalna iluzija, propaganda v najbolj močnem zmislu besede.. Zato so bili taki nastopi v prejšnjih časih vedno strogo ceremonialni, preračunano urejeni, moderni pa železno disciplinirani. Gledalec je vedno posameznik, osamljen slabič, ki ga potisočerjena volja in energija nastopajoče mase brezpogojno vleče za seboj, tudi proti njegovi volji. Ideji, izraženi od mase, se ne moreš izlahka upirati, vkloneš se ji, še predno se zavedaš.

Zanimive stvari se čujejo često ravno o tem poglavju. Pri vprizoritvi neke francoske revolucijske drame, v kateri se obsoja na giljotino, nastopi masa igralcev: eni so za obsodbo, drugi proti. V gledališču je nastal nenavaden mir, toda samo za trenutek, nato pa je polovica gledalcev vdrlo med igralce in hotela rešiti obsojenca, druga polovica pa je kričala: «Smrt!»

Kaj naj potem šele rečemo o nastopu mase pri Sokolu? Pri Sokolu, kjer ni nič gledališča in spektakla, nič izmišljenega, ampak vse živo in resnično! Če so nastopi zgolj telovadni, morajo v masi izvedeni nuditi veličasten vtis; če pa ta gibajoča masa izraža veliko idejo, bo čustva gledalca premagal samo en vtis: misel, ki jo izraža ta idealna množica, je misel neba, misel naše zemlje in krvi — in zato tudi moja! Tudi jaz hočem postati skromen kamenček v veličastni sliki tega ogromnega, nadčloveško silnega mozaika. Zakaj osamljen sem le človek, v krogu enako mislečih in veliki ideji služečih — pa sem Bog!

Cerkvice po Jugoslaviji

Mnogovrstne so zanimivosti naše široke domovine. Vsaka pokrajina ima svoje značilnosti, ki jo odlikujejo pred drugimi, sosednimi deželami. Slovenijo na primer spoznaš po izredni obilici cerkva in cerkvic, ki krasijo naša mesta, vasi in osamljene gorice in vrhove. Izvedenci trdijo, da ni nikjer na svetu enake dežele, kjer bi bilo toliko božjih hramov, kjer bi prišlo povprečno toliko cerkva na prebivalstvo. Ako se tujec vozi preko naše dežele, mu ostanejo naše cekvice v spominu kot glavna naša značilnost. One širijo po svetu mnenje, da smo najpobožnejše ljudstvo na svetu.

Ostanimo za enkrat pri cerkvah. Ako gremo iz Slovenije po državi na jug in vzhod, moremo konstatirati popolnoma drugačne razmere. Le skrajna severozapadna Hrvatska še precej spominja na Slovenijo. Ako se voziš iz Karlovca v Zagreb, opaziš še prav veliko cerkvic, tudi po višinah; isto je opazovati v hrvatskem Zagorju, na vožnji iz Zagreba na Varaždin. Nadalje pa se število cerkvic silno krči, po Slavoniji jih je skrajno malo, in ravno tako po Vojvodini. Tam so velikanske vasi, vsaka po več tisoč prebivalcev, a kljub temu le po ena kvečjemu dve cerkvi, razen, kjer so v nji združene različne konfesije.

Če se vprašamo po vzrokih tega pojava, jih ne bomo našli le v različni pobožnosti, marveč v zgodovini. Bogastvo v cerkvah je značilno za one predele, kjer turška sila ni nikdar gospodovala. Kjer pa je kdaj bilo stalno turško gospostvo, tam po odhodu Turkov niso posebno pridno gradili cerkva.

V to vrsto spada tudi Srbija. Slovenci, ki prihajajo v Srbijo, takoj opazijo, kako malo cerkva je tamkaj. Celo Beograd, naše največje mesto, ima, če se ne motim, le tri cerkve. Morda da so res Srbi manj pobožni, toda glavni vzrok razliki je v tem, da je vladal tam še pred sto leti turški režim, ki ni rad videl krščanske hiše božje. Kvečjemu so bile ondi prav majhne, po večini lesene cerkvice. Nasprotno pa je zelo mnogo božjih hiš iz predturške dobe.

Pa še ena zinimivost. Če pridemo v one predele, kjer bivajo Turki oziroma muslimani, tako na primer v Bosni, opazimo nekaj sličnega kot v Sloveniji. Tu imamo preobilico božjih hiš, posvečenih Alahu; po bogastvu džamij in minaretov se odlikujejo ne le muslimanska mesta marveč tudi vasi. Lahko rečemo, da tako veliko cerkva, kakor ima džamij muslimanski svet, nima niti slovenska pokrajina. Ali naj iz tega sklepamo na izredno veliko pobožnost muslimanov? Zopet bo menda glavna razlaga v dejstvu, da so še v polpretekli dobi tamkaj gospodovali Turki. Sedaj vidimo povsod propadati džamije; njihovo število se gotovo krči.

Sestaviti statistiko o pobožnosti je seveda težja stvar.

Inž. 2693
Pečlin
Maribor
Trubarjeva ulica 4
Telefon interurban 82

Prostornost
100 m² in više za skladišče in male proizvodnje kemičnih izdelkov išče se neutegoma v Celji ali celjski okolici. Pismene ponudbe, s kratkim popisom in ceno na upravništvu „Jutra" pod znamko „Z. K. broj 2670" 2670

Luka Ahačič
splošno parno mizarstvo
Ljubljana, Hrenova ulica št. 8.

Nožar
R. JUVAN
Ljubljana, Prešernova ul. 18
2593

Veliko zalogo oblek
za gospode in dečke ter raznega perila, kravat in drugega priporoča tvrdka
Fran Kraškovic
Ljubljana, Stari trg št. 22. 2617

Potniki v Ameriko, pozor!
UNITED-AMERIKAN-LINES-INC.
prevaža potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:
Hamburga, Southamptona in Cherbourga v New-York.
Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja
Simon Kmeteo, zastopnik za Slovenijo,
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.
41

Pozor!
Žični uložci za postelje! Žični pleteri!
Prva gorenjska izdelovalnica žičnih uložaka (modroca) i žičnih pletenina 2563
ŠIMEN SABLATNIK
Jesenice-Fužine (Gorenjsko), Slovenija.

I. C. KOTAR
drogerija, parfumerija
: fotomanufaktura : 2674
Ljubljana, Wolfova ulica štev. 3.

Priložnostni nakup!
Ker se ne postavijo v obrat, se prodado nekateri deloma popolnoma novi, deloma rabljeni stroji za obdelovanje lesa za lastno ceno, in sicer:
Stružnice, smirkovi stroji, zobotrebniški in stroji za izdelovanje lesenih cvekov, stroji za izdelovanje lesene volne, skobelnik (Diktenhobel), stroji za tlačenje (Stauchmaschinen), obročni stroji za tlačenje (Radreifstauchmaschinen), stenska vrtala (Wandbohrmaschinen). 2600
Dalje se oddado:
Trakovne in krožne žage, stroji za pukanje žime, šivalni stroji za sediarje in tapetnike, tolkač (Fellhämmer), ventilatorji, sesalci prahu, različni elektromotorji itd.
Kupne ponudbe pod šifro: „Stroji", Maribor, poštni predal 27.

Najstarejša špedicijska tvrdka v Sloveniji
R. RANZINGER
Ljubljana špedicijska pisarna Jesenice
Podjetje za prevažanje blaga južne železnice. Brzovozni in tovorni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zacarinjenje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s posebnimi zaprtimi kabinami za pohištvo.
Brzojavi: Ranzinger. Interurban telefon 60.

Največji davki 29
katere plačate, Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kjer nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poizkusite enkrat z ilustriranim katalogom tvrdke H. Suttner (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specijalne znamke »IKO« iz lastne tvornice v Švici, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapestne ure, svetilne in stenske ure, verižice, prstane, zapestnice, ubane, namizno orodje, kratna in birmska darila in vso drugo zlatnino in srebrnino. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. škarje, nože, britve, lasestrižne in brivske stroje, steklorezec, doze za tobak, svalčice in smodke, nažigače in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdki:
H. SUTTNER (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6.

Novo! Načrt Novo!
mesta Ljubljane
in bližnje okolice
v šestbarvnem tisku s seznamom cest, ulic, javnih poslopij itd. po najnovejših uradnih podatkih sestavljen od g. ing. C. M. Kocha je izšel.
Cena Din 8·—. 2575
Dobi se po vseh knjigarnah. Tisk in založba litografičnega zavoda Cemažar in drug, Ljubljana, Cesta na juž. železnico.

Serenada na ljubljanskem gradu

Ko smo leta 1914. pripravljali ljubljanski vsesokolski zlet, smo pri sejah govorili tudi o tem, da bi se vršila velika slavnost na ljubljanskem gradu. Nekateri so imeli pomisleke proti temu, ker je bil grajski vrh zanemarjen in bi bil tudi dohod za velike množice nekoliko težaven. Grajsko poslopje je bilo v slabem stanju in bi bilo treba za oddelke na dvorišču izvršiti razne poprave. Posebno težko vprašanje je bilo: kaj bi se zgodilo v slučaju slabega vremena. O vsem tem smo premišljali. Načrt je bil ta: ljubljanski grad naj bi bil slavnostno razsvetljen, da bi se videlo daleč naokoli, nasprotno naj bi se povsod žgali kresovi, da bi sokolski gostje videli, da jih pozdravlja vsa slovenska domovina od nizkih gričev do najvišjih vrhov.

Šel sem na kresni večer nalašč na ljubljanski grad, da sem si ogledal razgled po vrhovih in sem si zaznamenoval nekaj gor, s katerih bi se bili kresovi posebno dobro videli. Razgled je bil veličasten in sem si mislil, da bi bil za slavnostne goste tak večer na našem gradu nekaj nepozabljenega. Na ta način bi bili združili tudi v mislih vse naše kraje z njenim središčem, ker bi bili kresovi po gorah plamteči pozdravi naroda vsem, ki bi bili prihiteli na ljubljanski zlet. Že zaradi tega razgleda po gorah, kjer bi se svetili kresovi, bi bilo kazalo premagati težave in napraviti veliko sokolsko slavje na grajskem vrhu. Toda prišlo je drugače. Predno se je vršila nova seja, na kateri bi bili govorili o tem vprašanju, je čas dozorel za velike dogodke. En mesec na to je izbruhnila vojna in ljubljanski grad je dobil namesto veselih sokolskih gostov — prve jugoslovanske politične preganjance. Iz Dalmacije in iz vseh naših južnih pokrajin, ki so bile središče jugoslovanskega nacionalističnega pokreta so privedli množice ljudi, med katerimi so bili naši najboljši možje. Ljubljana je pozdravljala te drage, a trpeče goste z žalostjo v srcu in kletvijo na ustih. Kadar smo gledali zvečer slabo razsvetljena okna na gradu, smo stiskali pesti. Vedeli smo, da so tam mnogi, ki so bili namenjeni na naš vsesokolski zlet. Ljubljana jih je že v naprej pričakovala z radostjo v srcu — sedaj pa so bili med nami in nismo smeli k njim... To so bili težki časi, ki bi o njih znal mnogo povedati naš grad. Ravno na dan sokolskega zleta 15. avgusta 1914. so pripeljali na grad Goričane. Prvoboritelji našega goriškega slovenstva so prišli takoj v prvih dneh vojne na goriški grad, kamor so kmalu dobili družbo iz tržaških zaporov. Tam so čakali nadaljne usode, dokler jih niso z velikim transportom odpeljali v Ljubljano. Tako se je sešel na ljubljanskem gradu v prvih mesecih vojne cvet jugoslovenske inteligence, ki se je kmalu vživela v nove razmere in je utrjevala vero v našo zmago tudi v onih, ki so omahovali. V znak zaveze in bratstva so tedanji «prebivalci» ljubljanskega gradu sklenili, da bodo po vojni priredili na gradu velik kongres v spomin na pretekle dni. Ta kongres se, žal, do danes ni vršil. Škoda, da se ni sklenil na te sokolske dni.

Ljubljanski grad je ostal bivališče preganjanih Jugoslovanov do napovedi italijanske vojne, majnika leta 1915. Pozneje je dobil nove prebivalce, večinoma vojne ujetnike. Med vojno so tam postavili tudi spomenik njemu, ki so ga na tihem preklinjali vsi, ki so iz jugoslovanskih pokrajin postali na nasilen način gostje ljubljanskega gradu. Predlagalo se je, naj bi se spomenik ohranil v spomin vsem, ki so tu trpeli...

In zopet je sokolski zlet. Večji in veličastnejši nego bi bil mogel biti leta 1914. Ni dvoma, da bi bil tudi naš zlet leta 1914. impozanten, saj smo živeli v času, ko je bilo treba pokazati naše sile v največjem številu. Še več! Zlet leta 1914. je imel pokazati našo neupognjeno vero v jugoslovansko edinstvo in naše trdno bratstvo s Srbi. Zato je vlada zlet prepovedala — in danes ga slavimo svobodni, veliki, združeni v svoji državi. In ljubljanski grad gleda molče na šumečo Ljubljano, gleda na slovanske goste, gleda na združeni narod in se spominja časov iz let 1914.—1915. Le zastava na njegovem stolpu naznanja svetu, da je izšla zmaga iz njegovih ječ.

Vsled velikih množic, ki obiščejo te dni Ljubljano, je bilo nemogoče misliti na slavnost na gradu v tem obsegu, kakor se je nameravala leta 1914., dasi bi bil pozdrav vse dežele s kresovi gotovo veličasten prizor, ki bi ga mogli zvečer občudovati naši gostje. Zato pa se bo vršila na gradu serenada fanfar in pevcev, ki se bo razlegala daleč čez mesto. Ob priliki kraljevske poroke smo videli, kako veličasten je v noči grad, ako je razsvetljen. Serenada na gradu naj bo torej pozdrav slovenske zemlje našim bratskim gostom v spomin na težke dneve, ki smo jih preživeli v borbi za našo svobodo. Fanfare in pesmi s starega ljubljanskega gradu, ki je bil ječa jugoslovanskih borcev za svobodo, naj oznanjajo svetu, da smo zmagali in bomo v sili sokolske jugoslovanske misli zmagovali tudi v bodoče kot kulturen narod, ki gre v veliko bodočnost preko težkih spomenikov preteklosti.

Slavenska banka

d. d.

podružnica Ljubljana

preje Jugoslovanska Union-Banka

ZAGREB BEOGRAD

Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek, Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Sabac, Sibenik, Škofja Loka, Velikovec, Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

AFILIACIJE:

BUDAPEST: BALKAN BANK R. T.
SPLIT: JUGOSLAVENSKA INDUSTRIJSKA BANKA.
WIEN: BANKHAUS MILAN ROBERT ALEXANDER.

Delniška glavnica in rezerve ca. K 200,000.000

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. 29

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn Bösendorfer, Czapka, Ehrbar, Hölzl, Schweighofer, Original Stingl itd. Tudi na obroke.

JERICA HUBAD, roj. DOLENC, LJUBLJANA, Hilšerjeva ulica 5.

Friderik Šerbec

trgovina z mešanim blagom

LJUBLJANA, Stari trg štev. 4.

Nepretirane cene. 2619

Prijazna in točna postrežba.

Naznanilo.

Splošna prometna banka Wien naznanja, da je prešla njena mnogo let v Ljubljani obstoječa podružnica s 30. junijem t. l. z vsemi aktivami in pasivami v last

Prve hrvatske štedionice v Zagrebu.

Prvahrvaška štedionica bo poslovala v interesu domačih potreb in varovala interese komitentov dosedanje podružnice v Ljubljani.

Zahvaljuje se najiskreneje za izkazano naklonjenost in prosi, da se ohrani isto tudi njeni pravni naslednici, Prvi hrvatski štedionici v Zagrebu, glavni podružnici za Slovenijo v Ljubljani.

WIEN, dne 10. avgusta 1922.

Naznanilo.

Prva hrvatska štedionica v Zagrebu naznanja, da je prešla več let v Ljubljani obstoječa podružnica splošne prometne banke, preje J. C. Mayer, dne 30. junija 1922 v njeno posest in bo vodila isto dalje pod naslovom

Prva hrvatska štedionica v Zagrebu, glavna podružnica za Slovenijo v Ljubljani.

Podružnica bo poslovala v interesu domačih potreb. Varovala interese komitentov dosedanje podružnice Splošne prometne banke v Ljubljani in prosi, da se ohrani tudi njej kot pravni naslednici, ono zaupanje, katero je imela Splošna prometna banka.

ZAGREB, dne 10. avgusta 1922.

2662

FILIP BIZJAK

krznar in izdelovalec čepic

Ljubljana, Gosposvetska cesta štev. 13

se priporoča slav. občinstvu za vsa krznarska dela, ki jih izvršuje v najmodernejši obliki. Sprejema kožuhovino čez poletje v shrambo. Kupuje kože divjačine po najvišjih dnevnih cenah in jih sprejema tudi v strojenje. 2585

Kavarna „Merkur“

v Ljubljani, Židovska steza štev. 4

se priporoča slav. občinstvu za obilni obisk. - Nudi gostom vedno sveže razne pijače: vino, pivo v steklenicah ter razni drugi likerji.

— — — — Točna in solidna postrežba. — — — —

2596 Marija Izlakar, kavarnarica.

Razglednice in spominski predmeti s slovenskimi narodnimi okraski

se dobe pri tvrdki

M. Tičar, Ljubljana
Šelenburgova ulica

2567

Priporočamo
„Kolinsko cikorijo“
najboljši domači izdelek.

Na debelo! Na drobno!

Priporočava veliko zalogo stavbenega in pohištvenega okovja, železniških šin, traverz, vsako količino portland-cementa kakor tudi raznovrstne druge železnine.

Tvrdka Zalta & Žilič
Ljubljana, Dunajska cesta 11.

2638

Ivan Čarman, Zg. Šiška 42
izdeluje: pošta Ljubljana
dokolenice (gamaše)
proda tudi: skoro novo enovprežno kočijo, konjsko prsno opremo, sedlo, dva konja, več navadnih vozov itd.
2615

Svarilo.

Društvo krovskih mojstrov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani opozarja vse cenjene hišne posestnike, gospodarje, njih namestnike i. t. d., da ne dajo pokrivati in popravljati svojih streh na poslopjih raznim elementom in krpucarjem, kakor se je to v večji meri dogajalo do sedaj. 2332

Taki ljudje pokvarijo, strehe tako da jih strokovnjaki za njimi popravljati ne morejo. Tudi bode odslej dalo društvo take nekoncesionirane kvaritelje streh za vsak slučaj policijsko zasledovati ter jim tako na mestu ustaviti delo.

V Ljubljani, dne 25. julija 1922.

J. Kržnar, predsednik. **Gril**, tajnik.

2637

Čevljarski pomočniki

galanterijskih kontes vešči delavci za fino delo se iščejo. Ponudbe na naslov

Jakoba Schwarza
tvornica galanterijskih luksusnih čevljev, Šišak.

KNJIGOVODJA

zaposlen v večjem industrijskem podjetju, želi s 1. oktobrom premeniti mesto k večjemu industrijskemu podjetju ali trgovini. Eventuelno tudi na deželo, najraje kam na Štajersko. Ponudbe sprejema 2654

Drago Beseljak,
Ljubljana, Sodna ulica 5.

Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica IVAN BRICELJ, Dunajska cesta 16. se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerne.

Halo! Čitajte! Prepričajte se v lastno korist in oglejte si veliko zalogo dvokoles in otroških vozičkov, novih modelov in pnevmatike po ceni 40

„TRIBUNA“, tovarna dvokoles in otroških vozičkov.
LJUBLJANA, Karlovska cesta štev. 4.
Trgovina: Stari trg štev. 28.
Sprejemajo se popravila za v polno popravo.

Obvestilo.

Obveščava cenj. odjemalce in p. n. občinstvo, da sprejemava nova dela in popravila po najnižjih cenah. **Gotovi čevlji v zalogi. Turistovski čevlji domačega izdelka.** 13

Ant. in Jož. Brajer-Kapele
Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. 1.

L. Mikuš
Ljubljana
Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
18 Popravila točno in solidno!

Gradbeno podjetje
ing. Dukić in drug
Ljubljana, Bohoričeva ul. 20.
se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. 21

V. Panholzer

Ljubljana, Pražakova ulica štev. 4

nudi očiščene in desinficirane bele in barvaste cunje za snaženje strojev in **kupuje** kosti, cunje, stare kovine, železo, ženskine lase in vse drugo v vsaki količini in po najvišji dnevni ceni. 2595

OGENJ

pogasite ter se ga obvarujete takoj z

„Minimax“

ročnim gasilnim aparatom, kateri je zelo priročen in ogenj brez uporabe vode takoj pogasi. Uporaba istega je takoj mogoča in popolnoma enostavna, tako da ravnajo pravilno z aparatom tudi gospodinje in celo otroci. Uporablja se lahko v vsakem slučaju. — **Pojasnila daje samo Generalno zastopstvo za Slovenijo, Belušič, Ljubljana, Resljeva cesta št. 3.** 2566

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino 2597

v Ljubljani, Dunajska cesta štev. 16

se priporoča za nakup

orodja, okovja za stavbe in pohištvo, kuhinjsko opravo in poljedelskih strojev.

Elektrotvrdka A. VERBAJS :: Ljubljana ::

Gosposvetska cesta štev. 13 (Kolizej)

prodaja in dobava: vsakovrstnega instalacijskega materiala za slabi in močni tok, žice, telefonov, svetilnih teles, likalnikov, žarnic itd. itd.

Sprejema v izvršitev: vsakovrstne instalacije zvonil, telefonov in električnih luči, kakor tudi vsa v to stroko spadajoča popravila.

Proračuni in ceniki na zahtevo! 2583

Priznano najnižje cene! Točna in solidna postrežba!

Tihomir S. Miloševič

carinski posrednik, špediter

Maribor, Aleksandrova cesta 44

Telefon interurban broj 185 Adresa za telegrame: „Triglav“

Međunarodno transportno preduzeće. — Stručno carinjenje robe. — Carinsko pravozastupništvo. — Reklamacije i informacije po svima pitanjima carinske i transportne struke. — Osigurava brzu i tačnu otpremu i dopremu robe, kako u zbirnim vagonima, tako i brzovozno, prtljažno ili pošiom. — Ima stalne veze sa otpremničkim kućama u zemlji i inostranstvu.

2568

Galalit

Koščeni **Biserni**

GUMBI

Prvovrstni **Brez konkurence**

TOVARNA ZA GUMBE, SLOV. BISTRICA

9

Iv. Kravos

Maribor — Tel. int. št. 207

Popolne opreme in razne potrebščine za konje, usnjate torbice, listnice, tobačnice in kovčeki za potovanje, gamaše, nahrbtniki itd. 2591

Trgovina: Aleksandrova c. 13
Delavnica: Koroška cesta 17
Gonilni jermeni za stroje.

Delniška glavnica:
K 20,000.000·—.
2653
Podružnice:
Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica štev 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Rezervni zakladi:
K 6,500.000·—.
Telefoni št. 146, 458.
Brzojavki: **Eskomptna.**

Odmevi dnevne politike

Možje trenutka

Protivniki narodnega edinstva.

Veliki možje govore svoje tehtne sodbe. Zadnjič je nekdo zapisal nekje, da nas je le še par zadnjih Mohikancev, ki še govorimo o narodnem edinstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev. Drugi se je oglasil in je dokazoval, da je ime Jugoslavija in jugoslovanstvo sploh nezmiselno, ker — tudi ni slovniško pravilno. Zopet nekdo drug se ne more načuditi in narogti nevednosti onega, ki piše o jugoslovanski književnosti, pa pri tem ne piše tudi o — Bolgarih. Najmodernejši hočejo biti potemtakem v naši ljubi slovenski deželi oni možje, ki hočejo lahkoverni javnosti sugerirati učeno spoznanje, da je jugoslovanstvo le idijotska zabloda, in da so postavljeni v večno življenje trije narodi, ki morejo doseči najvišji življenski smoter le, ako ostanejo lepo vsak zase.

Te vrste pismouki postajajo zadnje čase silno glasni in gostobesedni; smatrajo, da je prišel njihov čas.

Ko je pred leti z deklaracijsko propagando zavladala pri nas jugoslovanska formula kot vodilno geslo v narodni politiki, je vse zaplavalo v tej struji. Kdor bi takrat nastopil s takim bahaškim, napihnjenim separatizmom, kakor se to godi danes, bi postal čez noč nemogoč v naši javnosti. Odkar se je izkazalo, da jugoslovanska realnost ni čarodejna sila, ki bi spravila vse težke povojne posledice s sveta, se je seveda vnetost za jugoslovansko formulo močno zmanjšala. In sedaj so prišli možje, da izpolnijo junaško ono mesto, ki ga jim je odkazala usoda: da se vstopijo sredi zbegane množice in ji pokažejo, kako ni jugoslovansko edinstvo nič drugega nego prazna zabloda, zastarelo navdušenje... Če bi bili gospodje tako junaški, naj bi se oglasili takrat; danes je junaški zabavljač marsikdo.

Stvarno pa je nehvaležen posel, prerekati se s temi učenostmi. V koliko je potrebno, je drugo vprašanje. Mnogo bolj potrebno bi bilo, ako bi še ne imeli skupne države, to se pravi, ako ne bi imeli dejanske, realne jugoslovanske skupnosti. Vse ono, kar nam znači jugoslovanstvo, se dejansko udejstvuje, živi. In udejstvovalo se bo z vsakim dnem, z vsakim letom še bolj in boljše. Mi si prav nič ne zakrivamo oči pred blokaškimi absurdnostmi in drugimi neugodnostmi, toda to so težave trenutka, kakor so možje trenutne sedanjosti oni velikani, ki bijejo na samoslovenskem zvoniku plat zvona, rešujoč s tem vesoljni svet...

Možje trenutka, kajti tudi v preteklosti nemškega, francoskega, španskega naroda je nebroj trenutkov in dob, ko bi ne bilo težko dokazati, da tega naroda še ni. Ali iz perspektive stoletij se vidijo takratni možje in takratni pogledi tako majhni, da je razumljivo, kako da niso mogli doznati pravilne slike in pravilno opredeliti vrednosti in značaja svojega časa.

K naši železniški politiki

Tekom zadnjih desetletij je bilo v Evropi pogosto opazovati, da se pričakovanja, ki so se stavila na nove železnice, niso uresničila. Zgodilo se je, da so se kraji, ležeči v pokrajini, skozi katero se je zgradila na novo železniška proga, udajali nadam, kakor da bi imela železna cesta sama po sebi prinesti blagostanje in povsem novo imetno bodočnost. Izkazalo se je, da so kraji tudi poslej ostali brezpomembni in majhni. Železnica sama še ne znači blagostanja, marveč ustvari šele potrebne predpogoje zanj; glavno je podjetnost in stvarna usposobljenost prebivalstva.

Na to izkušnjo se spominjamo sedaj, ko se bližamo gradnji novih železniških prog v Jugoslaviji. Vzemimo n. pr. tako imenovano jadransko železnico. Saj se da gotovo debatirati o tem, če je za Beograd in bogato ravno Podonavje najprikladnejša zveza na Kotor, toda gotovo je, da je nujno potrebna proga po Drini navzgor in dalje skozi Črno goro do morja. Ako hočemo ta predel, zlasti pa Črno goro navezati tudi interesno na ostalo državo, moramo zgraditi železnico v deželi.

Toda takoj za gradnjo samo pa mora nastopiti tudi drugi del, podjetnost, izraba vodnih sil in posebno izraba tal za primerne kulture. —

Upravičeno se je že opozarjalo, da glavna smer jugoslovanskega eksporta ne bo mogla iti nikdar preko Adrije, marveč v smeri Donave v srednjo Evropo, zlasti njen severozapadni del. Ne glede na to, da na pr. glede lesa to ne velja in da se ravno v srednjem delu države gozdi še ne izrabljajo tako kakor bi bilo mogoče, pa je pomisliti, da mi nikakor ne smemo imeti odprte samo ene izvozne poti. Tudi nekdanja Srbija je izvažala svojo živino v Avstrijo, toda cena njenega izvoza je bila ravno radi tega mnogo manjša, ker ni imela možnosti izvoziti tudi kam drugam. Potek carinske vojne z Avstrijo je verna priča tega dejstva. Zato nujno rabimo tudi popoln izhod na Adrijo, ki ga more dati šele dobra železnica.

Iz krogov inženjerskega udruženja se je postavilo načelo, vsekakor popolnoma pravilno, da nam je graditi čim manj prog na Adrijo preko glavnega ginarskega pasu. Ta pas je namreč izredno širok, masiven in visok in stavlja železniškim projektom silne težave nasproti. Obilica predorov itd. bo provzročala visoke gradbene stroške ter zato manjšala rentabilnost prog. Z imenovane strani se je torej postavilo načelo, naj glavne proge na vzhodnem zbero po več prog, ki prihajajo s širšega ozemlja, dočim naj bodo na drugi strani pristanišča zvezana po podolžni obrežni progi. Kolikor se more sklepati iz pičlih poročil, se bo to načelo vendarle začelo izvrševati; kotorska železnica bo imela priključek s Sarajevom, dalje od Kosovske strani in pozneje gotovo tudi od Prizrena. Enako načelo se bo moralo vpoštevati pri unski železnici, o kateri se sicer sedaj malo čuje, ki pa postane nedvomno ena prvih, najvažnejših naših prog. Tudi slovenske železnice na Kvarner spadajo v isto vrsto. —

Čakajo nas pa še sila važni problemi gradbene železniške politike, pred vsemi vprašanje ozkotirnega sistema. Ta stvar danes sicer še ni aktualna, toda ker pojde jadranska železnica ravno po sredi ozkih prog, bomo kmalu prisiljeni se odločiti tudi v tem oziru.

Poljski „spiski" (t. j. zarote)

Zgodovina naše podzemske revolucije pred prevratom, ko so gledali sovražni orli na nas še iz oken avstr.-pruskonem. kasarn, policij, ječ in sodišč, še ni pisana in se bo težko kdaj dala točno napisati. Koliko tajnih malih sestankov, koliko prikrite, rekel bi, šifrirane korespondence, koliko «kulture» tam, kjer se je mislila politika!

V Pragi smo igrali staro gledališče, a gledali smo novo Evropo. Zvez med Prago in Jugoslavijo je bilo mnogo in posredoval je — ironija usode — sam Dunaj, t. j., naši ljudje na Dunaju.

V tajnih organizacijah je pa zgodovina zadnjih 150 let posebno izvežbala Poljake. Vse njih revolucije so bile pripravljene po «spiskih» (t. j., zarotah).

V Rusiji sami so Poljaki naravno imeli dobre zveze. Vsa Ukrajina je polna poljskih kolonij; poljski uradniki, oficirji so bili raztreseni po vsej ruski državi, sploh so bili Poljaki zaprti po sibirskih ječah.

L. 1918. je bilo v Moskvi središče poljskega življenja v hiši št. 8 Krivonikolske steze, v salonih Sednickega. Tu so na zaupnih prijateljskih ali diskuzijskih sestankih ali tudi na širših zborih pred ruskimi poslušalci nastopali poljski učenjaki, literati in drugi javni delavci ter propagirali misel poljske neodvisnosti.

Tudi v Petrogradu se je v ruskih krogih vršila taka propaganda. V kadetskih vrstah jo je vršil Aleksander Babianski, v vrstah radikalnih in socialističnih pa Aleksander Wieckowski. Najvažnejše dejstvo v tej propagandi je bil osnutek «Kola prijateljev neodvisnosti Poljske» že l. 1915., ki mu je predsedoval Kužmin Karawajew in ki so mu med drugimi pripadali: Kierenski, Niekrasov (pozneje minister v kabinetu kneza Lvova), Čeheidze (predsednik petrograjskega sveta delavskih in vojaških delegatov, ki je izdal pozneje znani poziv Poljakom o njih svobodi).

Samo z drugo taktiko in z željo skupnega dela z Rusijo je v Petrogradu deloval poljski «komitet narodowy» in «Kolo poljskih poslancev v Dumi».

L. 1918. sem se septembra meseca v Lvovu seznanil s prof. medicine dr. Štefanom Dobrowskim; pri njem so se v Lvovu stekale vse niti tajnih zvez, ki so segale od češke Prage čez Moskvo do poljskih legionarjev v Sibiriji. Dogovorili smo se, da se te niti spleto čez Prago ali direktno čez Dunaj tudi v Jugoslavijo. Odnesel sem seboj več tajnih poljskih brošur. A prišel je prej prevrat...

Dr. Fr. I.

Pariško pismo

Pariz, 10. avgusta 1922.

Francoska socialistična stranka je izgubila te dni enega svojih najagilnejših prvoboriteljev in vodij, Julija Guestdea. Ta je že nad dvajset let bolehal na jetiki, kateri je končno po nesrečni operaciji podlegel te dni v starosti 70 let.

Pred vojno je bil ta velezanimivi politik hud pacifist in antimilitarist, toda precej po vpadu Nemcev se je izprevrgel v najhujšega patriota. «Vojska je druga reč,» je rekel v nekem svojem govoru tiste prve dneve za vojne, «tu se nič ne govori in ne filozofira, ampak se prime za meč.» In res je Guestde ves čas vojne držal za meč, nekaj časa je bil celo vojni minister. Od začetka je bil anarhist, potem pa je postal disident in Clovis Hugues mu je dal značilno ime «Torkvemada z lornjonom». Tiste čase, ko je bil anarhist, je hotel ves svet osrečiti s stroji, odpraviti armado ter tako dovesti človeštvo do bogatega blagostanja. Proti armadi je delal toliko časa, da je prišel trenutek, ko je smatral za potrebno posetiti svojega smrtnega sovražnika Delcasseja v Bordeauxu in se mu zahvaliti, da je kljub njegovi opoziciji sklenil zvezno pogodbo z Rusijo proti Nemcem.

Skrajna levica, ki so jo podkupili s moskovskim kaviarjem, mu je tedaj očitala, da se je pred vojno povsem drugače vedel. Vendar pa je s svojim zadržanjem za časa vojne delal Guestde socializmu, pravemu socializmu, katerega se ne sme zamenjavati z demagoštvom, gotovo vso čast.

Ravno tej skrajni levici se zdi danes še vedno povsem naravno, da obstojajo v Nemčiji društva, ki pripravljajo monarhističen prevrat z dvojnim ciljem: ubiti Poincareja in vzpostaviti Viljema II. Ta skrajna levica je gotovo bolj boljševiška kakor Ljenin sam in v tej svoji lastnosti neprestano očita svoji domovini militaristične težnje.

Francoski imperializem, pravilo, je največji sovražnik svetovnega miru. Če govore o imperializmu, gotovo mislijo na montmartersko republiko, katero je ravno pretekle dni zgrabila silna žeja po novih osvojitvah. «Naša bodočnost je na vodi», so rekli in od te besede do neumnosti, ki so jo storili, je bil le en sam korak. Spravili so skupaj neke vrste umetniško vojsko, izvolili za vojskovodjo Julesa de Pacqueta in sklenili naslednji dan z naskokom osvojiti pristanišče La Varin sur Marne. Na Place Clichy se je mobilizirala armada brezhlačnikov in glej! Ko je bila armada postavljena na trgu «v red», se je izkazalo, da je ravno toliko vojakov, kolikor je bilo komisarjev-častnikov. Potem se je vesela družba urno odpeljala na nekaj avtomobilih na Quai d'Orsay kjer se je vojska javno oborožila s petardami in žabicami za strah in vse skupaj je šlo potem proti «sovražniku». Večerjali in prenočili so hrabri vojščaki na otoku ljubezni, in zjutraj se je začelo prijetno, povsem nekrvavo obleganje mesta. Ob devetih zjutraj je bilo že vse končano. Napadalci in napadeni so se zbrali k «viličnem zajtrku» s konjakom in drugimi duhovitimi pili in zraven se je podpisala aneksijska pogodba: Varenne je postal kolonija montmarterske republike in basta. No, naši komunisti so vse to čisto drugače interpretirali kakor jaz. Vsak po svoje.

Leo d' Orier.

Iz življenja in sveta

Napoleonova zvezda

Zgodovina velikih mož nam priča, da so bili mnogi med njimi vdani praznoverju v neke nadnaravne sile, ki jim naklanjajo vso superiornost in jim s posebnimi znaki na zunaj naznanjajo njihovo usodo. Cesar Napoleon I. sicer ni bil lahkoveren v tem smislu, da bi bil veroval v nadnaravna sredstva, tajne sile in duhove, pač pa ga je vse življenje spremljalo trdno prepričanje, da ga je posebna previdnost pozvala, da izvrši veliko misijo in da ga bo vodila od uspeha do uspeha. Trdno je veroval v svojo zvezdo na nebu, ki čuva nad njim in mu kaže smer življenja. V Bayonnu je nekoč poslal svojega kapitana z važnimi depešami na pot. Toda naslednji dan zve, da je kapitan še v mestu. Razburjen zaradi take nepokorščine, ga takoj pozove na odgovor. «Sire», mu odgovori kapitan, «Angleži blokirajo naše pristanišče in ne radi sebe, temveč radi depeš, ki ste mi jih poverili, nisem odplul, da ne padejo sovražniku v roke.» Pomirjen odvrne nato Napoleon: «Ne bojte se ničesar, kapitan, in odplujte! Moja zvezdi vas spremlja!» — Posebno je veroval, da konstelacije zvezd odločilno vplivajo na usodo pojedinca. Isto noč, ko se je Bonaparte rodil, je kralj Friderik Veliki, sanjal v Berlinu, da se mu je na obzorju prikazala zvezda njegove kraljevine. Občudoval je njen blesk, kar se nenadoma pojavi nad njo druga zvezda, ki je zatemnela njegovo in se vrgla nanjo. Po hudi borbi je padla nova zvezda z neba in ugasnila, Friderikova pa se je povrnila na svoje mesto in pričela sijati kakor prej. — Te sanje je Napoleon nosil vedno globoko v duši.

Po bitki pri Jeni je dovolil pesniku Wielandu avdijenco in ga v razgovoru vprašal: «Ali poznate sanje Friderika Velikega?» — «Da, sire,» je odgovoril Wieland. «Dobro, ali verujte v konstelacije?» — «O teh sanjah morem reči le, da so resnične.» — «Ah, gospod, te sanje pomenijo ostro pretnjo! Zvezda onega, ki je že mrtev, bo triumfirala nad zvezdo živega!»

Po obleganju Gdanskega (l. 1806.) je hotel general Rapp javiti Napoleonu važno poročilo. Brez prijave je vstopil v njegov kabinet in našel cesarja globoko zamišljenega, da se ga ni upal nagovoriti. Cesar se ni zganil in general, meneč, da mu je morda slabo, nalašč zažvenklja z ostrogo. Napoleon se naglo okrene, prime generala za roko in ga povede k oknu: «Ali jo vidite? To je moja zvezda! Tu glejte... pred vami... svetla!» Z globokim občutjem je nadaljeval: «Nikoli me ni zapustila; vidim jo pred vsakim velikim dogodkom; zopet mi zapoveduje, naj stopam naprej in to je dobro znamenje.»

Veliko važnost je Napoleon često pripisoval vsakdanjim, tuintam brezpomembnim pripetljajem. L. 1812. v Rusiji je po pregledu svojih čet nekoč padel s konja. Poškodoval se ni, toda ta slučaj mu je napolnil dušo s temnimi slutnjami, prevzela ga je silna pobitost in ves dan ni izpregovoril besede; le svojemu spremljevalcu je zvečer dejal: «Proti lastni volji postane človek praznoveren, ako se mu pripeti kaj takega pred velikimi dogodki.» —

Posebni dnevi, nekatere številke, da, celo nekatere črke so se mu zdele zelo pomenljive in so vzbujale njegovo razburjenost. Črka M mu je bila usodna, kar pa je razumljivo, četudi je čuden slučaj, da imajo najpomembnejša imena njegove zgodovine to začetnico: Marmout, Moreau, Murat, Metternich in posebno Moskva, kjer je pričela ugašati Napoleonova zvezda...

Kozmične megle

Pogled na nočno nebo nam nudi izredno veliko zanimivosti. Medli sijaj Rimske ceste se razprši pod daljnogledom v nebroj zvezdic. Po nebu so posejane gruče zvezd, v katerih je nebroj zvezdic, ki tvorijo takorekoč sestav zase. Naše solnce s svojimi planeti in nam bližnjimi zvezdami tvori tudi gručo zvezd. Skupina vseh teh gruč in zvezd pa tvori višji sestav našo Rimsko cesto, ki ima obliko ogromne spirale. Premer te ogromne svetovne spirale Rimske ceste se ceni na več deset tisoč svetlobnih let. (Svetloba potrebuje od našega solnca 8 minut, od nam najbližje zvezde-stalnice pa nad 4 leta.) Naše nebo nam nudi razven zvezd še obilo drugih čudovitih tvorb: svetovne megle. Še pred leti so prav malo vedeli o svetovnih meglah; šele zadnja leta med svetovno vojno so na amerikanskih zvezdarnah odkrili marsikaj novega o kozmičnih meglah.

Predvsem je v Rimski cesti neštevilo najraznolikejših megel. Radi medle svetlobe je možno opazovati megle le z daljnogledi, edina megla Orijona, v bližini Jakopovih palic, je vidna tudi prostemu očesu radi svoje ogromne razsežnosti. Oblike imajo podobo oble, zato jih zovejo planetarne megle, druge zopet so obročaste, zopet druge imajo obliko spirale. Nekatere megle so razpršene brez vsake prave oblike, a na nebu so tudi megle, ki nimajo svoje svetlobe.

Potom spektralne analize in fotografije se je dognalo, da so kozmične megle po večini plinaste tvorbe, v katerih žare plini vodika in helija. Le tako zvane spiralne megle so sestavi iz samih zvezd, ki jih pa zaradi svoje ogromne oddaljenosti ne more niti najboljši daljnogled razkrojiti v posamezne zvezde. Da pa žare v spiralnih meglah sama solnca, dokazuje spektralna analiza, ker dajejo spiralne megle spektrum, podoben našemu solncu. Sodijo, da spiralne megle niso več sestavni del naše Rimske ceste, ampak so izven Rimske ceste kot temu podoben sestav. Naši Rimski cesti podoben svetovni sestav je spiralna megla v Andromedi ki nam je najbližja, in cenijo njeno oddaljenost na 600.000 svetlobnih let. To se pravi, da nam sveti spiralna megla v Andromedi danes v isti svetlobi, ki je izšla iz nje že pred 600.000 leti!

Plinaste megle v našem višjem sestavu Rimske ceste imajo ogromno razsežnost in oddaljenost. Razdalja našega solnca od zemlje je 150 milijonov kilometrov; to razdaljo zovemo tudi astronomično enoto. Premer poti najoddaljenejšega planeta Neptuna meri 60 astronomskih enot. Znano pa je sedaj o nekaterih planetarnih meglah, da meri njih razsežnost nad 10.000 astronomskih enot.

V tako ogromnem prostoru so žareči plini, ki se bodo polagoma, v milijonih letih, zgostili v žareča solnca. Tudi oddaljenost teh kozmičnih megel je velika; najbližje so znane, ki imajo oddaljenost do 150 svetlobnih let, a drugim so razdaljo določili do 1000 svetlobnih let. Znamenita obročasta megla v ozvezdju Lire je od nas oddaljena 800 svetlobnih let (paralaksa: 0".004).

Vsa megla se suče tekom 132.900 let. Žareči plini v Lirini megli pa bi odtehtali komaj 14 naših solnc.

Vzemimo samo planetarne megle, katerih velikost je po navadi od 30- do 100krat večja kot ves naš solnčni sestav s svojimi planeti vred, tedaj uvidimo na kako ogromnem prostoru so žareči vodikovi ali helijevi plini, ustvarjajoči nova solnca. In kakor se naše solnce s

S potovanja

Kje se prav za prav začenja orient, To- ali onstran Bospora ali Črnega morja? Neki nemški ali avstrijski minister je rekel, da se začenja orient takoj za Dunajem. Jaz bi pa rekel, da se začenja že v Karlovcu.

Dolenjski brzovlak, ki vozi ob 11. zvečer iz Ljubljane, je prav prijazen vlak — posebno ker je sedanji vozni red za Dolenjce zelo neroden. Dolenjski brzovlak ni velik in navadno tudi ne posebno poln. Zato potnik lahko udobno sedi in posluša enakomerno pesem železne ceste, ako nima kakih drugih važnejših skrbi in resnejših misli.

V našem vozu so se vozili hrvatski dijaki, ki so se vračali s Triglava. Bili so dobre volje, vkljub temu, da so bili utrujeni, saj so v par dneh prehodili pot iz Vrat čez Prag na Triglav in ob sedmerih triglavskih jezerih na Bohinj. Prav lepo je, da mladina iz Zagreba prihaja na naše gore.

Meni nasproti je sedel Wranglovec. Skušal je s kom navezati razgovor v svoji srbsko-rusko-slovanski mešanici. V Rusiji je navada, da se ves vagon seznani, da so potem potniki kakor ena družina. Vsaj v starih časih je bilo tako.

Vozil se je v Beograd. Na obmejni postaji je namreč nekega ruskega vojaka, ki je tam opravljal službo, povozil vlak. Nesrečnežev brat je dijak v Beogradu, in treba mu je sporočiti žalostno novico. Moj sopotnik je sin ruskega generala, ki še živi v Rusiji. Na čuden način se je rešil, da ga boljševiki niso ustrelili. Pošto dobiva preko Italije.

Moj Wranglovec je prav živahen in inteligenten dečko: v svetovni vojni je bil ranjen, po revoluciji je stopil v Denikinovo armado — tam so ga ujeli Poljaki, iz Poljske je ušel na Češko, iz Češke je prišel v Jugoslavijo in odtod je šel preko Carigrada nazaj v Rusijo, kjer je stopil v Wranglovo armado. Po krimski katastrofi je prišel zopet v Carigrad, kjer je bil takrat strašen naval beguncev, potem ga je vzela s seboj neka francoska ladja, prišel je v Francijo in iz Francije zopet nazaj v Jugoslavijo, kjer je zdaj pri obmejni straži.

Torej zanimiv sopotnik. Razumeva se zelo dobro. Pravi, da morebiti niti ni res, da so carja in vso njegovo družino ubili. Jaz menim, da je to gola resnica in da bo treba Rusijo vzpostaviti na zdravih demokratskih temeljih. Nato se razvija najin pogovor v popolnem soglasju. Vidi se mu, da je zelo srečen, da se more porazgovarjati o usodi svoje domovine.

Pravi, da je doslej med Slovenci vedno slišal le mnenje, da bodo šele boljševiki v Rusiji pravi red naredili. To ga je bolelo, zato je tem bolj vesel, da sliši tudi drugo mnenje.

Jaz se čudim, da ni slišal tega že prej, saj smo v Sloveniji po večini tega mnenja, da sedanji ruski red ni najboljši. Moj sopotnik dobro pozna rusko literaturo in pravi, da je to najhuje, da nimajo tam ob meji daleč od sveta in domovine svojih ruskih knjig. Rekel sem mu, da sem srečal svoj čas na meji Wranglovca, ki je nesel s pošte več novih ruskih knjig, ki jih je dobila njegova četa iz Beograda kot dar danskega kralja, ki je nekak pokrovitelj njih polka. Veselilo ga je, da iz Beograda prinese ruskih knjig s seboj.

Videl sem, da so med Wranglovci tudi zelo pošteni ljudje.

Tako smo se vozili skozi noč, in naš vlak je med tem že prevozil Gorjance in drdral skozi Belo Krajino. Počasi nas je objel spanec in tako smo se bližali Karlovcu.

Od Metlike do Karlovca je samo ena postaja. Ura je nekako pet zjutraj. Zunaj je že beli dan. Vlak oddrdra naprej v Zagreb, mi pa, ki gremo k morju, bomo utegnili do osmih zjutraj premišljati, kako bo prijetno, ko bo dograjena nova železnica skozi Kočevje. Takrat dospemo v nekaj urah iz Ljubljane v Bakar, oz. na Reko. Seveda bo to šele čez nekaj let. Danes pa moramo delati ovinek čez Karlovec.

Kaj naj storimo? Sedeti v čakalnici in dremati? Bolje bo iti ven na sveži zrak. Pojdimo pogledat Karlovec, dolgo ga že nismo videli.

Karlovec je našel svojega zgodovinarja, kakršnega ima malokatero mesto. To je Lopašić. Karlovec pa ima tudi zgodovino, ki je lepa in zanimiva. Zato je imel zgodovinar mnogo gradiva. Lopašić je bil mož te vrste kakor naš Vrhovec. Takih zgodovinarjev sedaj manjka. S kakim užitkom se n. pr. čita Lopašićeva knjiga «Oko Kupe i Korane». Tu popisuje v lahni besedi zgodovinske kraje in dogodke ob Kolpi in Korani, gradove, razvaline, cerkvice... Saj so vsi ti kraji okoli Karlovca bili središče vojne granice in prejšnja stoletja so videla tu navale in pohode vojsk. Karlovec je bil nekak steber, ki je imel držati ograjo proti turškim vpadom. Ker nam je znana njegova zgodovina, nas bo zanimalo tem bolj tudi mesto.

Gremo torej po cesti mimo hiš, ki še spe v jutranjem spanju, in pridemo do mosta. Takoj opazimo, da je Karlovec ohranil še vse svoje stare utrdbe, ki so danes seveda brez pomena, a ne brez zanimivosti, ker nam dobro predstavljajo vojno v starih dobrih časih. Tudi sicer je mesto ohranilo stare stavbe, cerkve in druga poslopja, tako da vidimo njegovo zgodovino pred seboj.

Seljakinje iz okolice v lepih belih oblekah in moški v domači noši prinašajo mleko in zelenjavo na trg. Iz neke kavarne se privalita dva precej vinjena gosta, en častnik in en civilist, ki v objemu lovita ravnotežje, da bi prišla srečno domov. Tu in tam vidimo na krčmah napis, da se tam toči «neogranićeno» rakija i. dr.

Nehote obstojimo pred fotografsko izložbo, kjer vidimo na slikah mlade zakonske pare v narodnih nošah. Prav zanimivo. Starinski napisi nad gostilnami, ko se je še pisalo n. pr. «Gostiona k vinskoj trti», nas spravijo nehote v smeh. Tako prehodimo vse štiri strani starega Karlovca, okoli katerega se razvija nova industrija z novimi stavbami. Vračamo se prav zadovoljni nazaj proti kolodvoru skozi drevored, kjer leže potniki, ki čakajo na vlak, po tleh in po klopeh.

Edino, kar se nam zdi napačno, je to, da Karlovčani malo premalo skrbe za red in snago po drevoredu in po onih zgodovinskih utrdbah, ki bi sicer služile v okras mestu. Tujec bi si pri tem mislil svoje in ne bi govoril o balkanstvu in orientu.

Tako smo srečno prečakali poldrugo uro. Okoli kolodvora leže po tleh delavci, ki so prišli iz notranjih krajev

svojimi planeti premika skupno v prostoru, istotako se tudi gibljejo svetovne megle v svetovju. Dosedanja opazovanja so dognala, da se premikajo žareče plinaste svetovne megle s hitrostjo od 4—276 km v sekundi, bodisi proti ali od našega solnčnega sestava proč.

Zlasti pri planetarnih meglah se pa opaža, da se v sredini zgoščujejo v podobi medle zvezdice. To jedro, bodoče solnce, žari v silni temperaturi. Spektroskopična opazovanja jeder v planetarnih meglah so dognala, da mora ondi vladati temperatura do 50.000 stopinj.

Posebnost med svetovnimi meglami pa so tako zvane meglene zvezde. Teh meglenih zvezd ali svetovnih megel v neizmerni oddaljenosti je veliko število na nebu. Tudi najboljši daljnogled ne more razločiti take zvezde, ali je to žareče solnce ali pa žareča plinasta megla, ker se vidi le kot bolj ali manj svetla točka. Šele spektroskop je odkril, da se more dognati, ali je to razsežna megla ali pa manjše telo: solnce.

Poglejmo naš solnčni sestav, v katerem so nam najbližja telesa: planeti! Že tu imamo ogromne razdalje. Medsebojne razdalje raznih solnc-zvezd so gotovo velike, tem večje so medsebojne razdalje zvezdnih gruč in svetovnih megel. Vkljub tem ogromnim razdaljam opažamo, da vladajo na vseh sestavih in telesih **povsod isti naravni zakoni in harmonija.** Iste naravne zakone opažamo na najoddaljenejših spiralnih meglah, kakor jih opažamo na naši malenkostni zemlji. Plini istih lastnosti kot na zemlji žare v silnih daljavah na drugih solncih, meglah in sestavih. Še pred malo leti je bilo človeštvu marsikaj neznanega o svetovih nad nami, kar nam sedaj vsak dan odkriva astronomija.

Iv. Tomec.

Problemi tehnike

Ogromno poslopje iz betona in jekla, desettisoč kolesc, ki se neprestano sučejo, in lesena miza, za katero sedi stari, blagodušni, vedno veseli Toma Alva Edison — tako začenja svojo prvo impresijo nek angleški novinar, ki je pred kratkim obiskal velikega svetovno znanega izumitelja.

Ko mi je prijazno segel v roko in mi ponudil sedež v starem naslanjaču — pripoveduje angleški novinar — sredi tisočev kolesc, ki so se vrtela okolu naju v ogromni dvorani, sem začel ravs glas govoriti na uho slavnemu Edisonu, ker je precej gluh že izza otroških let, ko je še prodajal časopise po ulici. Ko govorim o Edisonu kot človeku, naj omenim, da je eden najskromnejših ljudi pod božjim solncem, mož, ki se z ogromnimi uspehi ne ponaša, dasi jih je dosegel s svojim znanstvenim delovanjem kot največja kapaciteta v tehniški stroki. Na moja vprašanja mi je začel odgovarjati počasi, poudarjajoč vsako besedo, četudi včasih z lahnim nasmehom.

«Navada mi je, — je izjavil slavni izumitelj — «da istočasno in sporedno delujem na mnogoštevilnih raziskavanjih. Poteklo je že trideset let, odkar proučavam razne probleme. Nisem še prišel do končnega rezultata. Moje delo zahteva univerzalno znanje človečanstva. Ne bavim se samo z eno stroko, da ne zanemarim ostalih. Vi veste, kaj široka publika misli o izumitelju. Misli, da sedi v svojem naslanjaču s prstom na čelu in da globoko zamišljen čaka na trenutek inspiracije. Res je, da so nekateri izumi stvar slučaja, večinoma pa so plod dolgotrajnega sistematičnega dela, kateremu je izumitelj žrtvoval vse svoje življenje.»

Želel sem zvedeti Edisonovo mnenje o bodočih uspehih znanosti, zlasti o problemu umetnega proizvajanja vseh snovi, ki so potrebne za hrano človeškemu telesu, ker se že uvideva, da bo v bližnji prihodnjosti človek opustil razne «bifsteke» ter užival le pilule, v katerih bo koncentrirana vsa človeška hrana.

«Početkom leta 1915.» — mi je odgovoril Edison — «ko je svetovna vojna onemogočila uvoz benzola v ameriške Zedinjene države, sem smatral za potrebno, da rešim problem proizvajanja koncentrirane človeške hrane. Ko sem uspešno dovršil raziskavanje in proučavanje, sem organiziral tovarno za benzol, ki je petinštirideset dni po izvršenih pripravah začela delovati. Prej je bilo treba vsaj devet mesecev, da se uredi taka tovarna. Meseca marca istega leta sem dosegel, da sem mogel izročiti prometu dnevno količino sedem tisoč litrov benzola. In če bi po kakem čudežu nehala rasti pšenica na našem planetu, sem prepričan, da bi mogel po kratkem pripravljanju zagotoviti prehrano vsega sveta.»

V znanstvenem svetu se je v Ameriki razpravljalo o izumu profesorja Rutherfortha o «moči atomov». Pri tej priliki so gotove kapacitete prorokovale, da se bo ta energija mogla uporabiti v toliki meri, da bo ta izum popolnoma izpremenil človeško življenje, ker ljudem ne bo več treba delati.

«Kaj je na stvari?» sem vprašal Edisona.

«Ta moč se bo mogla eksploatirati v korist človečanstva. Brez ozira na to «moč atomov» nam bo samo gibanje zemlje okoli svoje osi in njeno gibanje okoli solnca moglo dati luč, gonilno silo za stroje in toploto, ki je človeku potrebna, a morebiti še več. Ne samo to, tudi neizmerno moč plime in oseke morja bo človek mogel uporabiti v svojo korist. Nekateri vulkani v Apeninah dajejo že danes za gotova podjetja energijo več milijonov konjskih sil. Eksploatirati se morejo tudi solnčni žarki. Vse to so neizčrpni viri moči. Te probleme bo rešil — je dodal z nasmehom — Edison in vsa ekonomskosocijalna vprašanja med kapitalom in delavcem. A ne razumite me napačno! Človečanstvo ima neko prirojeno posebnost: Vajeno je, da dela. Tudi potem ne bo stalo s prekrižanimi rokami, marveč bo uporabilo vso svojo energijo za razvijanje svojega razuma, na svoj intelekt.»

Edini človek, ki bi mogel preprečiti bodoče vojne, to je Edison. «Pride čas» — je v nadaljnjem razgovoru izjavil Edison — «ko bo znanost izumila stroj, tako strahovit po svoji moči, tako usoden po svojem dejstvu, da bo sam človek-napadalec iznenaden od njega moči in ne bo imel več poguma, napovedati vojne. Zato je treba nadaljevati proučevanje teh strojev. Oni bodo onemogočili vojno, ker bi v tej kataklizmi propalo človečanstvo. Vojna je že sedaj postala dejstvo kemije. Herojizma ni več. V bodočih vojnah bodo dušljivi plini in avijoni glavno orožje. Kar se tiče dalekostrelnih topov z granatami, ki razširjajo dušljive pline, bomo imeli kmalu stroje, katere bo upravljala elektriciteta, ki bodo metali projektile ne samo na daljavo več stotin kilometrov, nego tudi preko oceana, tako da niti Evropa ne bo več varna pred Ameriko in obratno. Iz Londona bomo lahko uničili Newyork, iz Newyorka London. Sila, zaprta v tubi specijalne vrste, bo imela gigantski učinek.

Četudi sem v času svetovne vojne izumil več sredstev, da se olajša obramba pred podmorniki, kakor tudi sredstva, ki omogočijo, da se najde podmornike, vendar se bo ta vrsta napadalnih ladij brezdvomno še izpopolnila tako, da vojnemu brodovju na površini vode ne bo več obstanka. Izpopolnjujoč podmornike, delujemo uspešno za to, da se odpravi dosedanje vojno brodovje, za katero so se prinašale silne materijalne žrtve, in da se končno rešimo teh neznosnih žrtev.

Niti jaz, niti kak drug znanstvenik moje stroke, ne more trditi, da je že izumljena zanesljiva obramba pred aeroplani. Izpopolnili se bodo do stopnje, da jih bo dvajsetorica zadostovala, da uničijo s pomočjo plinov ves London ali Newyork.»

«V Evropi sem slišal, da se je izumil način, s katerim je mogoče zadušiti s plinom vse londonsko prebivalstvo v dvanajstih urah. Ali je to mogoče? Je-li to resnica?» je vprašal angleški novinar.

«Ne, to se lahko izvrši tudi v treh urah,» je mirno odgovoril Edison. «Tako je napredovala moderna znanost. Ono, kar je človečanstvo zgradilo s svojim delom v stoletjih, vse to se lahko uniči v eni noči. Kakor vidite, so rezultati grozni, a tudi koristnost znanosti je očividna: v prihodnjosti onemogoči vojne. Doseže torej to, česar dobra volja pametnih ljudi ni mogla doseči.»

Zračne skrbi

Najtežji problem Anglije po vojni tvori njena državna obramba. Strategičnim krogom v Angliji prizadeva obilo skrbi vojna nepripravljenost in nacionalna insolvenca. Vzrok dejstvu, da narodna varnost Anglije, ki je zadnja tri leta izdala stotine milijonov za državno obrambo (zračno, teritorijalno in morsko) tiči v nesprotnosti in nerazumevanju državnih organov, ki poleg vojne mornarnice ne posvečajo dovolj pažnje zrakoplovstvu. Zračno brodovje je od svetovne vojne dalje postalo tako važno, da je eden najodločnejših faktorjev vsake vojske. V Angliji si hočejo ustvariti zračno brodovje, ki bi lahko kljubovalo vsakemu sovražniku. Zadnja tri leta je izdala Anglija za avijatične svrhe 60 milijonov funtov, a ima navzlic temu komaj 31 letalskih eskader, medtem ko bo Francija koncem prihodnjega leta razpolagala z 220 «eskadrilami», h katerim se mora prišteti še par sto aeroplanov civilne aviatike, ki se v Franciji sistematično razvija. Velika angleška zrakoplovna industrija, ki je bila pred vojno v najlepšem razmahu, torej po vojni popušča in to zaradi kratkovidnosti politikov, ki se v proračunu radi otresajo prevelikih izdatkov za aviatiko. Zato menijo angleški vojaški krogi, da je skrajni čas, da se država in predvsem parlament informirata o projektu nove močne angleške aviatike.

naše države v fesih in kučmah in čakajo tako na vlak, kajti v čakalnici III. razreda je vse prašno in zidarji tam ravnokar popravljajo in belijo.

Pojdimo torej v restavracijo II. razreda na kavo! Nekaj gostov sedi in dremlje okoli miz. Prostori so lepi — umpak muh, da je groza. Ko bi se zagrnila okna, bi bilo takoj bolje. Sedemo k mizi in čakamo. Za blagajno spi blagajničarka in ne daleč od nje je mlad natakar zavil glavo med prtiči in spi za mizo.

Vstopita še dva gosta. Blagajničarka se prebudi in si mane oči. Muhe brenče okoli nje. «Zvonko,» zakliče natakarju, ki spi za mizo in je še bolj zavil glavo med prte, da bi imel mir pred nami in pred muhami.

«Zvonko!»

Zvonko spi.

«Zvonko!»

Zvonko pomoli glavo še globlje med kopico servet.

Blagajničarka zgrabi serveto na polici in jo vrže v spečega Zvonka. Ker to ne pomaga, bombardira blagajničarka Zvonka še naprej s servetami. Zvonko vidi, da ni rešitve in vstane. Kmalu nato smo dobili dobro belo kavo — le muh smo se s silo ubranili. Zvonko pa je šel nazaj za mizo spat. Tako smo počasi dočakali vlaka, ki nas je odpeljal naprej.

Ko je zadnjič k nam prišla gospodična Palmer in je poskrbela za mladino milo in krtačice, so bili nekateri ljudje razžaljeni, češ da nismo v Afriki in da smo se tudi doslej umivali. Ako pa človek potuje, mora priznati, da bi bilo treba smisel za čistost in snago pri nas še precej gojiti.

Jutranji potniki, ki so vstopali v vlak, so bili neumiti in bilo je mučno sedeti poleg njih. Pljuvali so po tleh vkljub temu, da so v vozovih napisi, ki opozarjajo potnike na snago zaradi zdravja. So pač stare razvade, ki jih moramo počasi odpraviti. To bo v korist ljudstvu in narodu v čast. Kadar obiskujemo drug drugega, opažamo dobre in slabe stvari. Prav je, da si vse povemo od srca, kajti tudi tujci nas bodo sodili bolj po takih zunanjostih nego po duševni kulturi. To je, rekli bi, civilizacija.

Uveljavljanje kulture v javnem življenju — drevoredi, restavracije, vagoni, vse govori o nas samih; zato skušajmo povsod pokazati svoj zmisel za napredek.

J. L.

Pozor, trgovci!

Galanterijske luksusne kontes-čevlje, kakor lakove, irhaste (antilopa), chèvre, glazé, svila itd. kupujte samo z varstveno znamko „Slon", ker so najboljši in najlepši. **JAKOB SCHWARZ, tvornica galanterijskih luksusnih čevljev, Šisak.** 2646

Prima kranjski firnež in najboljše domače laneno olje
nudi po najnižjih cenah
Zadruga za izdelovanje domačega lanenega olja in firneža
r. z. z o. z. 2565
v Seničici pri Medvodah.

LOKOMOBILE, najmodernejše konstrukcije v vseh velikostih.
Garniture parnih mlatilnic.
Tračnice za poljske železnice s 600 mm širine, kompletne z vozički za prevračanje.
Tračnice za stavbne svrhe in industrijske tire.
Cevi za plin in vrenje vseh dimenzij, črne in pocinkovane.
Popolno parno žago, polnojarmenik.
Remscheider orodje. 2592
Žične cveke od 10-20 do 46-120.
Stavbinsko in konstrukcijsko železo, črno in pocinkovano.
Pločevino vseh dimenzij dobavlja takoj s skladišča Maribor.
Jugoslovansko importno in eksportno podjetje inž. RUDOLF PEČLIN, Maribor Trubarjeva ul. 4. Telefon interurban 82.

2562
Gričar & Mejač
Ljubljana,
poleg glavne pošte.
Zaloga oblek za gospode, dame = in dečke. =

Sladkogorska tvornica
lesovine, ljepenke i papira
(prije D. J. Feuerlöscher)
d. z o. z.
Sladkagora
izradjuje godišnje oko 450 vagona smedje patent-ljepenke, filament- i finoga omotnoga papira.

Centralna prodaja
Tvornica za ljepenku
Sladkagora — Ceršak
Maribor, Slovenska ul. 1.
Naslov za pisma:
Centralna prodaja ljepenke
Maribor, Slovenska ul. 1.
Telefon interurban 156.
Brzojavi: „Papirus".
2661

Ceršačka tvornica
lesnih snovi i ljepenke
(prije Viljem Fürth)
d. z o. z.
Ceršak
izradjuje godišnje oko 200 vagona smedje ljepenke.

SLADKOGORSKA TVORNICA OMOTNOGA PAPIRA
Potpuno nova i najmodernije uredjena proizvodi sve vrste omotnoga papira.
Naslov za pisma: Sladkogorska tvornica papira, Maribor. Brzojavi: „Papirus", Maribor
2677

Šah

Holandska igra

(Igrana med dr. Vidmarjem in dr. Tartakowerjem v III. kolu mednarodnega šahovskega turnirja v Londonu.)

V tretji rundi dne 2. avgusta je imel dr. Vidmar za nasprotnika silnega dunajskega mojstra dr. Tartakowerja. «Tartakower ist ein in allen Sätteln gerechter Kämpe von scharfem Typus; im Angriff kühn, in der Verteidigung zäh und schlau. Das sind Eigenschaften, die ihm stets Erfolg gewährleisten...» pravi o njem «Deutsche Schachzeitung». V letih 1920 in 1921 ga najdemo med zmagovalci na turnirjih v Göteborgen, Berlinu, Budimpešti in Haagu. V velikem mednarodnem turnirju v Peštaneh aprila 1922 je kot edini porazil ruska matadorja Bogoljubova in Aljohina. Potek partije je sledeči:

(Beli: dr. Vidmar — črni: dr. Tartakower)

1.)	d2—d4	e7—e6(1)
2.)	c2—c4	f7—f5
3.)	e2—e3	Sg8—f6
4.)	Sb1—c3	Lf8—b4
5.)	Lc1—d2(2)	0—0
6.)	Sg1—f3	Dd8—e7(3)
7.)	Lf1—d3(4)	d7—d6
8.)	Dd1—c2(5)	g7—g6
9.)	a2—a3	Lb4—c3:
10.)	Ld2—c3:	Sb8—d7
11.)	0—0—0	e6—e5
12.)	d4—e5:	Sd7—e5:(6)
13.)	Sf3—e5:	d6—e5:
14.)	f2—f4!(7)	e5—e4
15.)	Ld3—e2	Lc8—e6
16.)	h2—h3	a7—a5(8)
17.)	g2—g4!(9)	Ta8—a6
18.)	g4—g5	Sf6—d7
19.)	h3—h4	Le6—f7
20.)	h4—h5	g6—h5:
21.)	Le2—h5:	Lf7—h5:(9)
22.)	Th1—h5:	Tf8—f7
23.)	Td1—d5!(10)	a5—a4
24.)	Dc2—d1!(11)	c7—c5
25.)	Th5—h6!	Ta6—g6
26.)	Th6—g6:	h7—g6:
27.)	Td5—d6	Sd7—f8
28.)	Dd1—d5	De7—c7
29.)	Lc3—e5	De7—a5(12)
30.)	Kc1—b1!(13)	Da5—e1+
31.)	Kb1—a2	Dc1—e3:
32.)	Td6—f6	De3—b3+
33.)	Ka2—a1	Sf8—e6
34.)	Tf6—e6:	Kh8—h7
35.	Te6—e8	Tf7—g7
36.)	Dd5—d7(14)	črni se vda.

Pripomnje:

1.) Črni hoče igrati holandsko partijo (1. d2—d4, f7—f5), ne da bi pripustil napada 2. e2—e4!, ki je — posebno v zvezi s kasnejšim (Laskerjevim) f2—f3 — najmočnejše in zelo nevarno orožje proti holandski obrambi. Seveda krene beli po 1. ..., e7—e6 lahko z 2. e2—e4 v francosko igro.

2.) V holandski igri ne sme beli pripustiti, da mu napravi črni dvojnega kmeta na c3 in c4.

3.) Črni adoptira Teichmannov sistem, obstoječ v tem, da se izsili kmetu e6 korak na e5.

4.) Beli pripusti e6—e5, izsili pa zato oslabitev črnega kraljevskega krila, nakar postane dijagonala c3—h8 odločilnega pomena.

5.) Morda je tu takoj d6—e5: boljše. Beli bi bil odgovoril c3—c4.

6.) Izgleda zelo riskantno, toda odpre dijagonalo c3—h8 in pomenja začetek silnega napada.

7.) Črni se že sedaj prav dobro zaveda slabosti kraljevskega krila, zlasti točke g6, in da bo moral to točko kriti z damskim stolpom, kateremu torej odpre pot. Vsekako je težko najti za črnega boljšo obrambo.

8.) Na 17. ... f5—g4: 18. h3—g4:, sledilo bi seveda 19. Dc2—e4:! (Sg4—f2 20. De4—e5!).

9.) Na 21. ... Lf7—c4: odloči 22. Lc3—f6: takoj (22. ... De7—e6 23. Td1—d7:).

10.) Najtežja poteza v partiji. Težko je moralo biti belemu opustiti nadaljevanje direktnega napada na kraljevo krilo in odločiti se za udarec na centrum. Hotel pa je izsiliti c7—c5 in dobiti v roko važno točko d6. In res odloči ta izborno premišljeni manever usodo partije prav v kratkem.

11.) Grozi Dd1—d4 in prisili črnega, da prepreči to namero s potezo c7—c5.

12.) Zadnji poizkus. Črni je popolnoma zvezan in onemogel. Morda se da še kaj napraviti s kakimi šahi, katerih se pa beli po vsej pravici ne vstraši.

13.) Če prepreči beli preteči šah na e1 s 30. Ke1—d1, sledilo bi Da5—a8. Nato bi bila poteza 31. Td6—d8 (z namenom žrtvovati stolpa na f8) na: pačna zaradi 31. ... Da8—d8: 32. Dd5—d8:, Tf7—d+ in črni dobi kraljico nazaj.

14.) Končno še nekaj za galerijo. — Vseskozi mojstrsko izvedena partija!

Računske stroje
THE REX Co., Ljubljana
548

Dunajski mednarodni semenj
od 10. do 18. septembra 1922.
Najugodnejša prilika za trgovce v Jugoslaviji.
Zadnje novosti v tehniki, kakor tudi v oblačilni, luksusni, galanterijski, papirni industriji ter novosti v igračah.
Velesemenj za pisarniške potrebščine.
Stavbeni oddelek z najmodernejšimi načrti za industrijo in stanovanske stavbe.
Vsa pojasnila daje
Wiener Messe A.-G., Wien VII., Messepalast,
kakor tudi častno zastopstvo v Ljubljani: Avstrijsko zastopstvo: Turjaški trg št. 4.

Trgovina s klobuki 2571
Fr. Šmalc
LJUBLJANA, Marijin trg št. 1.
Na debelo! Na drobno!
Kupuje stalno kože divjačine.

Nudim
po najnižjih cenah:
otrobe, moko za krmo, fižol, kumna in druge deželne pridelke
Ljudevit Sirc, Kranj.
2321

Naprodaj je 2634
HOTEL „STOL“
na Blejski Dobravi
poleg kolodvora, par minut od znamenitega Vin garja in poleg velike tovarne. Velika prihodnjost. Krasna lega. — Poiz é se pri lastniku na Bellevue, Ljubljana.

„JUG“
trgovina z lesom na debelo in na drobno, družba z o. z.
MARIBOR, Aleksandrova cesta 71
izvaža vsakovrsten les po najzmernejših cenah

„JUG“
Chantiers — Société anonyme toutes sortes de bois en gros & en détail 2357
MARIBOR, Aleksandrova cesta 71
Exportation, prix modérés

„JUG“
Commercio di legnami al'ingrosso ed al dettaglio, società c. g. l.
MARIBOR, Aleksandrova cesta 71
Esportazione d'ogni qualità di legnami a prezzi modestissimi

IVAN ZAKOTNIK
mestni tesarski mojster
Ljubljana, Dunajska cesta 46. — Telefon 379.
Vsakovrstna tesarska dela kot: moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.
Parna žaga | Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov. | Tovarna furnirja
2576

Kavarna in restavracija „Zvezda“
v Ljubljani, Kongresni trg štev. 1

Na najlepšem prostoru v sredini mesta sva lani otvorila z vsem komfortom na novo opremljeno moderno **kavarno.** V kratkem času obstanka je kavarna zbirališče najboljšega občinstva.

Danes, 12. avgusta 1922., sva otvorila v istem poslopju tudi popolnoma na novo urejeno moderno **restavracijo s krasnim vrtom,** ki bo glede opreme in uredbe prvovrstna, kakršne doslej Ljubljana še nima. Postrežba bo točna, jedila okusna, pijača izborna, cene solidne. — Kot ravnatelj iste fungira obče znani in priljubljeni gospod Rudolf Jazbec.

Cenj. občinstvu se priporočava za mnogobrojni obisk

Franjo in Roza Krapež.

2661

Kotlarska radiona **Ivan Murgić** Kotlarska radiona

Karlovac, Viječnička ulica broj 24

Preporuča se sl. općinstvu na dobroj i solidnoj izradbi svih bakrenih kotlova i instalaciji svih tvorničkih uredjaja kao: tvornica žeste, likera i sve u tu struku zasjecajuće radnje. Na zalihi imadem najmodernijih brzo i lagano pekućih kotlova za rakiju.

Uz umjerene cijene! Uz umjerene cijene! 2619

Import Eksport

svih zemaljskih i šumskih produkata

suhih gob (gljiva),

fižola (pasulja) itd.

V. H. ROHRMANN

Ljubljana

lipovog cvata i svakog drugog ljekovitog bilja i korenja.

Import Eksport

2588

ZLATNINA

ŠČIPALCI

URE | OČALA

Vsakovrstne obleke

kemično čisti in barva v vseh niansah,

tovarnah

Jos. Reich Ljubljana.

Sprejemališče: Šelemburgova ulica št. 4
Podružnica: Maribor, Zagreb. Kočevje, Novo mesto. 2691

Karol Preis

Maribor 2679

Gosposka ulica 20

veletrgovina pohištva in

na veliko **premog** na malo

Cenik brezplačno na razpolago.

M. Pakič

Prvo slovenačko poduzeće drvene, košaračke i sitarsko-rešetarske robe

Ljubljana

Industrija:

Bačvarska roba, kefarska roba, tokarska roba, košaračka roba, konjska dlaka (žima), rezbarska roba, slamna roba, stolarska roba, pipe za lagve, čačkalice, žlice, kuhače, morska trava, šareni cekeri, kupejske korpe, korpe za putovanje, stateri (stojala) za cvijeće, torbice za trg itd. Sita iz žice i sita iz konjske strune. 2580

Cunard Line

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:
Jugoslavenska banka, d. d.

Otprema putnika iz Cherbourga ili Hamburga

najbržim ladjama na svijetu za

5 i pol dana.

Za sve daljne upute izvolite se obratiti
2587 na našu poslovnicu:

Glavno zastupstvo za Sloveniju
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 26.

Naslov za brzojave: CUNARD Ljubljana

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

I^a čekoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.

Naslov: 16

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.

Kraljeva dvorna spedicija „ORIENT"

mednarodna, trgovska-spedicija in skladiščna d. d. v Mariboru

Podružnice: Ljubljana, Beograd, Zagreb, Jesenice, Rakek, Bakar, Split, Osijek, Subotica, Novi sad. **Mednarodni spedicijski koncern.**

Razpisuje se II. EMISIJA DELNIC

Izredni občni zbor delničarjev je sklenil dne 10. julija 1922 zvišati delniško glavnico

od Kj. 4,000.000·— na Kj. 10,000.000·— nom.

z izdajo

15.000 novih delnic à Kj. 400·— nom. v skupnem znesku Kj. 6,000.000·—

s pravico na dividendo za leto 1922.

pod sledečimi pogoji:

1. Dosedanji delničarji imajo pravico optirati na vsake dve stari delnici po eno novo delnico II. emisije po tečaju K 460·— plus 5 % obresti od nominale K 400·— od 1. januarja 1922. do dne vplačila.
2. Z delnicami, ki jih stari delničarji ne bodo optirali, razpolaga upravni svet.
3. Novim delničarjem se nudijo delnice II. emisije po kurzu K 500·—, plačljivih naenkrat takoj pri subskripciji s 5 % obresti od nominale K 400·— od dne 1. januarja 1922. do dne vplačila.
4. Potrdila o vplačilu se imajo skrbno hraniti.
5. Delničar, ki ne bo v predpisanem roku priglasil prava opcije in izvršil vplačila, izgubi opcijsko pravico.
6. V svrho zavarovanja II. emisije je osnovan poseben sindikat. Kdor želi pristopiti sindikatu, naj se obrne na tajništvo Uprave sindikata pri centrali družbe v Mariboru, v svrho pojasnil.
7. Reparticijo delnic, določenih za nove delničarje si pridržuje upravni svet po končanem subskripcijskem roku.
8. Subskripcija novih delnic se vrši od dne 31. julija do 19. avgusta 1922., in sicer:
   a) pri Slavenski banki, d. d. v Zagrebu, in njenih podružnicah;
   b) pri Trgovski banki, d. d. v Ljubljani, in njenih podružnicah;
   c) pri Jugoslov. Industrijski banki, Split;
   č) Bankhaus M. R. Aleksander, Wien;
   d) pri Praški kreditni banki, Beograd;
   f) pri Orient, d. d. v Mariboru, in njenih podružnicah.
9. Ažijski kurzni dobiček se dodeli po pokritju izdanih stroškov in pristojbin rednemu rezervnemu fondu družbe.
10. Dodelitev delnic se izvrši kar najhitreje; za nedodeljene delnice se vplačani denar vrne po preteku 8 dni od časa razdelitve.

V Mariboru, dne 30. julija 1922. 2300

Upravni svet.

Ljubljansko narodno gledališče v bodoči sezoni.

Kaj nam obeta drama?

Gledališču počitnice potekajo, zakaj okoli 15. septembra se začne nova sezona. Peta sezona po prevratu.

Pozanimali smo se, kaj nam obeta drama in kako je z ansamblom pod novo upravo. Veseli nas, da se nadeja naša drama novega napredka in da se loteva dela s svežo vnemo. V ponedeljek se je sešlo dramsko osebje prvič po počitnicah. Rav. drame g. P. Golia je opozoril, da je drama pravkar prestala opasno krizo. Šlo je za to, da igrata poslej drama in opera v skupni hiši. Odločilo pa se je, da ostane drama vendarle sama v svojem domu. Na igralskem osebju je, da dokaže potrebno samostojnost drame. Dokaz tega pa bodo edinole polne hiše zadovoljnega občinstva. V to svrho bo treba zvišati številnost in kvaliteto predstav. Repertoar se mora umetniško znova dvigniti ter pomnožiti z domačo in veselo literaturo. Uspeh je odvisen v največji meri od osebja. Ako bo vršilo svoj umetniški, svobodno izbrani poklic točno, vestno in resno, je vsakršen nadaljen disciplinski red čisto odveč. Glede večje in manjše zaposlenosti posameznikov pa je merodajna le večja ali manjša sposobnost.

Da bo v bodoči sezoni lahko v polni meri ustreženo vsaki ambiciji, poskrbi bogat in pester repertoar, zlasti pa dejstvo, da se je ansambl izdatno skrčil. Odšli so ga. Avg. Danilova, gdč. Rovanova in gdč. Sturmova ter gg. Daneš, Gabrščik, Ločnik, Strniša in Bitenc. Angažirana je na novo gdč. Zbořilova in — kakor čujemo — se na predlog g. ravnatelja Golie še angažuje g. Skrbinšek. Naraščaj se pomnoži z dvema, tremi novimi imeni. Ker bosta mogli ga. Šaričeva in ga. Medved-Škerljeva nastopati šele od srede oktobra, oziroma šele od februarja dalje, bo gostovala ga. Marija Vera prva dva in, če možno, poslednja dva meseca v sezoni. Marija Vera gostuje sedaj po Nemčiji in nastopi v Ljubljani menda najprej v Ibsenovi «Gospej z morja» ter v Hebbelovi «Juditi».

Izmed del, ki so določena za repertoar bodoče sezone, navajamo:

Slovenska: Cankar. Romantične duše. — A. Medved: Za pravdo in srce. — Dr. Iv. Pregelj: Azazel. — Remec: Učiteljica. — Kristan: Samosvoj. — Govekar: Grča. — Finžgar: Razvalina življenja. — Čujemo, da tudi Golia in Zupančič pripravljata po eno svoje delo.

Slovanska: Begović: Gospa Walewska. — Nušić: Visoko morje. — Petrović: Ploha. — Čapek: R. U. R. — Tolstoj: Živi mrtvec. — Ostrovskij: Snegurečka. — Dostojevskij: Idijot (v dveh večerih): — Fredro: Maščevanje. — Przibyszewski: Za srečo. Tudi A. Čehov («Češnjev vrt») in Levnid Andrejev bosta zastopana.

Tuja: Shakespeare: Othello in Kar hočete. — Ibsen: Gospa z morja ter Hedda Gablerjeva ali Rosmersholm. — Maughan: Jack Straw. — Shaw: Cezar in Kleopatra. — Rostand: Cyrano de Bergerac.

Kajpade se ponove tudi nekatera dela iz prejšnjih sezon. Upajmo, da ne preveč. Vsekakor bodo za božič dobrodošle Golieve «Petrčkove sanje» in nekatere domače popularne igre. Veseloiger se namerava uprizoriti več kakor doslej. Repertoarni načrt je torej zelo bogat. Tako gledamo z zaupanjem v bodočnost. Vodstvo in člani hočejo storiti svojo dolžnost, treba le še, da najde njih trud dovolj odmeva v publiki.

Naša opera v sezoni 1922—1923

Ali navzgor ali — ? Ne, niti misliti ni kaj takega! Sicer smo čitali opetovano, da naša opera po prevratu še ni dosegla stopnje, ki jo je zavzemala pred vojno. Kritiki so s tem pač mislili na glasovni materijal nekdanjih solistov in solistic, na izvrstni orkester pod Talichom in Reinerjem in na primeroma večjo produktivnost, zlasti v prinašanju resničnih opernih novosti. Gotovo je, da je današnja opera zunanje, kar se tiče lepote in pravilnosti dekoracij in opreme, kostimov in režije, kar se tiče številnosti solistov, zbora in orkestra, daleč pred vojnimi razmerami. Toda dandanes traja sezona skoraj tri mesece dalje ter se igra v dveh gledališčih malone vsak dan. Res je, da balet niti približno ni nudil toliko, kolikor je nudila včasih opereta, toda število opernih predstav pred vojno se niti izdaleka ne more primerjati s številom predstav opernega ansambla po prevratu, zlasti v poslednjih dveh sezonah. Vobče moramo priznati, da se naša opera vidno in vztrajno razvija, se dviga višje in višje ter da je splošni vtisk njenih predstav z umetniškega stališča tako visok, kakor ni bil pred vojno zaradi nedostatnih sredstev nikoli. Včasih smo slišali silno skrajšane opere, dandanes jih poslušamo skoraj v celoti; včasih so se baletni prizori dosledno izpuščali, dandanes se izvajajo malone brez črt. V «Faustu» n. pr. je včasih izostal zato ves akt, ki ga izpopolnjuje danes le balet.

V osobju so se zgodile za bodočo sezono velike izpremembe. Novi gledališki upravnik je predvsem iz razlogov štedljivosti moral odpustiti celo vrsto solistov in drugih moči. Tako so odšli gg. Romanovski, Trbuhović in Trbuhovićeva, Kalouskova, Kalinova, Šterkova, Lovšetova, Polakova, Nikitinova in Pohan ter Dobrovoljski. Zmanjšala sta se izdatno baletni zbor in deloma zbor; orkester je nadomestil nekaj bivših članov z novimi.

Seveda se morajo te velike vrzeli vsaj deloma izpolniti z novimi močmi. Na mesto ge. Lovšetove pride nova koloraturka; angažirane so ga. Matačićeva za sopranske, gdč. Sfiligojeva za altovske, gdč. Korenjak in Hrovat za manje vloge. Namesto g. Bagrova je sprejet lirski bariton g. Cvejić, namesto g. Romanovskega g. Višnjewski. Sijajna pridobitev je basist domačin g. Julij Betetto in angažiran je za manjše basovske partije domačin g. Pugelj. Končno je pridobljen nov kapelnik, g. Matačić ter iščejo še enega opernega režiserja.

Kot operne novitete so na programu: Smetana: Tajnost. — Janáček: Jenufa. — Boito: Mefistofeles. — Rossini: Brivec seviljski. — Risto Savin: Gosposvetski zvon (premijera). — A. Foerster: Gorenjski slavček. — R. Wagner: Tannhäuser.

Vrhu tega se ponove najpriljubljenejše opere z dosedanjega repertoarja. Balet kot samostojna stroka se opusti, oziroma omeji na operne predstave. Tudi nova sezona se bo vršila pod geslom:

Naprej in navzgor!

Gledališki odri po deželi

Kulturnega dela na deželi si brez gledaliških predstav niti misliti ne moremo. Ker postaja Sokolstvo med narodom na deželi vedno bolj in bolj središče prosvetnega delovanja, se bo vsako sokolsko društvo na deželi prej ali slej moralo zanimati za gledališke predstave in resno gojiti dramatiko, to najpopularnejšo umetnost.

Gledališče danes ni več zabava za razpasene ljudi, ni več luksus za bogatine, gledališke predstave so danes krvavo zaslužena, neobhodno potrebna zahteva najširše mase. Grki so v gledališču častili bogove: vsa vzvišenost njihove religije je dobila svoj pečat in najvišji božanstveni znak šele v tragediji. Preden je nastopil v žaloigri kor, so darovali bogovom. Zdi se, da jim je bila žaloigra človeškega življenja, odigrana pred njimi, še mnogo bolj vzvišena kot običajna služba božja. Kjer je duhovnik prestal, tam je začel igralec, poet.

Klica Rimljanov: «Kruha in iger!» si tudi ne moremo razlagati drugače. Kulture prenasičeni človeški rod je bil lačen samo dvojnega: kruha in iger. Gledališče je postalo najvažnejša življenska potreba. Rimljan, ki se je potegoval za visoko politično službo, je vprizoril na svoje stroške predstavo, da z njo pridobi na svojo stran ljudske množice. In recimo, da je njegov nasprotnik pripeljal v Rim še toliko ladij, z žitom obloženih, je propadel pri volitvi, če je njegov tekmec vprizoril igro, v kateri so nastopili igralci tako sijajno oblečeni in so igrali tako lepo, kakor Rim še ni doživel.

Iz tega primera vidimo, kako vlogo je igralo gledališče pri tem antičnem Angležu-Rimljanu.

Še en primer iz sedanjosti. V glavnem mestu neke evropske države je zaradi stavke delavcev zmanjkalo premoga. Šole, uradi in sploh vsi obrati so bili zaprti, vlada je bila primorona ustaviti tramvaj, kar pomeni za promet velikega mesta naravnost katastrofo, toda gledališč se ni upala zapreti, ker bi s tem vzela prebivalstvu nekaj, kar je ravno tako važno in potrebno kakor kruh.

«Kruha in iger . . .!» bo odmevalo vedno glasneje iz množice in tega se narodi tudi zavedajo in — se pripravljajo na to. Kdor bo imel gledališče, ta bo imel moč. Zato danes boljševiki v Rusiji goje kolikor morejo dramsko umetnost in imajo v to svrho celo posebne gledališke vlake, da jim je mogoče propagirati svoje ideje v najbolj oddaljenih krajih po deželi. Sodoben angleški pesnik pravi: «Igre tako vplivajo na duh in čustvo ljudi, da bodo to, kar gledajo na odru kakor v snu, delali kmalu tudi v vsakdanjem življenju.»

Malo je morda narodov na svetu, kjer bi bila gledališka predstava relativno tako razširjena med ljudstvom kakor ravno pri Slovencih. Skoraj vsaka občina ima svoj oder, večji in industrijski kraji pa tudi po dva. Pomislimo samo na pomen «Čitalnic»! Brez njih bi bili Slovenci danes — samo umirajoči, zadnji potomci velikega naroda. Središče «Čitalnic» pa je bil gledališki oder. Izomikani in bogati jezik je prešel z odra med narod in z njim zaeno se je širila narodna zavest, ki nas je napravila zmožne za prepoved. Naši bratje na Primorskem gojijo — čeprav v sužnosti — dramatiko z največjo, samo njim lastno vnemo. Čutijo pač, da se jim doslej ni bati sovražnika, dokler bodo gojili in ljubili slovensko besedo in jo javno izgovarjali. Ne čudimo se, da naši Korošci — ti zadnji potomci naroda vojvod in knezov — še dandanes in predvsem dandanes igrajo slovenske igre. Igralska družina se vozi na vozeh iz kraja v kraj, in redke so poletne nedelje, ob katerih bi ne igrali. Kakor da jim je slovenski jezik, javno pred bogom in svetom izgovorjen, čudovita svetinja, pred katero sovražnik nima moči.

Kaj naj sklepa iz tega, kar smo povedali, naše Sokolstvo po deželi? Na Slovenskem, v lastni državi, v sedanji dobi ujedinjenja in rastoče naše moči.?

Ne zidajte nobenega sokolskega doma brez modernega odra! Le potom odra vam je najbolj mogoč in dosegljiv višek **duševne vzgoje.** Pazite na globokost in višino odra, če vam ni mogoče vsega izpeljati takoj, zidajte tako, da vam bo mogoče v doglednem času oder razširiti. Če ne morete takoj z igro, začnite s predavanji, z govorniškimi vajami in recitacijo! Saj ni lepšega na svetu kot je naš jezik, pa bodi že pesem, klasična novela, resen ali humorističen spis. Potem naj se začne gojiti mimika in alegorija. Idealna dolžnost vsakega odra na deželi je, gojiti narodno nošo, pesem in godbo. Intelegentni učitelj in razumni visokošolec vam bo pri tem pomagal.

Pritegnite k temu delu predvsem mladino! Priredite vsako zimo vsaj Kralja Matjaža večer in božičnico za našo deco. Seme, ki ga boste na ta način sejali v mlada srca, bo rodilo Sokolstvu močan, zvest in kar ni zadnje — idealen naraščaj. Vse te razne vrste gledališke umetnosti pomenijo za naraščaj najuspešnejše orožje proti alkoholu in so najboljše jamstvo za zdravo izobrazbo in zabavo.

Toda bojte se vprizarjati stvari, ki so pretežke in ki ne zanimajo! Več uspeha bo imel večer, če boste peli nekaj narodnih in umetnih pesmi in zaključili z lepo deklamacijo kakor pa če igrate kako papirnato dolgočasnost.

Kar je telesu telovadba, to je duhu in srcu kultura. Kdor jo bo širil med narodom potom odra, ta bo imel narod za seboj.

K psihologiji denarja

Naslov, nad katerim bo marsikateri neverni Tomaž spačil svoje nezaupljivo lice. In vendar naslov, ki je naposled upravičen. Kajti krivo je, če pišemo samo o psihologiji mase in poedinca, o psihologiji dob in trenutkov, zanemarjamo pa psihologijo onega, kar nam je zlasti danes tako blizu in za življenje nadvse potrebno. Kakor človek in družba, tako ima tudi denar svojo psihologijo.

Kdaj so že za nami lepi stari časi, ko smo poznali srebrne goldinarje? Ostali so nam le spomini nanje. Lepo je bilo takrat naše življenje: za goldinar si živel lahko cel dan, ali celo dva, in kdor je znal z njim skrbno gospodariti, še delj; kajti goldinar je imel svojo ceno in svoj glas. Zgodilo se je n. pr., da si plačal v gostilni južino z goldinarjem, pa se je vse s spoštovanjem sukalo okrog tebe. Goldinar je bil velik gospod, mnogo večji od današnjega desetdinarskega bankovca. Zakaj? Ker ni mogel z njegovo vrednostjo razpolagati vsakdo, ki je živel od skromnega zaslužka. Če je takrat delavec imel v žepu goldinar, je menil, da more ž njim živeti več dni zaporedoma. In je zato goldinar skrbno čuval Kdor je v tistih blaženih časih zaslužil na mesec petdeset ali celo sto goldinarjev, je bil gospod in dvakrat gospod. Zakaj goldinar ni bil vreden le dve kroni ali sto krajcarjev, temveč mnogo več, nego so zanj plačevali. Goldinar je živel tudi od svojega slovesa.

Kruta vojna, ki je prizadejala nepopisno mnogo zla mladim in starim, je izrekla svojo sodbo tudi nad denarjem. Posebno ostra je bila ta sodba v vojskujočih državah. Tam so kmalu vse srebro in zlato pobrali v državne, bančne in previdne zasebne blagajne. Nadomestili so ga s papirjem. Tako je izginila srebrna krona, vzel je konec goldinar in poleg krone in goldinarja še marsikaj drugega. Nastali so žalostni časi: med ljudi je prišel papir, s papirjem se je plačevalo in kupovalo. Papirja nisi mogel več zamenjati za srebro in zlato, da, niti za železo. Tako je prišel denar ob svoj sloves. Goldinarji so pošli, zmanjkalo jih je. Ostal je le še spomin nanje in na dobre stare zlate in srebrne čase.

Svet se je v zadnjem desetletju strašno izpremenil. Nikoli nisi videl med ljudstvom toliko denarja kakor sedaj; nikoli prej ni delavec ali reven uslužbenec računal v stotakih in tisočakih. Danes računa samo še v stotakih in tisočakih. Življenje se je pač preobličilo: stari red, staro gospodarstvo se je izpremenilo, medsebojno zaupanje med narodi, državami in ljudmi je spuhtelo. Nadomestil ga je obžalovanja vredni surogat: ocenjevanje človeka po onem, kar človek premore v gotovini. Svet se je docela spreobrnil.

Ko smo Jugoslovani dobili svojo državo, smo zavrgli tudi stari avstrijski denar, in prednost krone je splavala po vodi. Dobili smo svoj dinar, ki velja štiri krone. Pa tudi ž njim smo še komaj zadovoljni; premalo nam je vreden. Zato zavračamo dinar pred italijansko liro in pred ameriškim dolarjem.

Za italijansko liro plačujemo okoli petnajst kron ali nekaj nad tri in pol dinarje. Smešna, neupravičena cena, ako pomislimo, da velja lira v Italiji približno toliko kot pri nas dinar. V Ameriki kupiš za dolar morda komaj toliko, kolikor pri nas za 10 do 15 dinarjev; in vendar velja en dolar pri nas več nego sedemdeset dinarjev ali dvestoosemdeset naših kron. O tem se lahko vsi prepričamo, pa vendar dajemo tuji valuti prednost pred domačo. To je nezdravo za nas in naš denar.

Da, da, stari zlati časi srebrnega goldinarja, kdaj vas bomo zamenjali s časom našega dinarja, kateremu bi morali zaupati bolj nego dolarjem in liram?! Kdaj? Izgleda, da še ne tako kmalu. In vendar je zaupanje tisti činitelj, ki denarju daje in jemlje vrednost, kakor pač kažejo okoliščine. Vsi tarnamo, da je vse drago, vsi zahtevamo večjih dohodkov, vsi želimo, da se vrnejo stari zlati časi. Toda vsi pozabijamo, da se mora pred starimi zlatimi časi vrniti med nas staro zaupanje v nas same, zaupanje v lastno silo, zaupanje v vse, kar imamo, torej tudi v naš denar.

Ne godi se nam danes sijajno, toda životarili bomo vse dotlej, dokler bomo na povratek starih časov čakali s prekrižanimi rokami. Kdor hoče propalo gospodarstvo dvigniti, mora zanj delati, mora predvsem zaupati v lastno moč in silo. Mlada država je takega zaupanja prav tako potrebna kakor dobrega denarja.

Zlati čas starih srebrnih goldinarjev se vrne gotovo, le v novi obliki. Delajmo z zaupanjem vase in v vse naše vsi, da ga čimprej doživimo!

ILIRIJA
lesna trgovska in industrijalna družba
Ljubljana, Kralja Petra trg 8 (pred sodnijo)
Brzojavke: „Ilirijales“ — Telefon štev. 220
Nakup in prodaja vsakovrstnega lesa. — Eksport lesa in lesnih izdelkov. Komisijska naročila.
2594

„Promet“ 2590
tehnično-industrijsko podjetje, d. z o. z.
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 4. Tel. št. 511.

MIHAEL OMAHEN, Višnjagora. - Eksport prediva, suhih gob, zobotrebcev in vseh drugih deželnih pridelkov.

MIHAEL OMAHEN, Višnjagora. - Vývoz přize, sušených hub, párátek do zubů a všech zemských plodin.
2678

„SLOGRAD“
slovenska gradbena in industrijska d. d.
LJUBLJANA.
Telefon interurban štev. 180. Brzojavi: Slograd
Tekoči račun pri Slovenski eskomptni banki v Ljubljani.
Tehnična pisarna v tovarni Keršič, Spodnja Šiška, Frankopanska cesta štev. 151.
Izvršuje: stanovanske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj.
Specijaliteta: železobetonske cevi za vodne naprave in vodovode.
Zastopa: Patent dr. inž. Empergerja za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi vložkami za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, „silo“ mostovih in podobno).
Izdeluje: vse vrste tehničnih projdktov in statičnih proračunov.
2574

Telefon 247. Telefon 247.
Amerikanski
bencin
v železnih sodih
ima v zalogi
A. LAMPRET, Krekov trg štev. 10
Reprezentanca:
Standard Oil Comp. of New York.
2655

Hči papeža

— Lukrecija Borgia

In tudi danes, ko je kardinal sedel zlomljen pod težo strašne vesti, katero je ravnokar prejel, je vstopil Gennaro z namero, da povpraša svojega zaščitnika o neki stvari, ki jo je ravnokar našel v knjigi in si je njegova bistra glavica ni mogla razjasniti.

Ko je zagledal kardinala mrkega in žalostnega ob pisalni mizi, se mu je oprezno približal in z lahnim šumom vzbudil pozornost.

Corneto se je vzdramil kakor iz težkih sanj. Z rokami si je pomel oči, in se zmedeno zagledal v dečka.

«Gennaro, ti ... ti si, dete moje, Česa želiš?»

Toda preden je mogel Gennaro izpregovoriti, ga je prijel Adrian de Corneto za nežne roke, pritegnil ga naglo k sebi, prislonil njegovo kodrasto glavico na svoje prsi in pričel s tresočim glasom:

«Ah, ljubil sem te, sinko moj, a zdaj te moram zapustiti. Tako lepo sem si zamišljal tvojo bodočnost, hotel sem v tebi vzgojiti človeka, ki naj širokemu svetu nudi svoje znanje za napredek ljudstva; toda zdaj, glej, se moram ločiti od tega sveta, a ti, sirota, ne najdeš več učitelja, da se zavzame zate, kakor sem to želel jaz.»

Gennaro na te besede glasno zajoče. Svoje ročice ovije kardinalu okrog vratu in s solznimi očmi, uprtimi v svojega dobrotnika, reče:

«Ah, velikodušni oče, ne govorite o tako strašnih stvareh! Saj se niso iztekla vaša leta. Še dolgo bodete živeli, jaz pa ostanem ob vaših nogah vaš učenec.»

So trenutki, ko padejo med ljudmi vse zapreke. Starček, ki je sicer z dobrohotnimi smehljaji skrival vse svoje težave in ni hotel občutij svojega življenja prenašati v dečkovo srce, ker je bil uverjen, da nežna mladoletna Gennarova občutja ne morejo dajati odmeva njegovim občutjem, je zdaj naenkrat temu divnemu otroku razgrnil svojo dušo, ker ga je neka neodoljiva moč silila, da vsaj nekomu razkrije svojo bol.

Tako je Adrian de Corneto govoril besede, ki bi jih drugače nikoli ne bil izustil napram Gennaru, da ga v smrtni slutnji ni prevzelo bolestno razpoloženje.

«Moje dete, drago moje dete,» izgovori kardinal, boreč se s solzami, «ti ne slutiš, kaka nevarnost lebdi nad mojo glavo, ne slutiš, kako naglo pride najino slovo.»

«Bog nebeški, plašite me!» kliknе Gennaro. «Gospod kardinal, ali ste tako težko bolni? Povejte, da pokličem zdravnika, pušča vam kri in vam da dobra zdravila.»

«Zdravila so zame že pripravljena,» odvrne Corneto razburjen; «oslobodijo me vseh zemeljskih težav, toda razločijo me tudi od vseh src, ki so mi tako draga. Gennaro, jaz sem obsojen na smrt!»

Ozko dečkovo lice prebledi kakor njegov čipkasti ovratnik.

«Kdo se drzne, plemeniti gospod, pretiti vam s smrtjo, kdo je tako hudoben in podel, da hoče preliti vašo kri?»

«Kdo? ... Vedi tudi to, dete moje. Zapomni si dobro vse in kadar odrasteš, naj na mojem grobu odjekne glas tvoje obtožbe ... ne proti onemu, ki postane moj morilec, ker njega bo sodil najvišji sodnik, pač pa proti načinu, s katerim je ta človek izvršil strahovito nasilnost. Obtoži blaznost, dete moje, ki svojemu brezobzirnemu idolu žrtvuje vse. In če iz mojega groba požene cvet spoznanja, da pokaže narodu pravo pot, tedaj rad ležem vanj. Tedaj z mirnim srcem izpijem zvečer vrč otrova, ki mi ga ponudi zločinska roka uzurpatorja Petrove stolice, do kraja nagnem vrč, ki mi na dnu prinaša smrt!»

Mali Gennaro je od vseh teh besed razumel le nejasen zmisel, da preti njegovemu ljubljenemu zaščitniku nevarnost in propast. Deček je pričel vroče plakati in drhteti z vsem telesom. Njegove lepe oči so točile gorke solze.

«Plemeniti gospod, ubiti vas hočejo in zvečer naj se to zgodi?»

«Da, zvečer,» zamolklo potrdi Adrian de Corneto. «Zvečer dospe v mojo hišo z velikim sijajem in svojim vernim spremstvom sveti Oče, papež Aleksander VI. Spretni sluge bodo v srebrnih in zlatih posodah ponujali jedi in pijače iz papeževih shramb in kleti. Ena jed, en vrč vina je namenjen meni in v njem je smrt. Tako, mali moj Gennaro, zdaj veš vse. Ne koristilo bi mi, ako bi ti to tudi zatajil. Zvečer bi vendarle zvedel vse in bi se silno prestrašil, ker bi te novica zadela kakor blisk.»

Tedaj se Gennaro vrže pred kardinala na kolena, dvigne svoje nežne roke in jekne:

«Bežite, ljubljeni gospodar, bežite čimprej morete, a meni dovolite, da vas spremljam!»

Tudi Adrian de Corneto se dvigne s stola in se z iskreno ljubeznijo globoko zagleda v objokanega dečka.

«Prepozno, drago moje dete! Bežati ne smem in ne morem zapustiti Rima, ako nočem na cesti pasti v roke podkupljenim biričem Borgijca!»

«Ali ni mesta, ali ni ceste, kamor ne seže moč Aleksandra VI., kjer vas ne more več doseči njegova roka?»

«Samo ena dežela je, drago dete, in ta je visoko nad zvezdami.»

«Tedaj molite z menoj, gospod kardinal, molite z menoj, da vas zaščiti nebeški Oče! On je dobroten in brani pravične. Ne morem dvomiti, gospod kardinal, da dopusti nad vami tako strašen zločin.»

«Gospod Bog in Sin njegov, ki je trpel za krščanstvo, je obrnil od tega mesta in tega sveta svoj obraz,» odvrne Adrian de Corneto. «Zame na vsej zemlji ni več božje pomoči.»

V tem trenutku potrka nekdo na vrata. Gennaro jih skoči odpirat. Na pragu se pojavi hišnik.

«Prosim oproščenja,» reče in se globoko prikloni pred kardinalom, «ravnokar je dospel človek, ki se mi zdi nekako sumljiv. Želi, da ga dovedem pred vašo eminenco, ker vam ima nekaj važnega povedati.»

«Ali je povedal svoje ime?»

«Pravi, da ga pove samo vaši eminenci. Sploh se obnaša zelo sumljivo. Zaraščen je, hodi ob bergljah in je silno siromašno oblečen.»

«Gotovo je revež, ki išče pri meni pomoči. Pustite ga, naj vstopi. Ti pa, Gennaro,» nadaljuje kardinal, ko se je hišnik oddaljil, «se skrij za ono zaveso in ostani v moji bližini. Morda Borgijec v svoji veliki nestrpnosti, da me čimprej spravi s sveta, ne more dočakati večera in mi mogoče pošilja ubijalca.»

«Tedaj naj se pripravi na borbo, ki ne bo tako lahka,» klikne mali Gennaro in zgrabi špansko bodalce, ki ga je na pisalni mizi imel kardinal za rezanje papirja.

«Daj to stvar sem, Gennaro,» reče Corneto, «nikoli ne dovolim, dete moje, da svoje mlade roke umažeš s krvjo Hitro se skrij, dečko, v predsobi čujem tujčeve korake.»

Mali Gennaro se skrije za zaveso. Vrata se odpro, in v sobo prišepa, opirajoč se na berglje, človek, po čigar zunanjosti zvesti hišnik ni neupravičeno menil, da je sumljiv.

Bil je grbav, oblečen v razcapano obleko in je imel obvezano glavo.

«Česa želite, prijatelj?» ga vpraša Adrian de Corneto s svojim blagim glasom. «Gotovo živite v siromaštvu in prosite milostinje. Čakajte, takoj vam dam.»

Toda v tem trenutku, ko se kardinal okrene k svoji pisalni mizi, da iz predala vzame nekaj denarja, se grbavec vzravna, tako da je postal skoro za dve glavi večji ko prej, odvrže berglje, potegne z lica brado in se tako izpremeni v človeka kakih tridesetih let, z nelepim obrazom in kostanjevimi lasmi.

«Kaj pomeni to?» prebledi Adrian de Corneto in se umakne za par korakov. «Človek, vi prihajate k meni preoblečeni in maskirani.»

«Rotim vas, gospod kardinal, pri živem Bogu, ostanite mirni in poslušajte me! Prihajam k vam, da vas opozorim in prosim, da po možnosti pobegnete ali pa storite vse, da se umaknete strašnemu poginu, ki vam preti.»

«Kdo ste vi?» vpraša kardinal. «Vaše lice mi je nekako znano. Prijatelj, jaz sem vas nekje že moral videti.»

«Gospod kardinal,» pregovori tujec ginjeno, «vi se slabo spominjate dobrot, ki ste jih kdaj storili drugim. Pomislite malo. Dvajset let je že od tega, pa morda se še spominjate one strašne, burne noči, ko je neki desetletni deček pokleknil pred vas ravno v trenutku, ko ste pred vrati svoje palače stopili iz nosilnice; vračali ste se od nekega zborovanja. Deček vas je prosil, da pojdete z njim k njegovi materi, ki je ležala na smrtni postelji, da jo izpoveste in obhajate.»

(Dalje prihodnjič.)

TOVARNA PeKeO ČEVLJEV

Glavna pisarna in zaloga na debelo ter najmodernejše urejena detajlna trgovina:

LJUBLJANA, BREG št. 20.

PETER KOZINA & Ko., IRŽIC

Slovenija. Izdeluje čevlje za gospode, dame, dečke in deklice iz lak-, boks-, ševro-usnja ter drugega materijala. Slovenija.

Najmodernejše oblike! Konkurenčne cene! Najsolidnejši izdelki!

2579

A. ZORC

trgovina z mešanim blagom in delikatesami.

LJUBLJANA, Kolodvorska ul. 32.

Lesene žeblje za čevlje izdeluje tovarna lesenih žebljev

Ivan Seunig ml.

Zacen pod Šmarno goro pri Ljubljani. 2615

„IDES“

tvornica kemičnih izdelkov

Tacen pri Ljubljani

nudi prvovrstna:

«Ides» Antracen-črnila.

«Ides» prašek za črnilo.

«Ides» črnilo v obliki papirja (novost, patent prijavljen).

«Ides» črni prašek za čevljarje. 2614

Združene papirnice

Vevče - - Goričane

2523

Vsake vrste papirja

Rotacijski papir

Th. Voltmann

slaščičarna 2589

LJUBLJANA, Prešernova ul. 52.

Wilh. Steinherz

trgovina s semeni in deželnimi pridelki na debelo

LJUBLJANA 2581

Dunajska cesta št. 12, dvorišče.

Solidno blago, nizke cene dobite v modni trgovini 2591

Peter Šterk

LJUBLJANA, Stari trg štev. 18.

Alojzij Sirigoj

trgovina z mešanim blagom in delikatesami, vinom in žganjem

Ljubljana

Florijanska ulica štev. 17

Cene zmerne. 2577

Postrežba točna.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Čekovni račun: štev. 10.509.

Delniška glavnica in rezervni zakladi okrog K 150,000.000·—

Brzojavni naslov: Banka, Ljubljana.

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. Obrestuje vloge najugodneje. Prodaja srečke razredne loterije.

Ustanovljena 1900.

PODRUŽNICE: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Telefon štev. 261 in 413.

Slatinska princesa.

Dnevnik neznanke. Izdal dr. Iv. Lah.

Stranka nadvojvode Karla je bila skoraj v manjšini in vse je govorilo o nadvojvodi Ivanu, ki se je baje spretno umaknil na Ogrsko in je tako rešil armado, ki bi bila zmožna iznova udariti na oslabljene francoske čete. Nihče ni hotel priznati vsiljenega miru in po salonih so se pojavljali vedno novi načrti in modri nasveti, kako bi se dalo popraviti, kar je odločila usoda proti nam. Razvile so se intrige, ki so zanesle med družine smrtno sovraštvo. Bilo je nevarno govoriti o novi vojni, kajti predrago smo plačali svoje zaupanje v lastno moč. In vendar so bili vsi prepričani, da v takem miru ni mogoče živeti. Ime nadvojvode Ivana je bilo takrat v mislih vseh, ki niso hoteli priznati nespremenljive resnice o velikem porazu. Sneg je že pokril dunajsko mesto, ko so se duhovi nekoliko pomirili: oni, ki so verjeli na bodočo zmago, so si šepetali skrivnosti, češ da se pripravljajo velike stvari, o katerih se ne sme govoriti. Ta skrita nada je počasi uspavala ljudi, da so mirneje čakali nadaljnih dogodkov.

Nadvojvoda Ivan je izginil za nekaj časa iz mesta in mnogi so mislili, da se za tem skriva velika skrivnost. Ljudje, ki so bili v stalni zvezi z dvorom, so pravili o novih uspehih naše diplomacije. Predpust je bil še poln rajrazličnejših govoric in na maškeradah so se pojavljale vedno nove diplomatske tajnosti. Modri ljudje so pripovedovali, da vedo o vsem tem v Parizu bolje nego na Dunaju. Tudi prejšnje leto je bilo tako, zato smo bili premagani preje, predno smo se zavedli svoje nevarnosti.

Bila sem vesela, ko je po duhomornem postu prišla nova pomlad in sem se rešila iz te neprijetne družbe, ki v svoji slabosti in zbeganosti ni videla niti svoje lastne onemoglosti. V schönbrunnskih parkih sem sedela in sem sanjala o novih svetovih. Ljubila sem Rousseaua, ki mi je pomagal razumevati vse to, kar se je godilo okoli mene. Zdelo se mi je, da prehajamo v novo veliko pomlad, ki je prišla s svojimi viharji, da prerodi in premladi svet.

Morebiti so morale pasti vse stare države, kakor pada staro zidovje, da vzrastejo na njem nova svobodna mesta. Toda bolelo me je, da pada pod uničujočimi udarci tudi oni lepi svet, ki sem si ga ustvarila v svojih mladih sanjah in ni bilo nikjer na svetu več prostora zanj. Edino daleč, daleč tam za morjem v kaki novi deželi. Ko bi Te našla zopet in bi pobegnila tja v mirno samoto prostranih pokrajin, uredila bi si tam dom ljubezni in sreče, kakor sem si ga predstavljala, ko sem čitala «Novo Heloiso». Želela sem si proč iz teh krajev, kjer ni bilo ničesar več lepega.

Tako sem sedela nekega jutra v schönbrunnskem vrtu, ko je stopil nenadoma izza drevja suh človek, srednje postave v preprosti jutranji obleki. Njegove sive oči so se zagledale vame, obstal je in zdelo se mi je, da se mi hoče približati. Vstala sem takoj in sem odšla po drevoredu navzgor. Spoznala sem ga takoj: bil je nadvojvoda... Mislila sem, da je bilo to srečanje slučajno, zato sem se mu izognila. Nekaj dni nato nisem šla iz hiše in neka dama, ki je bila baje v dobrih zvezah z dvorom, me je opozorila, da me je nadvojvoda zapazil. Bilo mi je neprijetno. Zato sem komaj čakala, da se je približal mesec maj in smo se odpeljali na jug.

In včeraj je prišel na Slatino. Pripeljal se je v navadni kočiji s par strežniki v lovski obleki. Gospoda ga je pozdravila pred ravnateljstvom: bili smo opozorjeni na to, da prihaja cesarski princ na Slatino z namenom, da si odpočije in preživi nekaj dni v samoti, zato ne bo sprejemal družbe... To je bilo nekaterim zelo neprijetno, kajti med našimi gosti ima mnogo častilcev.

Moj oče je zelo navdušen zanj vkljub temu, da je doživel večji poraz nego njegov brat. Treba je pomisliti, da je imel nadvojvoda Karol proti sebi samega Napoleona in da je vodil obrambo na široki črti ob Donavi, kjer je bilo težko najti ugodno bojišče proti prodirajočemu mogočnemu sovražniku, ki je imel nemške kneze za seboj; on pa je imel proti sebi samo francoske generale in na vrhovih kranjskih gor ni bilo težko sovražniku zastaviti pot v notranjost države. Zato mu moj oče ni mogel odpustiti, da ni znal izrabiti izborne naravne trdnjave. Toda ugajal mu je pozneje, ko je bil proti temu, da se sklene mir, češ, da še ni padla odločilna bitka, dokler ni razbita vsa armada. Ko sem prvič slišala, da pride na Slatino, me je obšlo neprijetno čuštvo: toda mislila sem, da je to samo zato, ker je bil poveljnik armade, v kateri si služil Ti. Moje srce mu je na tihem očitalo, da je kriv najine nesreče, kajti Ti si bil junak in bi se bil vrnil k meni, da niso vsi pobegnili za svojim poveljnikom.

Stala sem pred našo gostilno, ko se je pripeljal. Zdelo se mi je, da me je zapazil in mi je pomigal v pozdrav. Čutila sem čnden odpor proti njemu, ki so ga drugi tako navdušeno pozdravljali. Pri sprejemu je bil zelo ljubezniv. Odšel je takoj v svojo sobo, da si je odpočil od dolgega pota.

To je bil velik dogodek za Slatino. Jaz pa sem sanjala ves dan in vso noč, kako se vrneš nekoč Ti in kako Te sprejmem v tem tihem raju, Ti, sreča moja.

XIII.

V teh lepih jutrih sem se sprehajala po oni ozki poti, ki vodi k najinemu gaju. Ali še veš, dragi moj, kolikokrat sva hodila po nji vsak dan, in meni se zdi, da mi vsak list, vsak cvet šepeče o Tebi. Redko mlado drevje raste ob poti in solnce sveti skozi proste veje, da roka nehote lovi zlate njegove žarke, ki se vsipljejo iz čistih jutranjih višav. Tu je tako prijetno zjutraj, da srce pozdravlja mladi dan in zvečer, ko se poslavljajo misli od sveta in se zapirajo z mrakom v temno večerno samoto. Čutila sem, da jutranji sprehodi blagodejno uplivajo na moje zdravje in da mi prinašajo vedno novih veselih sanj, ki preženejo vsaj za trenutek iz srca težki mrak žalosti in obupa.

Tik pod gričem, kjer stoji sredi dreves staro drevo z najinimi imeni, stoji sedaj klopica. Stala sva tolikokrat tam v tihem zatišju, zato sem si želela, da bi ostal ta kraj posvečen najinemu spominu. Le redko zaide kak gost v to gozdno samoto, zato sem bila zadovoljna, da me svet ni motil v mojih sanjah. Toda zadnje dni me je nekdo zasledoval v moji samoti. Ko sem sedela zamišljena na klopi, se mi je zdelo, da je nekdo šel skozi gozd: slišala sem lahne stopinje, a nisem se hotela ozreti. Mojo klopico obdaja gosto grmovje in v njem je toliko ptičjega petja, da bi me skoraj nihče ne mogel opaziti, ako ne gre tik po poti mimo mene. Zato se nisem dala motiti. Ko pa sem drugo jutro zopet čula šum dreves in odmeve stopinj, sem se ozrla in sem videla samotnega človeka, ki je odhajal skozi gozd. Bil je on. Spoznala sem ga takoj in obšlo me je zopet ono neprijetno čustvo, ki sem ga občutila takrat v schönbrunnskem parku. Slišala sem, kako je obstal nekoliko višje v gozdu. Bala sem se, da se vrne po drugi strani, zato sem odšla proti kopališču.

Dva dni sem hodila po drugih potih ob Janini in sem skušala najti drug prostor, ki bi bil mirno zavetje mojim tihim pogovorom s Teboj. Toda zdela sem se sama sebi kakor ptica, ko jo nepovabljeni gledalec prepodi iz njenega gnezda. Zato sem odšla danes zopet tja in sem sklenila, da se ne umaknem pred nikomer. Kmalu sem zaslišala šum in sem zagledala skozi drevje njegovo čudno postavo. Prinajal je po stezi naravnost proti meni in se nisem mogla več umakniti. Ko se je približal, je pozdravil prijazno in je za trenutek obstal. Odzdravila sem molče in sem se delala, kakor da imam pred seboj navadnega gosta, ki mi je popolnoma neznan.

«Dovolite, baronesa,» je rekel, «za trenutek bi hotel sesti.»

«Oprostite,» sem rekla, «nimam časti vas poznati.»

«Včasih je bolje, da si ostanejo ljudje po imenih neznani med seboj. Zato oprostite, da se vam ne predstavim,» je rekel in je sedel poleg mene na klop. Bila bi lahko odklonila to njegovo prijaznost, toda v tem trenutku mi ga je bilo žal. Zdelo se mi je, da tudi on trpi in nisem hotela vzbuditi v njem kraljevskega princa, ker se mi je približal kot človek.

«Ako se ne motim, sem videl baroneso spomladi v schönbrunnskem parku,» je rekel z mehkim glasom, da me je skoraj presenetila njegova nežnost in dobrota.

«To je mogoče. Bili smo vso zimo in pomlad na Dunaju.»

«To je bilo samo enkrat...»

«Bila sem večkrat tam.»

«Toda od onega jutra nikoli več.»

«Kako je gospodu to znano?»

«Ker je bil gospod od onega jutra skoraj vsako jutro v parku.»

«To mi je bilo neznano.»

«Ali ste takrat nalašč odšla?»

«Tega se ne spominjam.»

«Opazili ste, da sem se vam hotel približati.»

«Ne vem: mislim, da sem slučajno odšla.»

«Jaz sem hotel govoriti z vami...»

Bilo mi je neugodno in nisem našla odgovora na njegove besede.

«Vi veste, kdo sem?» je vprašal resno. Pomislila sem nekoliko in sem rekla:

«Da, princ...»

(Dalje prih.)

Priporoča se vsem cenjenim udeležnikom Vsesokolskega zleta staroznana

gostilna pri „6“

Dunajska cesta.

Lep vrt, izborna jedila in pijača.

Zdravo! Zdravo!

2624

Tvornica šešira

Valentin Maček

Domžale št. 124 (Slovenija)

nudja cenj. interesantima iz vlastite tvornice **slamnate i pustene šešire** svih vrsta po najsolidnijoj ceni. — Na zahtjev se šalju uzorci. 2635

JOSIP REBEK

splošno ključavničarstvo 2587

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje štev. 9.

Kati Ovsec-Držaj

trgovina z mešanim blagom ter žganjem in vinom. 2578

Na debelo! Na drobno!

LJUBLJANA, Florijanska ul. 25.

Veliko izbiro oblek in bluz

priporoča

modna trgovina F. & M. ROZMAN

Ljubljana, Židovska ulica št. 4.

2592

Vzajemna zavarovalnica

(Medjusobno osiguravajuće društvo)

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17.

Sprejema: Požarna in življenska zavarovanja v vseh kombinacijah. Najugodnejši pogoji.

Edini zavarovalni zavod na strogo vzajemni podlagi v vsej Jugoslaviji.

Sposobni poverjeniki se sprejemajo proti visoki proviziji.

PODRUŽNICE:

Split,
Sarajevo, Vrbanja ulica 4.
Zagreb, Pejaćevićev trg 15.
Celje, Breg 23.
Subotica, Ivana Antunovića ulica 4.

Glavno zastopstvo Osijek.

2613

TRANSFORMATOR

elektrotehnična tovarna d. z o. z.

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 75

Tovarna za izdelavo in popravila transformatorjev. - Instalacije in oprema električnih central. - Zaloga in popravila motorjev. - Zaloga Bergmannovih cevi, žic, kabljev, izolirnega in vsakovrstnega drugega električnega materijala. 2564

Kreditni zavod

za trgovino in industrijo

LJUBLJANA

Prešernova ulica 50 v lastnem poslopju.

Brzojavni naslov: Kredit Ljubljana — Telefon štev. 40, 457 in 548.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

2591

Mednarodni
vzorčni velesejem
v Pragi
od 3. do 10. septembra 1922.

Raznovrstni izdelki v 17 skupinah. Centralno tržišče srednje Evrope. Trgovski oddelek velesejmskega urada posreduje brezplačno med češkoslovaškimi in tujimi tvrdkami. Najboljša prilika za nabavo prvovrstnih izdelkov češkoslovaške industrije. Znižanje vožnje za 35% pri vseh osebnih vlakih in brzovlakih ČS železnic in 75% znižanje pri vidiranju potnih listov. Natančnejša pojasnila, kakor tudi velesejmski znak z izkaznico za 25 Din pri konzulatu ČSR v Ljubljani, Breg 8.

2631